

แนวโน้มของคอร์ปชั่นในประเทศไทย

(The Trend of Corruption in Thailand)

โดย

นางจรรุวรรณ สุขุมลพงษ์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย 2
สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย

(The Trend of Corruption in Thailand)

ผู้ศึกษา นางจรรุวรรณ สุขุมลพพงษ์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ที่ปรึกษา นางวัชรวิมล ฝ่ายทอง
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย 2

นายจิรพงศ์ วัฒนรัตน์
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

นายสมชาติ ธรรมศิริ
ผู้อำนวยการสำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

ปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาช้านานและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง แม้ปัจจุบันในหลายๆรัฐบาลที่ผ่านมาจะได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้กำหนดปัญหาการคอร์รัปชันอยู่ในแนวนโยบายแห่งรัฐในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือมีการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่างๆ แต่ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันก็ยังไม่เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง อีกทั้งยังได้ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนยากต่อการตรวจสอบมากขึ้นเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่ากลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะมีแนวโน้มการเกิดคอร์รัปชันมากขึ้น ในแต่ละประเทศจึงพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งนี้รวมถึงประเทศไทยด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะหน่วยงานที่สนับสนุนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร จึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการเกิดคอร์รัปชัน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์สถานการณ์และติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อรัฐบาล

ผลการศึกษาเรื่อง “แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย” จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม และผู้ที่สนใจสาเหตุการเกิดปัญหาการคอร์รัปชันตลอดจนแนวทางแก้ไข หรือเป็นข้อมูลให้ผู้ศึกษาท่านอื่นได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยต่อไป

นางจรรุวรรณ สุขุมลพพงษ์

กันยายน 2556

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาการคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่างๆ อย่างเช่น องค์กรการสหประชาชาติ ธนาคารโลกและภาคประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง

จากผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละปีพ่อค้าและนักธุรกิจกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ต้องสูญเสียเงินให้กับการคอร์รัปชันเป็นจำนวนสูงถึงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้สามารถอำนวยความสะดวกแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนต้องได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ

สำหรับประเทศไทย ปัญหาการคอร์รัปชันเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่าปัญหาการคอร์รัปชันก็ไม่ได้ถูกแก้ไขได้เท่าใดนัก เนื่องจากการรายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ.2541จนถึงปี พ.ศ.2554 พบว่า ค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันยังอยู่ในระดับต่ำนั่นคืออยู่ที่ระดับ 32 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน มาโดยตลอด ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันในระดับที่สูงและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และทำให้เห็นถึงการดำเนินงานในการต่อต้านการคอร์รัปชันของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้มีความพยายามในการกำหนดและใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่องมาโดย ดังนั้น รัฐบาลควรจัดให้ปัญหาการคอร์รัปชันนั้นเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติที่ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกัน

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้านที่จะเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้ แต่ในภาพรวมแล้วประเทศในกลุ่มอาเซียนส่วนใหญ่จำนวน 8 ประเทศ มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของโลก ดังนั้น ประเทศต่างๆในกลุ่มอาเซียนจะต้องร่วมมือ และใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดที่จะมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว มิเช่นนั้นการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตคงไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนกลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันอยู่ในระดับที่สูง

โดยสรุปประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลก การทำธุรกรรมทางการเงินในระดับนานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศด้วย

คำสำคัญ : การคอร์รัปชัน ทุจริต ประเทศไทย นโยบาย สถานการณ์ วิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า	
คำนำ	I	
บทคัดย่อ	II	
สารบัญตาราง	V	
สารบัญภาพ	VI	
บทที่ 1	บทนำ	
	1-1	
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1-1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1-2
	1.3 ขอบเขตของการวิจัย	1-2
	1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย	1-2
	1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-3
บทที่ 2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน	2-1
	2.1 ความหมายของการทุจริตคอร์รัปชัน	2-1
	2.2 ประเภทของการทุจริตคอร์รัปชัน	2-4
	2.3 สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน	2-9
	2.4 ผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน	2-18
	2.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน	2-21
บทที่ 3	สรุปสถานการณ์การคอร์รัปชัน	3-1
	3.1 สถานการณ์การคอร์รัปชันในบริบทโลก	3-1
	3.2 สถานการณ์การคอร์รัปชันในกลุ่มประเทศอาเซียน	3-7
	3.3 สถานการณ์การคอร์รัปชันในประเทศไทย	3-9
บทที่ 4	การทบทวนนโยบายภาครัฐด้านการคอร์รัปชัน	4-1
	4.1 นโยบายรัฐบาล	4-1
	4.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	4-14
	4.3 มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง	4-20
บทที่ 5	การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันของของประเทศไทย	5-1
	5.1 การจำแนกรายงานการวิจัยด้านคอร์รัปชัน	5-1
	5.2 สังเคราะห์งานวิจัยด้านการคอร์รัปชัน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 6	สรุปและข้อเสนอแนะ	6-1
	6.1 สรุปภาพรวมการคอร์รัปชันในประเทศไทย	6-1
	6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการวิจัยสำหรับประเทศไทย	6-2
บรรณานุกรม		บ-1
ภาคผนวก ก		ผ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงสรุปนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันจำแนกตามรัฐบาลชุด	4-10
ตารางที่ 4.2 แสดงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ในระหว่างปี	4-23
ตารางที่ 5.1 จำนวนผลงานวิจัยด้านคอร์รัปชัน ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2555	5-2
ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนผลงานวิจัยด้านคอร์รัปชันในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 จำแนกตามหน่วยงานที่ทำวิจัย	5-3

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	สูตรอธิบายการเกิดพฤติกรรมการคอร์ปชั่น	2-9
ภาพที่ 2.2	โครงสร้างอำนาจที่เอื้อต่อการคอร์ปชั่น	2-10
ภาพที่ 3.1	แสดงค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศต่างๆ ประจำปี 2012	3-4
ภาพที่ 3.2	เปรียบเทียบค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของภูมิภาคต่างๆ ประจำปี 2012	3-5
ภาพที่ 3.3	แสดงค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน	3-8
ภาพที่ 3.4	แสดงดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศไทย ตั้งแต่ปี	3-10
ภาพที่ 3.5	แสดงดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์ปชั่น พ.ศ.2538-2554 ของประเทศไทย ในรัฐบาลสมัยต่างๆ	3-11

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาการคอร์รัปชันถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่างๆ อย่างเช่น องค์กรการสหประชาชาติ ธนาคารโลกและภาคประชาชน ที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง(<http://tortaharn.net/contents/index.php>)

สำหรับประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาช้านานจนฝังรากลึกและพบเกือบทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทย เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หรือกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549) เมื่อปัญหาดังกล่าวผูกพันอยู่กับสังคมไทย จึงส่งผลให้คนไทยบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ โดยมักจะใช้แนวคิดว่ามีอำนาจก็มักจะโกงกันทุกฝ่าย ดังนั้นหากใครโกงแล้วทำงานเก่งก็ถือว่าพอรับได้ (<http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/22/corrupt/>) จึงทำให้คนยินยอมที่จะเสียเงินเพื่อซื้อความสะดวก สิทธิพิเศษ หรือตัดความรำคาญ แม้กระทั่งเกิดความคิดสืเทาประเภทกินตามน้ำ เข้าเมืองตาหลิ่วก็หลิ่วตาตาม ตัวเล็กกินไก่ตัวใหญ่กินช้าง หรือคนโกงแต่เก่งดีกว่าคนซื่อที่ทำงานไม่เป็น ซึ่งการกระทำและความคิดเหล่านี้ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมคอร์รัปชันเกือบจะสมบูรณ์ และจากผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละปีพ่อค้าและนักธุรกิจกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ต้องสูญเสียเงินให้กับการคอร์รัปชันเป็นจำนวนสูงถึงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ หากไม่ไปตกอยู่ในกระเป๋าของคนเพียงไม่กี่คนย่อมสามารถอำนวยความสะดวกแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ (ประภัสสร เสวิกุล, 2554) ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนต้องได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ และมักมีการเรียกผลประโยชน์จากนักลงทุน เพื่อแลกกับการอนุญาตให้เอกชนดำเนินการในกิจการที่รัฐจะต้องทำ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้ (สังศิต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2536)

นายวิวัฒน์ เจริญพาณิชย์ศิริ ผู้อำนวยการภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน กล่าวว่าในอดีตประเทศเกาหลีใต้ ใต้หวัน ฮองกงเคยเป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันทุกเรื่อง แต่เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีการปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างจริงจัง เช่น ยึดทรัพย์หรือถูกจำคุกนักการเมืองที่พัวพันกับปัญหาการคอร์รัปชันมาดำเนินคดีอย่างต่อเนื่อง ทำให้ในระยะต่อมาจึงมีจำนวนการทุจริตลดลงอย่างมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วกลับมีจำนวนการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น

(<http://www.naewna.com/scoop/9798>) นับได้ว่าปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาที่สะสมยาวนาน ซึ่งยากแก่การแก้ไข อีกทั้งยังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

ปัจจุบันธนาคารของไทยถูกจับตามองจากต่างชาติโดยเฉพาะในยุโรป หากยังปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไป การทำธุรกรรมทางการเงินของเราในระดับนานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาประเทศได้ ดังนั้น ปัญหาการคอร์รัปชันจึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวและเป็นปัญหาที่คนไทยทั้งประเทศต้องร่วมกันแก้ไข (<http://www.naewna.com/scoop/9798>) แต่ที่ผ่านมาแม้จะมีหน่วยงานต่างๆ ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันมาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีกฎหมายใหม่ๆ เกิดขึ้นก็ตาม แต่ก็ยังมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นอยู่เนืองๆ ทั้งที่ตรวจพบและไม่สามารถตรวจพบได้ แต่ก็ไม่สามารถทำให้การคอร์รัปชันหมดไปจากประเทศไทยได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ เกี่ยวกับการคอร์รัปชันขึ้น เพื่อสามารถใช้วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มการคอร์รัปชันในประเทศไทย และนำเสนอแนวทางการแก้ไขต่อไป ดังนั้น ด้วยความมุ่งหวังให้ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างแท้จริงและยั่งยืน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ การศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงทั้งในและต่างประเทศ และเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการกำหนดนโยบาย การประสานนโยบายและการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษารวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหา เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน
- 2.2 เพื่อศึกษาสถานการณ์การคอร์รัปชันในประเทศไทย
- 2.3 เพื่อนำเอาความรู้จากผลการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการคอร์รัปชันของประเทศไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

รวบรวมรายงาน ผลงานวิจัย มติคณะรัฐมนตรีและเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน พร้อมทั้งศึกษานโยบายหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นภาพรวมของปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

- 4.1 รวบรวมองค์ความรู้พื้นฐานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย
- 4.2 สืบค้นข้อมูลสถานการณ์การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในโลกและในประเทศไทย

- 4.3 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้านการคอร์รัปชันของประเทศไทย
- 4.4 รวบรวมมติจากการประชุมของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน
- 4.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ในข้อ 4.1 – 4.4 และนำมาสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้
  - 4.5.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน
    - (1) ความหมายของการทุจริตคอร์รัปชัน
    - (2) ประเภทของการทุจริตคอร์รัปชัน
    - (3) สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน
    - (4) ผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน
  - 4.5.2 สรุปมติจากการประชุมของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน
  - 4.5.3 สรุปข้อมูลการวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านคอร์รัปชันของประเทศไทย
ในระหว่างปี พ.ศ.2545-2554
  - 4.5.4 สรุปสถานการณ์การคอร์รัปชันในบริบทของโลกและของประเทศไทย
  - 4.5.5 สรุปนโยบายภาครัฐด้านการคอร์รัปชัน
  - 4.5.6 สรุปและข้อเสนอแนะ
- 4.6 จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการคอร์รัปชันที่สามารถนำไปประกอบการพิจารณาในการแก้ไขปัญหาต่างดังกล่าว
- 5.2 ทราบถึงสถานการณ์ภาพการคอร์รัปชันในประเทศไทย
- 5.3 ทราบถึงนโยบายในการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน ตลอดจนทิศทางการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาต่างดังกล่าว

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

2.1 ความหมายของการทุจริตคอร์รัปชัน

คอร์รัปชัน (Corruption) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Corruptio เป็นคำที่รู้จักกันดีทั่วไปมานานแต่ความหมายของคำนี้มีหลากหลายต่างๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้ หลักการหรือมุมมองในทางศีลธรรม ทางการเมืองหรือทางเศรษฐศาสตร์ (Magavilla, 2012) ในมุมมองของพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น คอร์รัปชันอาจจัดเป็นอาชญากรรม (crime) ประเภทหนึ่ง ในบางกรณีคอร์รัปชันอาจจะถูกมองในความหมายที่แคบและต่างจากการโกง ยักยอก รีดไถ การชู้ โดยมองว่าคอร์รัปชันเป็นการกระทำของคนสองฝ่ายที่หาประโยชน์ร่วมกันจากฝ่ายที่สาม (Bowles, 1999) เช่น การติดสินบน

คอร์รัปชันในความหมายขององค์การสหประชาชาตินั้นไม่ใช่แค่พฤติกรรม แต่เป็นปรากฏการณ์ (phenomenon) ในทางสังคม การเมืองและเศรษฐศาสตร์ ที่เป็นปัญหาสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก (UNODC, 2009) และองค์การระหว่างประเทศด้านความโปร่งใส Transparency International (TI) ให้นิยามคำคอร์รัปชันคือ การใช้อำนาจที่ได้รับความไว้วางใจในทางที่ผิด (abuse of entrusted power) เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคลซึ่งใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน (<http://www.transparency.org/cpi2011/>)

สภาประชาคมยุโรปได้ให้คำจำกัดความคอร์รัปชันหมายถึง การใช้อำนาจสาธารณะที่มีขอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน หรือการให้สินบน และความประพฤติทั้งหลายของบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบในภาครัฐหรือเอกชนประพฤติที่ฝ่าฝืนหน้าที่ของตน โดยไม่สมควรกับตำแหน่งหน้าที่ของตนในฐานะเจ้าพนักงานแห่งรัฐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเอกชน ตัวแทนหรือฐานะความสัมพันธ์อื่นๆ โดยมุ่งประสงค์ให้ได้รับประโยชน์ใดๆ โดยมีขอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสรุปคอร์รัปชัน เป็นการกระทำที่มีการใช้อำนาจหรือ การให้สินบน ที่อาจจะผิดหรือไม่ผิดกฎหมายก็ได้ แต่มีเจตนาให้ได้รับประโยชน์อันไม่สมควรจะได้และคอร์รัปชันนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยการคอร์รัปชันในภาคเอกชนอาจหมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจหรือตำแหน่งที่ได้มาจากผู้ถือหุ้น ในการดำเนินงานของบริษัทเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน (ฐานันท์ วรณโกวิทย์, 2554)

สำหรับประเทศไทยคำว่าคอร์รัปชัน เป็นคำที่ใช้ในวงการราชการ รัฐวิสาหกิจ ส่วนของเอกชนจะใช้คำว่าทุจริต ซึ่งหมายถึงการแสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่ง บทบาท หน้าที่โดยมิชอบขัดต่อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติจากหน่วยงาน บริษัท องค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ (สุชาติ นนทวงศ์, 2543)

พจนานุกรมไทยของบริษัทแพริพทียาได้ให้ความหมายของคำว่า "คอร์รัปชัน" หมายถึง "การฉ้อราษฎร์บังหลวง เบียดบังเอาโดยอำนาจหน้าที่ราชการ" แต่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่า คำว่า "ฉ้อราษฎร์บังหลวง" นั้น มีความหมายแคบกว่า "คอร์รัปชัน" เพราะคำว่าฉ้อราษฎร์บังหลวงอาจหมายความเฉพาะการเบียดบัง ยักยอกทรัพย์สินของรัฐและของสาธารณะเท่านั้น การที่

เจ้าพนักงานเรียกและรับสินบนจากราษฎรจะจัดอยู่ในประเภท ฉ้อราษฎร์เพราะเป็นการเรียกหรือรับเอาเงินหรืออามิสอย่างอื่น เพื่อปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติราชการเป็นการให้คุณแก่ผู้ให้สินบนแต่การบังหลวงเป็นการที่เจ้าพนักงานทำทุจริตต่อหน้าที่เสียหายผลประโยชน์ของแผ่นดิน ทั้งนี้ จะเป็นโดยสมคบกับราษฎรเบียดบังผลประโยชน์นั้นหรือไม่ก็ได้ (<http://www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article42.htm>) ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แปลคำว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการให้ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Corruption และเมื่อพิจารณาถึงชื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ยังใช้คำว่า การทุจริตและเมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษก็มีความหมายตรงกับคำว่า Corruption กับความหมายดังกล่าวเช่นเดียวกัน (<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>)

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2549) ได้เรียบเรียงความหมายของคอร์รัปชันตามแนวคิดของ เดวิดโรเซนบลูม และ เดอโบราห์ โกลด์แมน (David Rosenbloom and Deborah Goldman) ว่าการคอร์รัปชัน เป็นการทรยศต่อความไว้วางใจสาธารณะ เพราะว่าเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว การคอร์รัปชันในภาครัฐมีอยู่ทั่วโลกและเป็นตัวจำกัดความสามารถของระบบบริหารในหลายประเทศ การคอร์รัปชันโดยวิธีติดสินบนและใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งเป็นแบบแผนที่ทำกันทั่วไป และเป็นที่ยู่งกันว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการทำงาน

จากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างแนวคิดและวิธีการปฏิบัติระหว่างการคอร์รัปชันกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันพบว่า ในปัจจุบันพัฒนาการของแนวคิดและวิธีการของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน นับตั้งแต่เริ่มมีการปกครอง ในปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา (<http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php>) สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะคือ

ระยะแรกเป็นการคอร์รัปชันที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของตนเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก จากนักธุรกิจและประชาชนโดยตรง ตัวอย่างของวิธีการดังกล่าวได้แก่ การรับสินบน เพื่ออำนวยความสะดวกในการได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการส่งส่วย เพื่อให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเพื่อให้เกิดความสะดวกราบรื่นในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจที่อาจจะมีความคาบเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมาย เป็นต้น

ระยะที่สองเป็นการคอร์รัปชันที่ได้ถูกพัฒนาพฤติกรรมการดำเนินการที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกล่าวคือ เป็นการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือกันระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ในการใช้กฎหมายหรือช่องว่างของกฎหมาย ในการแสวงหาผลประโยชน์จากโครงการของรัฐต่างๆ หรือเป็นการร่วมมือกันคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลดังกล่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิผูกขาดสัมปทานของรัฐ ในการนำไปใช้แสวงหาผลประโยชน์ หรือค่าเช่าทางเศรษฐกิจต่อไป

ระยะที่สาม จะเป็นการคอร์รัปชันที่กลุ่มบุคคลต่างๆ ในการคอร์รัปชันในระยะที่สอง พยายามที่จะทำให้วิธีการคอร์รัปชันมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันจะมีผลทำให้การคอร์รัปชันนั้นๆ สามารถที่จะถูกตรวจพบเพื่อลงโทษผู้กระทำการคอร์รัปชันได้ยากมากขึ้น ซึ่งแนวคิดและวิธีการปฏิบัติที่สำคัญของการคอร์รัปชันนี้คือ ได้มีการนำเอาบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญคือ “กลุ่มข้าราชการที่มีบทบาทหน้าที่ในทางวิชาการในหน่วยงานราชการของรัฐ” (Technocrat) หรือนักวิชาการที่มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการคอร์รัปชัน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย โดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหม่นี้ จะทำหน้าที่สำคัญในการ “สร้างเงื่อนไขต่างๆ”

ที่ทำให้กลุ่มบุคคลกลุ่มเดิม (นักการเมือง, ข้าราชการ และนักธุรกิจ) “มีความชอบธรรม” (Legitimacy) ที่จะนำเอาเงื่อนไขต่างๆ เหล่านั้น ไปใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการสร้างเครื่องมือ และขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินงาน อันได้แก่ นโยบายสาธารณะและกฎหมายต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งจะสามารถนำมาใช้เพื่อการคอร์รัปชันหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จากการอ้างถึง ผลประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับจากการดำเนินงานตามนโยบาย หรือบังคับใช้กฎหมาย ที่ได้ถูกสร้างขึ้นมาก่อนหน้านั้นต่อไป ภายหลังจากที่เครื่องมือ และขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ ได้ถูกนำออกมาใช้ดำเนินการหรือใช้บังคับ หรือแล้วในที่สุด ซึ่งการคอร์รัปชันในลักษณะนี้ ในปัจจุบันนิยมเรียกกันว่าเป็น “การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย” (Policy Corruption) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น “กระบวนการสร้างความชอบธรรม” ที่เป็นสาเหตุสำคัญให้การคอร์รัปชันที่เกิดในภายหลัง มีกระบวนการดำเนินงานที่สลับซับซ้อน และมีรูปแบบการดำเนินการที่มีความหลากหลายอย่างมาก ทั้งนี้เพราะ กระบวนการคอร์รัปชันจะถูกนำมาผูกติดกับ “เงื่อนไขที่สร้างความชอบธรรม” ให้กับนโยบายและกฎหมายนั้นๆ จะสามารถเอื้อให้เกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการคอร์รัปชันของกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้ และทำให้บางครั้งการคอร์รัปชันในลักษณะเช่นนี้ แทบจะไม่สามารถถูกตรวจสอบได้เลย เพราะไม่อาจจะพิสูจน์ได้ว่า การดำเนินงานดังกล่าวมีเจตนาหรือพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรือแสดงข้อสังเกตให้เห็นว่าได้เกิดการคอร์รัปชันขึ้น ทั้งนี้ถึงแม้ว่าการดำเนินงานดังกล่าวอาจจะมีพฤติการณ์อันชวนให้น่าสงสัยว่ามีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นก็ตาม หรือหากว่าการคอร์รัปชันดังกล่าวได้ถูกตรวจพบ ผลที่เกิดขึ้นคือ กระบวนการตรวจสอบนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษนั้น แทบจะไม่สามารถสืบสาวไปถึงกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวการใหญ่หรือเป็นผู้สร้างนโยบาย หรือกฎหมายที่ก่อให้เกิดช่องทางหรือโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชันขึ้นได้เลย ส่วนใหญ่แล้วกระบวนการตรวจสอบเอาผิดก็มักจะสิ้นสุดอยู่ที่การดำเนินการกับกลุ่มบุคคลในระดับกลาง และระดับล่างจำนวนหนึ่งเท่านั้น (<http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php>)

จากความหมายหรือคำนิยามต่างๆ ข้างต้น โดยสรุปแล้วคอร์รัปชันในลักษณะตามคำนิยามซึ่งเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการในปัจจุบันนั้น มีลักษณะสำคัญที่ทำให้เข้าใจในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดีคือ

1. เป็นคำที่รู้จักกันดี ไม่มีคำนิยามเป็นมาตรฐานเหมือนกันในระดับสากล แต่ตรงกันที่เป็นการกระทำผิดอย่างหนึ่ง
2. เป็นการกระทำทุจริตประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหรือหน้าที่ อาจจะทำโดยผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ (เช่นผู้รับสินบน) หรือโดยผู้ต้องการให้ใช้อำนาจหรือหน้าที่นั้น (เช่นผู้ให้สินบน) หรือเกิดขึ้นโดยลำพังฝ่ายเดียวก็ได้ เช่นการยกยอกทรัพย์สินสาธารณะที่อยู่ในอำนาจดูแล
3. เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่แสดงความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและเป็นปัญหาสังคม
4. มีได้ทั้งในองค์กรภาครัฐ คือเป็นคอร์รัปชันต่อสาธารณะ และเอกชนที่เป็นการคอร์รัปชันต่อองค์กร สมาชิกหรือลูกค้าขององค์กร (ความหมายทางแคบคือเฉพาะอำนาจในทางสาธารณะหรืออำนาจรัฐ)

5. เป็นการกระทำที่อาจผิดหรือถูกกฎหมายก็ได้แต่ผิดทางศีลธรรม คุณธรรม หรือจริยธรรม (ซึ่งในความหมายที่เห็นต่างในข้อนี้ มักใช้เป็นข้ออ้างว่า การกระทำนั้นไม่ใช่คอร์รัปชัน เพราะไม่ผิดกฎหมาย)

6. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับอาจจะเป็นทรัพย์สิน ตำแหน่ง หน้าที่ ความภาคภูมิใจ การอุปถัมภ์ ความพอใจหรืออื่นๆได้ (ซึ่งในความหมายที่แคบกว่าหรือที่เข้าใจของคนทั่วไปคือ คอร์รัปชันคือการได้ผลประโยชน์ที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น)

7. มักเป็นพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน ซ่อนเร้น ปิดบังและบิดเบือนที่ ตรวจสอบ หรือพิสูจน์ได้ยาก

ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคอร์รัปชันนั้นจะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่ นำไปประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันต่อไป

2.2 ประเภทของการทุจริตคอร์รัปชัน

ปัญหาคอร์รัปชันพบว่ามีมาตั้งแต่ในอดีต เช่น เมื่อ 873 ก่อนคริสตศักราช ที่ได้ค้นพบจารึกที่มณฑลชานซี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเขียนขึ้นไว้ว่ามีการติดสินบนเพื่อหนีข้อหาครอบครองที่ดินและมีการกระทำต่อทาสอย่างไม่ถูกต้อง (<http://www.china.org.cn/english/features/Archaeology/>) และในประวัติศาสตร์หรือพงศาวดารจีนทุกยุคทุกสมัย มีการระบุจำแนกขุนนางสองประเภทอย่างชัดเจนคือ ขุนนางที่ซื้อตรงเรียกว่า ตงฉินและขุนนางที่คดโกงเรียกว่า กังฉิน ซึ่งมีบทบาทในการปกครอง กดขี่ กบฏและสงครามของจีนมาตลอด (เล่าชวนหัว, 2536) หรือในสมัยกรีกและโรมัน ก็มีบันทึกว่าคอร์รัปชันระบาดไปทั่ว ได้แก่ การคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่เก็บภาษี ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งของการล่มสลายของอาณาจักรโรมัน ในปี ค.ศ.476 (Bowles, 1999)

รศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ ได้ระบุความเป็นมาของการคอร์รัปชันว่าปรากฏขึ้นในประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนานของมนุษยชาติ แต่เริ่มมีการศึกษาอย่างเป็นวิชาการเมื่อช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงประมาณกลางทศวรรษที่ 1960 ที่มีนักวิชาการหลายท่านศึกษาถึงเรื่องของความทันสมัยกับการพัฒนา (Modernization and Development) โดยก่อนหน้านั้นมีการศึกษาในลักษณะของรายละเอียดของบุคคลที่เกิดเรื่องอื้อฉาวมากกว่ากระบวนการหรือแนวคิดของการคอร์รัปชัน (<http://tortaharn.net/contents/index>)

จะเห็นได้ว่าในอดีตที่ผ่านมา มีการจำแนกรูปแบบคอร์รัปชันมีเพียงไม่กี่รูปแบบ เช่น การโกงหรือการติดสินบน แต่ปัจจุบันพัฒนาการของการคอร์รัปชันมีหลายรูปแบบและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งนักวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันต่างๆ ได้เสนอแนวคิดการจำแนกรูปแบบการคอร์รัปชันออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1989) ได้อธิบายว่ารูปแบบ (forms) ของคอร์รัปชันมีตั้งแต่การรับเงินหรือได้รับสิ่งตอบแทน ซึ่งเป็นเสมือนรางวัลจากข้อตกลง การละเมิดระเบียบราชการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวที่ครอบคลุมถึงเงินส่วนแบ่งที่ได้มาจากโครงการพัฒนาหรือจากบริษัทข้ามชาติ การจ่ายเงินสนับสนุนให้แก่ผู้มีหน้าที่ออกกฎหมายการเบี่ยงเบนทรัพยากรของรัฐ ให้เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว การเพิกเฉยต่อกิจกรรมที่ผิดกฎหมายหรือเข้า

แทรกแซงกระบวนการยุติธรรม การเล่นพรรคเล่นพวก(Nepotism)การบังหลวง การกำหนดราคา การจัดซื้อจัดจ้างให้สูงกว่าความเป็นจริง การสร้างโครงการหลอกๆ การสร้างตัวเลขค่าใช้จ่ายที่เป็นเท็จ และการทุจริตในการเก็บภาษีและการประเมินภาษี เป็นต้น (<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>)

ส่วน Heidenheimer (<http://tortaharn.net/contents/index>) ได้แบ่งลักษณะการคอร์รัปชันออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. คอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานราชการสมัยใหม่ (Public Office) เป็นแนวคิดที่มองว่าการคอร์รัปชันเป็นการแสดงออกของการใช้อำนาจในทางที่ผิดเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัว โดยเกี่ยวข้องกับการให้สินบน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเงินทองเสมอไป

2. คอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ (Economic) แนวคิดนี้มองว่าการคอร์รัปชันจะเป็นเรื่องของการซื้อขายที่ฉ้อฉลเห็นหน่วยราชการของตนเองเหมือนเป็นแหล่งทำธุรกิจที่เขาจะแสวงหารายได้ให้มากที่สุด หน่วยราชการจึงกลายเป็นสถานที่มุ่งหากำไรใส่ตัวสูงสุดรายได้ของข้าราชการเหล่านั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของตลาด และความสามารถส่วนตัวที่จะหาจุดที่ได้ผลประโยชน์สูงสุดจากความต้องการของประชาชน

3. คอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) การคอร์รัปชันเป็นการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ ความพึงพอใจหรือชื่อเสียง หรือเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือชนชั้นในลักษณะที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดพฤติกรรมในเชิงศีลธรรม

นอกจากนี้ ใน ค.ศ.1978 Hridenheimer ยังได้จำแนกรูปแบบการคอร์รัปชันตามหลักเกณฑ์ของสีที่สะท้อนตามความอดทนของชุมชน (Community's tolerance) ที่มีต่อการทุจริตโดยจำแนกออกเป็นสีดำ สีเทาและสีขาว (<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>) ดังนี้

1. การทุจริตสีดำ (Black Corruption) หมายถึงความเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ของชนชั้นนำและของมวลชน ที่เห็นว่าการกระทำหนึ่งสมควรถูกตำหนิ และเห็นว่าควรจะถูกลงโทษ

2. การทุจริตสีเทา (Gray Corruption) เป็นการกระทำที่ชนชั้นนำส่วนหนึ่งเห็นว่าสมควรถูกลงโทษ แต่ชนชั้นนำอีกส่วนหนึ่งเห็นแตกต่างออกไป ในขณะที่เสียงส่วนใหญ่ไม่มีความเห็นคลุมเครือ

3. การทุจริตสีขาว (White Corruption) เป็นเรื่องที่ชนชั้นนำยอมรับและเห็นว่าพอจะรับได้ คือไม่เลวร้ายนัก การทุจริตในลักษณะนี้เป็นเรื่องที่ชนชั้นนำและมวลชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการกระตือรือร้นที่จะให้มีการลงโทษ พูดอีกอย่างหนึ่งคือ การคอร์รัปชันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่คนในสังคมอาจจะยังไม่ตระหนักถึง เพราะฉะนั้นการทำทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่ง แต่ในสังคมหนึ่งอาจจะยังไม่ถือว่าเป็นการทุจริตก็ได้

สำหรับรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยนั้น สังคิต พิริยะรังสรรค์ (2549) ได้นำเสนอไว้ว่ามี 15 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย โดยการสร้างความขาดแคลนเทียม เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำตาล

2. เครพโตคราซี (kleptocracy) เป็นการฉกฉวยทรัพย์สินของรัฐมาเป็นของครอบครัวและอาจกระทำโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

3. การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้รับผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม

4. การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ (ปั่นราคาหุ้นของตัวเอง)

5. ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังและให้การเท็จ

6. การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ อย่างมีอคติและลำเอียง

7. การใช้อิทธิพลทางการค้า แสดงบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าต่างตอบแทน การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า

8. การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉลการใช้กองทุนของรัฐ เพื่อไปหาผลประโยชน์ทางการเมือง

9. ไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้สิทธิพรรคพวกแทน เช่น การฮั้วประมูล

10. การให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ

11. การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขบวนการมูลค่าสูงและสินบนมูลค่าสูง

12. ผู้บริหารประเทศทำตัวเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศ โดยการใช้นโยบาย

ประชานิยม

13. ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด

14. ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่างๆ

15. การบริจาคว่าช่วยเหลือการณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เช่น การบริจาคให้แก่นักการเมืองและพรรคการเมืองรัฐบาล เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (http://issuu.com/thaireform_library/docs/name3be734) ได้แบ่งรูปแบบของการคอร์รัปชันออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ระบบส่งส่วย (syndicate corruption) มีแหล่งสำคัญ เช่น ที่ดิน ตำรวจ ศาลการ เป็นต้น

2. การจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement kickbacks) มีแหล่งสำคัญ เช่น สาธารณสุข ศึกษาธิการ เกษตร องค์กรบริหารท้องถิ่นระดับต่างๆ และเทศบาล มหาดไทย

3. การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้การผูกขาดกิจการบางประเภทที่ต้องได้สัมปทานจากรัฐบาล และเพื่อคงสภาพการผูกขาดนั้นไว้

4. การคอร์รัปชันการประมูลโครงการ

จรัส สุวรรณมาลา (2555) อธิบายรูปแบบการคอร์รัปชันแบบเบ็ดเสร็จ แบบพัฒนาแล้วของไทยว่า “เป็นการกระทำที่ควบคุมงบประมาณ แล้วจัดสรรโครงการมารองรับ มีผู้รับเหมารับช่วงผู้บริหารรัฐได้เงินก่อน ต่างกับแบบ kickback ที่ต้องรอให้โครงการเอกชนได้เงินก่อนแล้วค่อยแบ่งให้ผู้บริหารรัฐ สามารถลดความเสี่ยง อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนทางการเมือง นักลงทุนในธุรกิจการเมืองระดับชาติและข้าราชการที่อยู่ในวงการซื้อขายตำแหน่งทั้งหลาย จึงต้องการระบบคอร์รัปชันที่ตอบโจทย์ “มาเร็ว ไปเร็ว เคลมเร็ว” ได้ ระบบคอร์รัปชันนี้ช่วยให้นักลงทุนในธุรกิจ

การเมือง ผู้ค้ำบประมาณและข้าราชการทั้งหลาย ได้ผลตอบแทนจากการลงทุนเป็นเงินสดและจ่ายทันทีไม่ต้องเงินทอน ระบบคอร์รัปชันนี้จะทำให้ไม่สามารถตรวจพบหลักฐานการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงินได้ เพราะหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างและกลุ่มผู้รับเหมางบประมาณในพื้นที่ ช่วยกันจัดการให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายแบบไม่มีที่ติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดซื้อจัดจ้างแบบใด อีกทั้งการเบิกจ่ายเงินก็เป็นไปตามขั้นตอนของระเบียบกฎหมายทุกประการ ไม่มีการทอนเงินเกิดขึ้นแต่อย่างใด ระบบการคอร์รัปชันแบบใหม่สามารถกีดกันบริษัทที่ดำเนินการถูกต้องให้ออกไปจากตลาดการแข่งขันการประมูลรับเหมางานของรัฐได้อย่างเบ็ดเสร็จ เพราะในระบบคอร์รัปชันใหม่นี้ กลุ่มผู้ค้ำบประมาณได้เหมาซื้องบประมาณโครงการ Mega Project มากอดไว้ทั้งหมดตั้งแต่ต้นทาง ใครต้องการก็มาซื้อเอาจากกลุ่มนี้เท่านั้น นี่คือการคอร์รัปชันที่มีการจัดโครงสร้างองค์กรให้สามารถกินรวบหัวคิวการบริหารงบประมาณได้อย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ ไม่ให้หลุดรอดออกไปภายนอกได้

นอกจากนี้ ได้มีการแบ่งรูปแบบของการคอร์รัปชันออกเป็นรูปแบบต่างๆ จำนวนมากมาย (<http://tortaharn.net/contents/index>) เช่น

1. แบ่งตามขนาด คือ
  - 1.1 การคอร์รัปชันขนาดเล็ก (Petty Corruption)
  - 1.2 การคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (Grand Corruption)
2. การแบ่งคอร์รัปชันออกเป็นระดับดังนี้
  - 2.1 คอร์รัปชันเชิงบุคคล (Incidental)
  - 2.2 คอร์รัปชันเชิงสถาบัน (Institutional)
  - 2.3 คอร์รัปชันเชิงระบบ (Systematic)
3. แบ่งตามความอดทนของชุมชน (Community's Tolerance) ที่มีต่อการทุจริต ได้แก่
  - 3.1 ทุจริตสีดำ (Black Corruption) หมายถึงทุกภาคส่วนในสังคมมองว่าการกระทำหนึ่งสมควรถูกตำหนิ และสมควรถูกลงโทษ
  - 3.2 ทุจริตสีเทา (Gray Corruption) หมายถึง การกระทำหนึ่งที่สังคมมีความเห็นคลุมเครือ
  - 3.3 ทุจริตสีขาว (White Corruption) หมายถึง การกระทำหนึ่งที่สังคมคิดว่าเป็นการกระทำที่สามารถยอมรับได้
4. แบ่งตามตามมิติ (<http://tortaharn.net/contents/index>) ดังนี้
  - 4.1 คอร์รัปชันในการบริหารราชการแผ่นดิน (Administrative Corruption) เป็นการใช้อิทธิพลที่เกินกว่าอำนาจของกฎหมาย เพื่อไปกำหนดนโยบายและทำให้เกิดผล เช่น การทำโครงการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่สมาชิกพรรคพวกของตน การซื้อขายตำแหน่งโดยไม่คำนึงถึงหลักการเรื่องความสามารถและคุณธรรมอาศัยเครือข่ายหรือพรรคพวกตนเองเป็นที่ตั้ง
  - 4.2 คอร์รัปชันทางเศรษฐกิจ (Economic Corruption) เป็นการแสวงหา

กำไรส่วนเกินหรือในทางเศรษฐศาสตร์ จะเรียกว่าค่าเช่า (Rents) เช่น การควบคุมการค้าและการให้สัมปทานผูกขาดแก่สมาชิกพรรคพวก การจัดซื้อจัดจ้างในราคาที่สูงเกินจริงและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อให้กลายเป็นทรัพย์สินของตนเอง

4.3 คอร์รัปชันทางการเมือง (Political Corruption) เป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลโดยขาดคุณธรรมหรืออย่างผิดกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ตนเอง หรือผลประโยชน์ทางการเมือง และผลประโยชน์ที่ได้นั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นวัตถุประสงค์เสมอไป เช่น การซื้อเสียงในการเลือกตั้ง การหลอกลวงด้วยการหาเสียงเกินจริง

จากสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในภาคธุรกิจเอกชนไทยในช่วงปี พ.ศ.2543–2552 มีรูปแบบการทุจริตดังนี้ การฝ่าฝืนกฎระเบียบ 73.23% เป็นการปกปิดข้อเท็จจริงหรือการสร้างข้อมูลเท็จ 10.31% การหลีกเลียงภาษีอากร 7.63% และการยกยอกเงินบริษัท 2.95% จากสถิติปี 2010 ACFE “Report to the Nation” พบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่ทำการคอร์รัปชันเป็นเพศผู้ชาย อายุประมาณ 41–50 ปี มีการศึกษาปริญญาตรี ตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับบัญชี (<http://www.utcc.ac.th/>)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการคอร์รัปชันมีหลายรูปแบบ มีทั้งการทุจริตเป็นระบบ (Systematic) อย่างแพร่หลาย (Pervasive) อย่างเป็นกิจวัตร (Routine) มีขนาดเล็ก (Petty) เป็นครั้งคราว (Sporadic) ไม่สำคัญ (Trivial) และเบาบาง (Rare) ฯลฯ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการการคอร์รัปชันโดยทั่วไปในปัจจุบัน (<http://tortaharn.net/contents/index>) มีรูปแบบต่อไปนี้

1. การให้และรับสินบน
2. การฉกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐ (Kleptocracy)
3. การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางที่มีขอบ (การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉลและการใช้ กองทุนของรัฐไปในทางมีขอบ)
4. การไม่ทำตามหน้าที่ (ลัทธิพรรคพวก)
5. การใช้อิทธิพลทางการค้า (มีผลประโยชน์ทับซ้อน)
6. ยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง (เช็คของขวัญมูลค่าสูง)
7. ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง (การปิดบังและการให้การเท็จ)
8. ใช้อำนาจในทางที่ผิด (ข่มขู่ คุกคามและทำร้ายให้เกิดความเกรงกลัว)
9. การใช้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ (มือคต และลำเอียง)
10. การทุจริตการเลือกตั้ง (การซื้อเสียงและการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ)
11. การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (การเรียกเก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย)
12. ผู้อุปถัมภ์กับประชานิยม (นักการเมืองให้เงินทองและสิ่งของเพื่อแลกเปลี่ยนกับการได้รับการสนับสนุนจากประชาชน)
13. การบริจาคมเพื่อช่วยเหลือการรณรงค์ที่ผิดกฎหมาย (การให้บริจาคมเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและการออกกฎหมาย)

2.3 สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) กล่าวว่าองค์ประกอบที่ทำให้ระบบทุจริตคอร์รัปชันมีโครงสร้างรากฐานอันแข็งแกร่งและดำรงอยู่ในปัจจุบันมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบดังนี้

1. ระบบการเมืองและระบบราชการมีเกราะกำบังที่แน่นหนา
2. ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็งและขาดผู้นำในการต่อต้าน
3. ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคฝังรากลึกในสังคม ค่านิยมของคนในสังคมที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมคอร์รัปชัน เช่น ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์
4. การขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ซึ่งปัจจุบันคนในสังคมยังขาดอุดมการณ์และขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

ทั้งนี้ นักวิชาการได้อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันแตกต่างกันออกไป เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันในภาครัฐ เพราะภาครัฐมีอำนาจจัดสรรสิ่งที่คนอื่นต้องการและกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐจะใช้เวลาสิ้นเปลืองและผลลัพธ์ที่ออกมาก็ไม่แน่นอน ทำให้เกิดสภาพไม่สมดุลระหว่างสิ่งที่ประชาชนอยากได้กับสิ่งที่ประชาชนได้รับจริง จึงเกิดความพยายามทำให้ผลของการตัดสินใจเป็นไปตามที่ต้องการ การเอาชนะอุปสรรคนี้จึงต้องอาศัยอิทธิพลการเมืองและการคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นการลัดขั้นตอนและทำลายความชอบธรรมของกระบวนการที่มีอยู่ (<http://learners.in.th/blog/corruption/333084>)

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (สำนักงาน ก.พ., 2543) กล่าวว่า Robert Klitgaard คณบดีของ Rand Graduate School, California ได้คิดสูตรอธิบายการเกิดพฤติกรรมคอร์รัปชัน ไว้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นเมื่อมีการผูกขาด (Monopoly) หรือรวบอำนาจไว้ที่แหล่งเดียว ประกอบกับว่าผลการตัดสินใจใดๆ ขึ้นกับการใช้ดุลยพินิจ (Discretion) ของผู้มีอำนาจนั้นๆ เป็นสำคัญ ดังนั้น หากมีมูลค่ารวมของการผูกขาดและการเปิดโอกาสให้ใช้ดุลยพินิจมากกว่าความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) โอกาสของการทุจริต ไม่โปร่งใส ก็มีมาก (ภาพที่ 2.1)

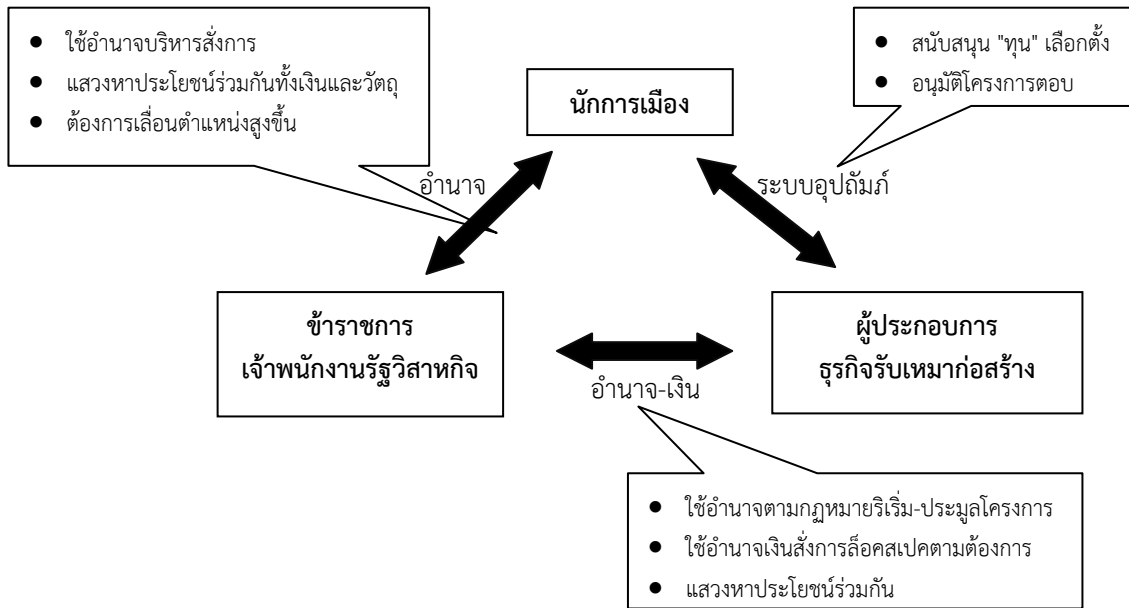
$$Co = M + D - A$$

$$\text{Corruption} = \text{Monopoly} + \text{Discretion} - \text{Accountability}$$

$$\text{การทุจริต} = \text{อำนาจผูกขาด} + \text{ดุลยพินิจ} - \text{ความรับผิดชอบ}$$

ภาพที่ 2.1 สูตรอธิบายการเกิดพฤติกรรมคอร์รัปชัน

และเมื่อนำแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นมาจัดทำเป็นโครงสร้างอำนาจที่เอื้อต่อการคอร์รัปชันจึงสามารถอธิบายโครงข่ายความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการคอร์รัปชัน ทั้งในด้านการใช้อำนาจระบบอุปถัมภ์ ที่เชื่อมโยงกัน และเอื้อประโยชน์กันอย่างเป็นระบบ (ภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างอำนาจที่เอื้อต่อการคอร์รัปชัน

พรรคกิจ ผ่องแผ้ว (2544) ได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานจำนวนมาก เพื่อสรุปถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันได้ 2 ประการคือ

1. สาเหตุเกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลของผู้กระทำ เป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นจากภายในของผู้กระทำเอง โดย สุธี อากาศฤกษ์ (2524) อดีตเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. กล่าวถึงสาเหตุที่เกิดคอร์รัปชันนี้ว่า ทางด้านตัวผู้กระทำเองจะต้องได้ตรงหรือใคร่ครวญถึงองค์ประกอบต่างๆ 4 ประการคือ โอกาส สิ่งจูงใจ การเสี่ยงภัยและความซื่อสัตย์

1.1 โอกาส โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ทุกคนจะต้องมีความกลัวและความระแวงนานาประการ การกระทำใดก็ตามปกติจะไม่กระทำจนกว่าจะมั่นใจ หรือเชื่อใจว่ามีช่องว่างที่จะกระทำได้ ในกรณีคอร์รัปชันก็เช่นเดียวกัน ตามปกติจะไม่กระทำการคอร์รัปชันจนกว่าจะมีช่องโอกาสที่ตนเชื่อว่า เมื่อกระทำลงไปแล้วจะไม่ถูกจับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากผู้กระทำอยู่ในตำแหน่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งเปิดโอกาสให้คอร์รัปชันได้กว้างขวาง ประกอบกับความง่ายที่จะทำการคอร์รัปชันก็จะมีโอกาสได้มากขึ้น

1.2 สิ่งจูงใจ เมื่อมีโอกาสแล้วก็ต้องพิจารณาต่อไปว่ามีสิ่งจูงใจหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนาดของผลประโยชน์ที่จะได้รับ หรือขนาดของผลประโยชน์ที่จะสูญเสียไป เมื่อกระทำการคอร์รัปชัน

1.3 การเสี่ยงภัย ต้องพิจารณาดูอีกต่อไปว่า หากกระทำไปแล้วผลที่ได้รับจะคุ้มค่าหรือไม่ หากกรณีถูกตรวจพบถูกจับได้

1.4 ความซื่อสัตย์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญหากข้าราชการ พนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความซื่อสัตย์แล้ว ถึงแม้จะมีโอกาสมิยอมจะไม่พึงปรารถนากระทำการคอร์รัปชันเป็นแน่ และนับว่าความซื่อสัตย์เป็นตัวสกัดกั้นกิเลสมิให้ปรารถนาผลประโยชน์อื่นๆ ที่มีขอบสำหรับผู้ที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริตแล้วเป็นเรื่องที่ป้องกันและปราบปรามได้ยาก

2. จากสภาพแวดล้อมภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม สาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันที่มาจากภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม กมล สกลเดชา (2525) อธิบายว่ามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมูลเหตุภายใน ทั้งเรื่องโอกาส สิ่งจูงใจและความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสรุปได้ 8 ประการ ดังนี้

2.1 มูลเหตุจากด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ซึ่งนักวิชาการจำนวนมากมีความเห็นว่า การคอร์รัปชันนี้สืบเนื่องมาจากรายได้ไม่ได้สัดส่วนกับค่าครองชีพ รายได้จึงเป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชัน เนื่องจากสภาพสังคมไทยทุกสมัยมีปัญหาด้านความแตกต่างในฐานะของบุคคล การดิ้นรนต่อสู้จึงไม่มีขอบเขตว่าสุจริตหรือทุจริต รายรับของข้าราชการไทยโดยเฉพาะข้าราชการระดับล่างจะมีรายได้ต่ำมากในขณะที่ค่าครองชีพสูงขึ้นเรื่อยๆ ข้าราชการต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ประกอบกับนักธุรกิจมักตัดความรำคาญจนกลายเป็นธรรมเนียมว่าเวลาไปติดต่อกับราชการต้องมีสินบนไปให้ การเกิดโครงการใหญ่ๆ ของรัฐจำนวนมากเป็นการทำให้ข้าราชการและพ่อค่านักธุรกิจร่วมมือกันหาผลประโยชน์ รวมทั้งเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นแต่ทรัพยากรของชาติมีจำกัด จึงได้มีบุคคลวิ่งเต้นกันมาก และก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นในวงราชการ (สภาวิจัยแห่งชาติ, 2509) อย่างไรก็ตาม ธาณินทร์ กรัยวิเชียร (2510) กล่าวว่านักวิชาการหลายท่านเห็นว่าความคิดนี้ไม่เป็นจริงเสมอไป เพราะยังมีผู้ที่ยากจนอีกจำนวนมากไม่น้อยที่ปฏิบัติตนน่านับถือ แม้จะมีฐานะยากจนอยู่ก็ตาม ตรงกันข้ามกับคนที่มีฐานะบางคนกลับทำการคอร์รัปชันอย่างปราศจากความอับอาย

2.2 มูลเหตุจากด้านการเมือง ซึ่งสภาวิจัยแห่งชาติ (2509) ได้ทำการวิจัยและชี้ให้เห็นว่าการเมืองเป็นสาเหตุหนึ่งของการคอร์รัปชัน ดังนี้

2.2.1 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ทำให้เกิดนักการเมืองและนักการเมืองหลายคนใช้อำนาจในทางแสวงหาประโยชน์ก่อให้เกิดการทุจริตในวงราชการอย่างกว้างขวาง

2.2.2 ระบบพรรคการเมืองทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันแสวงหาผลประโยชน์กลายเป็นการหากินแบบเป็นกลุ่ม

2.2.3 มีการประมุขตัวนักการเมืองพรรคอื่นที่ทำตัวดีหรือเป็นนักพูด จนมีคำพูดเปรียบเทียบกับในครั้งหนึ่งว่าถ้ามีเงินก็คงซื้อนักการเมืองได้เกือบทั้งสภา และสามารถเป็นรัฐบาลได้ตลอดกาล เกริกไกร จิระแพทย์ (2520) กล่าวถึงการเมืองที่มีผลต่อการคอร์รัปชันว่า ประเทศใดที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยไม่ได้เป็นไปตามกฎเกณฑ์การได้มาซึ่งอำนาจ หรือไม่ได้เป็นไปตามทำนองคลองธรรม เรียกว่าการเมืองไม่มีเสถียรภาพ ทำให้นักการเมืองเกิดทัศนคติต้องคอร์รัปชันเพื่อถอนทุนค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

2.2.4 การไม่มีเงินช่วยเหลือสนับสนุนการเลือกตั้ง ทำให้นักการเมืองที่ซื่อสัตย์สุจริตต้องเลือกที่จะกลายเป็นคนยากจนหรือทิ้งเวทีการเมืองไป แต่นักการเมืองที่ไม่สุจริตก็ใช้วิธีคอร์รัปชัน และเนื่องจากต้องใช้เงินหาเสียงมากผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงต้องเสาะหาความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งการที่กลุ่มต่างๆ ที่มีเงินมากหาได้ยาก จึงเปิดโอกาสให้นักธุรกิจที่ร่ำรวยเข้ามาทำหน้าที่แทนกลุ่มต่างๆ นักธุรกิจชั้นสูงสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริหารประเทศและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยอาศัยเงินเป็นสินน้ำใจมากที่สุด

2.3 มูลเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคม การพิจารณามูลเหตุของการคอร์รัปชัน ต้องมีการนำธรรมเนียมของสังคมมาพิจารณาด้วย เช่น มีการเปรียบเทียบว่า ในแอฟริกามีการคอร์รัปชันมากกว่าเดนมาร์กก็เพราะชาวแอฟริกาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เห็นการคอร์รัปชันเป็นสิ่งธรรมดาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างหนึ่ง ไม่ถือว่าการคอร์รัปชันเป็นสิ่งชั่วร้าย ในปี พ.ศ.2514 รัฐมนตรีของมาเลเซียคนหนึ่งถูกจับได้ว่ารับสินบน แต่แทนที่ประชาชนจะรู้สึกรังเกียจกลับแสดงความสงสารและเห็นใจที่รัฐมนตรีผู้นั้นทำได้ไม่แนบเนียนพอ (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520) เป็นต้น

2.4 มูลเหตุจากการบริหารงานของรัฐที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพหมายถึงการปกครองบังคับบัญชาที่หละหลวม ผู้ใต้ปกครองและผู้บังคับบัญชาไม่สุจริต ซึ่งเห็นได้บ่อยๆ การไม่กวดขันควบคุมทางระเบียบวินัยเกือบจะเป็นประเพณีนิยมของบ้านเมืองไป เช่น จากการทำให้น้ำท่วมที่ ป.ป.ป. นั่งรถสิบล้อ จำนวน 3 คันผ่านด่านต่างๆ เข้ามาในกรุงเทพมหานครได้ถูกเรียกหรือเสียเงินแก่เจ้าหน้าที่ด่านหลายสังกัด การคอร์รัปชันเช่นนี้หมายถึงการไม่ควบคุมดูแล (สุธี อากาศฤกษ์, 2524) ความบกพร่องในการบริหารเปิดโอกาสให้แก่การคอร์รัปชัน และบางครั้งการบริหารงานอย่างเป็นทางการมากเกินไปก็ทำการคอร์รัปชันมีมากขึ้นด้วย (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520)

2.5 มูลเหตุจากกฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือมีข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของกฎหมายคือ การคอร์รัปชันมิได้เป็นอาชญากรรมที่เห็นได้โจ่งแจ้ง กอปรกับการหาพยานหลักฐานทำได้ยาก ยิ่งกว่านั้นการคอร์รัปชันยังก่อประโยชน์ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย จึงไม่ค่อยมีฝ่ายใดยอมเปิดเผยและถ้าหากมีฝ่ายใดปรารถนาจะเปิดเผยความจริงในเรื่องนี้ กฎหมายหมิ่นประมาทก็ยับยั้งเอาไว้ ทั้งกฎหมายของทุกประเทศเอาผิดกับบุคคลผู้ให้สินบนเท่าๆ กับผู้รับสินบน จึงไม่ค่อยมีผู้ให้สินบนรายใดกล้าดำเนินคดีกับผู้รับสินบนเลย ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ถ้ากฎหมายออกมาตรงกันข้ามกับความพอใจของคนส่วนใหญ่ในสังคมหรือทำให้ ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายนั้นได้เปรียบก็เป็นที่มาของคอร์รัปชันเช่นกัน เป็นต้นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการพนัน โสเภณี ยาเสพติด ที่ดิน ป่าไม้ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520)

2.6 มูลเหตุจากการมีตำแหน่งหน้าที่ที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด ถ้าปราศจากอำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ราชการแล้ว การคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นได้ยาก แม้จะมีสภาพแวดล้อมประการอื่นประกอบอยู่ด้วยก็ตาม ส่วนราชการใดจะมีการคอร์รัปชันหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของผู้นำ และความยึดมั่นในหลักจริยธรรม หลายนกรณีเกิดขึ้นเพราะผู้นำอ่อนแอ การคอร์รัปชันพบมากในส่วนราชการที่เจ้าหน้าที่ระดับสูง ไม่สามารถควบคุมเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยให้อดทนต่อความเย้ายวนของสินบนได้ ยิ่งไปกว่านั้นก็คือเจ้าหน้าที่ระดับสูงเหล่านั้นก็คอร์รัปชันเสียเอง (เกริกไกร จิระแพทย์, 2520) เจ้าพนักงานผู้มีตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติอนุญาตให้สัมปทานหรือคำอนุมัติอนุญาตประกอบการต่างๆ ตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะนี้เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด เพราะเป็นไปในลักษณะที่เป็นภาษาพูดว่า "เกือบจะว่าไม่ต้องทำอะไร ปลาวายเข้ามาติดชายเอง" หมายความว่ากักเรื่องไว้เฉยๆ เติงวักวังมาหาเอง แล้วก็ได้มาอย่างนี้ แต่ไม่ได้หมายความว่ามีการมีตำแหน่งหน้าที่ที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิดจำเป็นต้องเป็นตำแหน่งใหญ่ๆ ตำแหน่งเล็กๆ ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งสูงเสมอไป (สุธี อากาศฤกษ์, 2524)

2.7 มูลเหตุจากการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ โดยสุธี อากาศฤกษ์ ได้สันนิษฐานไว้ว่าการตกอยู่ในภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตมีทางเป็นไปได้ที่ผู้นั้นจะต้องทำทุจริตด้วย เนื่องจากมีตัวอย่างของบุคคลที่มาหาในลักษณะเดือดร้อนมากราย เพราะถูกตั้งกรรมการสอบสวนให้ออกจากราชการ มีข้าราชการจำนวนไม่น้อยที่บ่นในที่ลับและที่เปิดเผยว่าตนเองไม่อยากจะเกี่ยวกับการคอร์ปชั่น แต่จะทำได้ในเมื่อคอร์ปชั่นเป็นเรื่องของ "ระบบ" (เกริกศักดิ์ กองศิลป์, 2515) สอดคล้องกับนายกรัฐมนตรีนเรนทร์แห่งอินเดียได้กล่าวไว้ว่า การที่ผู้นำระดับสูงประกาศว่า ทุกคนต่างทำการคอร์ปชั่นกันทั้งนั้น เป็นการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการคอร์ปชั่นขึ้นมาในสังคม เพราะข้าราชการชั้นผู้น้อยก็จะคิดว่า หากคนอื่นทั่วไปต่างทำการคอร์ปชั่นกันหมด แล้วทำไมตนจึงจะไม่ทำเหมือนกับเขาบ้างเล่า (อุทัย หิรัญโต, 2512)

2.8 มูลเหตุอื่นๆ ของการคอร์ปชั่น เช่น อิทธิพลของภรรยาหรือผู้หญิง กรณีนี้ อุทัย หิรัญโต กล่าวไว้ว่า ภรรยามีอิทธิพลอย่างสำคัญในการก่อให้เกิดการคอร์ปชั่นในวงราชการ เนื่องจากภรรยาข้าราชการเป็นตัวละครสำคัญที่ไปสนับสนุนและส่งเสริมให้สามีของตนทำการคอร์ปชั่นด้วยวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ ความมั่งคั่งสมบูรณ์และเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจภายในครอบครัว จุดเริ่มต้นที่ทำให้ภรรยาเข้ามามีส่วนร่วมในการคอร์ปชั่น เพราะภรรยาเป็นผู้ใกล้ชิดกับสามี ผู้ใช้อำนาจหน้าที่อำนวยประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นมากที่สุด ด้วยเหตุนี้เองที่ผู้แสวงหาประโยชน์จากข้าราชการจึงชอบที่จะเข้ามาหา "คุณนาย" หรือเรียกว่า "เข้าหลังบ้าน" ภรรยาจะเข้ามามีบทบาทในหน้าที่การงานของสามี ในบางกรณีสามีอาจจะรังเกียจการคอร์ปชั่นเพราะเห็นเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายและกลัวความผิด แต่ต้องจำใจคอร์ปชั่นเพราะกลัวภรรยาจะไม่พอใจและทนอิทธิพลต่อการรบเร้าของภรรยาไม่ไหว (อุทัย หิรัญโต, 2512)

นอกจากนี้ ดิน ปรัชญพทธี ได้วางหลักการว่าคอร์ปชั่น คือ "พยาธิของระบบราชการ" (common bureau pathologies) กล่าวคือเป็นสิ่งที่แทรกแซง กัดกินระบบราชการ (http://www.kalasin3.go.th/view.php?article_id=24336) โดยมีอาจมีสาเหตุมาจาก

1. Abuse of authority/power/position : การใช้อำนาจหน้าที่อำนาจและตำแหน่งในทางที่มิชอบ
2. Account padding : การเติมแต่งบัญชีเพื่อเบิกจ่ายเงินที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง
3. Alienation : ความแปลกแยก การตีตนออกห่างจากสังคมและเพื่อนร่วมงาน
4. Anorexia : อาการเบื่ออาหาร เบื่องานและเบื่อโลก
5. Arbitrariness : การชอบทำอะไรตามอำเภอใจ ถืออำนาจบาตรใหญ่
6. Arrogance : ความมั่งคั่ง หยิ่ง อวดดี
7. Bias : อคติ ลำเอียง
8. Blurring issues : กลบเกลื่อนปัญหา เบี่ยงเบนประเด็น
9. Boondoggle : การชอบทำอะไรที่ปราศจากคุณค่าทางปฏิบัติ
10. Bribery : การติดสินบน
11. Bureaucratism (unintelligibility) : การหมกมุ่น การทำอะไรที่เข้าใจยาก
12. Busywork : การทำงานเสมือนยุ่งอยู่ตลอดเวลา
13. Carelessness : ความสะเพร่า ไม่ระมัดระวัง
14. Chiseling : การกินแรงเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น

15. Complacency : เช้าชามเย็นชาม เฉื่อยชา พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่หรือ status quo
16. Compulsiveness : การขาดการหักห้ามใจ การทนต่อสิ่งเย้ายวนไม่ได้
17. Conflicts of interest/objective : ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์
ผลประโยชน์ขัดกัน แยกไม่ออกกว่าอะไรคือของตน อะไรคือของราชการ
18. Confusion : ความสับสนอลหม่าน ความยุ่งเหยิง
19. Conspiracy : ความสมคบกันกระทำความผิด
20. Corruption : การฉ้อราษฎร์บังหลวง
21. Counter-productiveness : การทำงานที่ขัดขวางผลผลิตการสกัดกั้นผลิต
ภาพ/ผลงาน
22. Cowardice : ความขลาด ความขี้ขลาดตาขาวปราศจาก ความกล้า
23. Criminality : ความผิด ชอบกระทำความผิด
24. Deadwood : ไฟมอด หมดกำลังใจ หมดไฟ ไม้ใกล้ฝั่ง
25. Deceit and deception : ความหลอกลวง ชอบหลอกลวง
26. Dedication to status quo : การชอบย้อยู่กับที่ ไม่ชวนขยายไม่ชอบ ก้าวหน้า
27. Defective goods : สินค้าที่ด้อยคุณภาพ ปฏิบัติงานไม่ได้ตามมาตรฐาน
28. Delay : ความล่าช้าไม่ทันการณ์
29. Deterioration : ความเสื่อมถอย ความผุ่กร่อน
30. Discourtesy : ความไม่สุภาพ ไร้มารยาท
31. Discrimination : การกีดกัน การดูถูกเหยียดหยามผู้อื่นการ เลือกปฏิบัติ
32. Diseconomies of size : การทำอะไรเกินตัว ขาดความพอดีเห็นช้างชี่ชี้ตามช้าง
33. Displacement of goals/objective : การยึดเอาวัตถุประสงค์รองมาเป็น
วัตถุประสงค์หลัก เอาไม้ซีกมาแทนไม้ซุง
34. Dogmatism : การยึดมั่นอยู่กับความคิดของตนเองการนี้กว่าตนเองถูกเสมอ
35. Dramaturgy : การชอบแสดงละครตบตา
36. Empire-building : การสร้างอาณาจักร การสร้างอิทธิพล
37. Excessive social costs/complexity : การชอบทำอะไรฟุ้งเฟ้อและยุ่งยาก
สลับซับซ้อนโดยไม่จำเป็น
38. Exploitation : การชอบแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่น
39. Extortion : การขอบริณาทาเร้น/บีบบังคับผู้อื่นการขู่เชิญกรรโชก
40. Extravagance : ความฟุ่มเฟือย สรุ่ยสร่าย
41. Failure to acknowledge /act/answer/Respond : การไม่สนองตอบความ
ต้องการของผู้อื่น
42. Favoritism : การให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ใกล้ชิด
43. Fear of change, innovation, risk : ความเกรงกลัวต่อการเปลี่ยนแปลง
44. Finagling : การใช้เล่ห์กระเท่ต้มตุ๋น
45. Foot dragging : การปิดแข่งปิดเขา
46. Framing : การใส่ความผู้อื่น การให้ร้ายป้ายสี

47. Fraud : การฉ้อโกง ฉ้อฉล
48. Fudging/fussing(issues) : การชอบพูดเรื่องเหลวไหลไร้สาระ
49. Gamesmanship : การใช้ลูกล่อลูกชนเพื่อเอาชนะระราน(คำ คำนี้ ถ้าใช้ใน ความหมายบวก หมายถึง ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา สู้กันซึ่งๆ หน้า
50. Gattopardismo (dilettante/dilettanti /minion) : การชอบทำอะไรผิวเผิน ฐู้ไม่จริง เข้าทำนอง "ข้างนอกสุกใสข้างในเป็นโพรง"ฯ
51. Ghost employee : การเบิกเงินให้แก่ผู้ที่ไม่มิตัวตน(บัญชีผี)
52. Gobbiedygook/jargon : การใช้ศัพท์แสงที่ยากต่อการเข้าใจ
53. Highhandedness : ความโอหังการเหยียบย่ำผู้อื่น
54. Ignorance : ความเขลา ทุ้ม
55. Illegality : ความผิดกฎหมาย
56. Impervious to criticism/Suggestion : การขาดความอดกลั้นต่อคำ วิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น ทนการวิพากษ์วิจารณ์ไม่ได้
57. Improper motivation : การมีแรงจูงใจที่ไม่เหมาะสม
58. Inability to learn : การขาดความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
59. Inaccessibility : การเข้าพบหรือหาตัวยาก
60. Inaction : การไม่ยอมทำอะไรเลย
61. Inadequate reward and incentive : การให้ค่าความดีความชอบที่ไม่เพียงพอ
62. Inadequate working conditions : สภาพการทำงานที่ย่ำแย่
63. Inappropriateness : การวางตัวไม่เหมาะสม
64. Incompatible tasks : การทำงานที่ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ
65. Inconvenience : ความไม่สะดวก
66. Indecision(decidophobia) : การไม่ยอมตัดสินใจ
67. Indifference : การไม่รู้อารมณ์หนาว
68. Indisciplining : การขาดระเบียบวินัย
69. Ineffectiveness : การขาดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน
70. Ineptitude : การวางตัวไม่เหมาะสม
71. Inertia : การเฉื่อยชา ย่ำอยู่กับที่
72. Inferior quality : ความด้อยประสิทธิภาพ
73. Inflexibility : ความเข้มงวด ไม่ยืดหยุ่น
74. Inhumanity : ความปราศจากมนุษยธรรม การขาดความ เมตตากรุณา
75. Injustice : ความไม่ยุติธรรม
76. Insensitivity : การขาดความรู้สึกที่ฉับไว
77. Insolence : ความหยาบคาย
78. Intimidation : การทำให้ผู้อื่นยอมสยบต่อความต้องการ ของตนการข่มเหงคนอื่น
79. Irregularity : การขาดความคงเส้นคงวา ความไม่ สม่่าเสมอ
80. Irrelevance : การออกนอกกลุ่มนอกทาง ความไม่ตรง ประเด็น

81. Irresolution : การไม่ยอมหาวิธียุติปัญหา
82. Irresponsibility : การขาดความรับผิดชอบ
83. Kleptocracy : การที่ข้าราชการปฏิบัติตนเสมือนกลุ่มโจร การปกครองการการบริหารโดยกลุ่มโจร
84. Lack of commitment : การขาดความผูกพันในงาน
85. Lack of coordination : การขาดการประสานงาน
86. Lack of creativity/experimentation : การขาดความคิดสร้างสรรค์ หรือการไม่ยอมทดลองสิ่งใหม่ ๆ
87. Lack of credibility : การขาดศรัทธาจากผู้อื่น วิกฤตศรัทธา
88. Lack of imagination : การขาดจินตนาการ
89. Lack of initiative : การขาดความคิดริเริ่ม
90. Lack of performance indicator : การขาดมาตรวัดผลงาน
91. Lack of vision : การขาดวิสัยทัศน์/สายตาวนยาวไกล
92. Lawlessness : การทำตนเป็นอันธพาลเสมือนหนึ่ง ประเทศชาติขาดข้อแม้
93. Laxity : ความหย่อนยานทางศีลธรรม
94. Leadership vacuums : การขาดภาวะผู้นำ สูญญากาศผู้นำ
95. Malfeasance : การปฏิบัติงานที่ไม่ดีหรือต่ำกว่ามาตรฐาน
96. Malice : การอาฆาตมาดร้ายผู้อื่น การประทุษร้ายผู้อื่น
97. Malignity : เจตนาร้าย การใส่ร้ายผู้อื่น
98. Meaningless/make work : การปฏิบัติงานที่ไร้ความหมายไร้สาระ/งานที่ต้องซ่อมแซม
99. Mediocrity : ความคร่ำครึ ไม่ทันสมัย เต่าล้านปี
100. Mellownization : ความเฉา ความสุขงอมจนหาประโยชน์ ไม่ได้ ความเสื่อมถอย
101. Mindless job performance : ความไม่ห่วงใยต่องาน
102. Miscommunication : การติดต่อสื่อสารที่ผิดพลาด
103. Misconduct : การประพฤติชั่ว
104. Misfeasance : การทำผิดกฎหมาย
105. Misinformation : การได้รับข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด
106. Misplaced zeal : ความขยัน / กระตือรือร้นที่ผิดที่ เข้าทำนอง "โง่งแต่ขยัน"
107. Negativism : การมีทัศนคติในทางลบอยู่ตลอดเวลา การมองโลกในแง่ร้าย
108. Negligence / neglect : การละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบ
109. Nepotism : การให้สิทธิพิเศษแก่เครือญาติ
110. Neuroticism : โรคประสาทอ่อนๆ
111. Nonaccountability : การขาดจิตสำนึกที่จะให้ผู้อื่นตรวจสอบ การไม่ยอมให้ผู้อื่นตรวจสอบการไม่พร้อม ที่จะรับผิดชอบ การขาดมาตรการไล่เบียด
112. Noncommunication : การไม่ยอมติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น
113. Nonfeasance : การไม่ยอมปฏิบัติตามกฎหมาย

114. Nonproductivity :การขาดผลิตภาพ การไม่มีผลงาน
115. Obscurity : การชอบทำตนลึกลับ ไม่โปร่งใส
116. Obstruction : การชอบขัดขวางผู้อื่นเข้าทำนอง "มือไม่พายเอาเท้าราน้ำ"
117. Officiousness : การชอบเข้าไปแทรกแซงเรื่องของผู้อื่น
118. Oppression : การกดขี่ผู้อื่น
119. Overkill : การชอบทำอะไรรุนแรงเกินกว่าเหตุ
120. Oversight : การชอบตรวจตราสอดแนมผู้อื่น
121. Overspread : การชอบยุ่งในทุกเรื่อง
122. Overstaffing : การมีคนล้นงาน
123. Paperasserie : การมีงานหนังสือมากเกินไป การชอบใช้ หนังสือราชการมากเกินไป
124. Paranoia : ความผิดปกติทางจิต อารมณ์หลอนและ หวาดระแวง
125. Patronage : ระบบอุปถัมภ์
126. Payoffs and kickbacks : การชอบติดสินบน
127. Perversity : ความตื้อตึงในทางที่ผิด ๆ หัวชนฝา
128. Phony contracts :การชอบปลอมแปลงเอกสารหรือสัญญา ความไม่จริงใจ
129. Pointless activity : การชอบทำกิจกรรมที่ปราศจากจุดหมาย
130. Procrastination : การผลัดวันประกันพรุ่ง
131. Punitive supervision : การกำกับดูแลงานที่มุ่งแต่ลงโทษแต่ เพียงสถานเดียว
132. Red-tape : ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน
133. Reluctance to delegate : ความลังเลใจ/ไม่กล้าที่จะมอบหมายงาน
134. Reluctance to take decisions : ความลังเลใจ/ไม่กล้าที่จะตัดสินใจ
135. Reluctance to take responsibility : ความลังเลใจ/ไม่กล้าที่จะรับผิดชอบ
136. Remoteness : การชอบทำตนเหินห่างจากผู้คนและ ประชาชน
137. Rigidity /brittleness : ความเคร่งครัด/ความหุลหวมหรือเปราะบางจนเกินงาม
138. Rip-offs :การชอบทำเอาเปรียบผู้อื่น หมกเม็ดคดโกง ช้องอในกระตูก
139. Ritualism :การชอบพิธีกรรม/พิธีรีตองมากเกินไป
140. Rudeness : ความหยาบคาย
141. Sabotage :การบ่อนทำลาย
142. Scams :โกง การชอบใช้ลูกล่อลูกชน
143. Secrecy : ความลับ การชอบกำความลับ การทำอะไรที่ดูเหมือนเป็นความลับไปหมด
144. Self-perpetuation : การไม่ยอมปล่อยวาง การอยู่ยงคงกระพัน รากงอก
145. Self-serving : การมุ่งประโยชน์ส่วนตน การทำอะไรเพื่อ ตนเอง
146. Slick bookkeeping : ผักชีโรยหน้า การขาดความลึกซึ้งและความ จริงใจ
147. Sloppiness :ความหยาบโหย่ง/อ่อนแอ

148. Social astigmatism (failure to see problems) : การมองปัญหาไม่ออก การมองไม่เห็น ปัญหา การตีใจทักไม่แตก
149. Soul-destroying work : การชอบทำให้ผู้อื่นแสบใจ การทำงานที่ไม่เห็นใจผู้อื่น
150. Spendthrift : การใช้เงินเปลือง สรุ่ยสร่าย
151. Spoils : ระบบเล่นพรรคเล่นพรรค
152. Stagnation : ความชะงักงัน
153. Stalling : การยื้ออยู่กับที่ การไปไม่ถึงไหน
154. Stonewalling : การชอบขัดขวางผู้อื่น การแย่งงานเงิน เกียรติจากผู้อื่น
155. Suboptimization(goal displacement) : การให้ความสำคัญแก่ประเด็น ปลีกย่อยมากกว่าเป้าหมายรวม
156. Sycophancy : การสอพลอ
157. Tail-chasing : การชอบทำอะไรวกไปเวียนมาโดยไม่รู้จัก จบสิ้น
158. Tampering : การทำอะไรที่ส่อไปในทางทุจริต
159. Territorial imperative : การหวงแหนเขตอิทธิพลของตนเอง
160. Theft : การลักขโมย
161. Tokenism : การทำอะไรแต่พอเป็นพิธี ขาดความจริงจัง
162. Tunnel vision : การมีสายตาคับแคบ ความใจแคบ
163. Unclear objectives : เป้าหมายที่ไม่ชัดเจน
164. Unfairness : ความไม่ยุติธรรม
165. Unnecessary work : การทำงานที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำ
166. Unprofessional conduct : ความประพฤติที่ขาดวิชาชีพนิยม
167. Unreasonableness : การขาดความสมเหตุสมผล ความไม่พอดี
168. Unsafe conditions : สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย
169. Unsuitable premises and equipment : โรงเรือนและเครื่องมือเครื่องใช้ที่ไม่เหมาะสม
170. Usurpatory : การชอบแย่งชิงอำนาจกัน
171. Vanity : ความลุ่มหลง ความปราศจากมรรคผลความสิ้นหวัง
172. Vested interest : การมีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง
173. Vindictiveness : การชอบแก้แค้น ตาต่อตา ฟันต่อฟัน
174. Waste : ความสูญเปล่า
175. Whim : ตัณหาราคะ
176. Xenophobia : ความกลัวต่อสิ่งแปลกใหม่

2.4 ผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน

Ban Ki-moon เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้กล่าวถึงผลกระทบของการคอร์รัปชันในวัน International Anti-Corruption Day (วันที่ 9 ธันวาคม 2552) โดยเน้นย้ำว่าโลกได้รับความทุกข์ยากร้ายแรงที่สุดจากปัญหาคอร์รัปชัน เพราะการคอร์รัปชันเป็นการขโมยเงินของสาธารณชนไปเป็นของส่วนตัว ผลที่ได้รับคือประเทศมีงบประมาณลดลงที่จะนำไปลงทุนในโครงสร้าง

พื้นฐาน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาลและถนน จึงถือว่าคอร์ปชั่นเป็นมะเร็งร้ายที่ทำลายความก้าวหน้าของสังคม ขยายความไม่เท่าเทียมและความยุติธรรม

จากการศึกษาประสบการณ์ของประเทศอดีตอาณานิคมในแอฟริกาพบว่า การคอร์ปชั่นมีทั้งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวก ได้แก่ 1.การคอร์ปชั่นช่วยก่อให้เกิดการขยายทุนในแง่การพัฒนาเศรษฐกิจ 2.ก่อให้เกิดการบูรณาการความเป็นชาติไทยและ 3.เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกระบบราชการ ส่วนผลเสียของการคอร์ปชั่นได้แก่ 1.เกิดการสูญเสียทางทรัพยากร 2.การเมืองขาดเสถียรภาพเพราะการคอร์ปชั่นจะนำไปสู่การปฏิวัติ และ 3.เป็นการลดขีดความสามารถในการทำงานของราชการ เนื่องจากรัฐบาลขาดความชอบธรรมทางการเมือง (http://tortaharn.net/contents/index.php?option=com_content&task=view&id=91&Itemid=75)

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการคอร์ปชั่นนั้น รศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ (2547) ได้กล่าวว่า McMullan มองว่า ปัญหาการคอร์ปชั่นมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และยังส่งผลถึงเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ 8 ประการ คือ

1. เกิดความไม่ยุติธรรม
2. ทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพของหน่วย
3. ประชาชนขาดความไว้วางใจรัฐบาล
4. เกิดความสูญเสียเปล่าในทรัพยากรของประเทศ
5. ขาดการจูงใจในการลงทุนจากภาคเอกชนต่างประเทศ
6. ขาดเสถียรภาพทางการเมือง เนื่องจากปัญหาเงินสินบน
7. ความไม่ประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมคอร์ปชั่น
8. ข้อจำกัดจากการนำนโยบายไปใช้เนื่องจากททุจริตของข้าราชการ

นอกจากนี้ การคอร์ปชั่นของนักการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อให้เกิดผลเสียหายต่อปัจจุบันและอนาคตของประเทศไทยอย่างน้อย 4 ข้อ (<http://learners.in.th/blog/corruption/333061>) ดังนี้

1. ทำให้คนกลุ่มน้อยคดโกงทรัพยากรของส่วนรวมไปเป็นของตนเองอย่างผิดกฎหมาย และ จริยธรรม การเมืองไม่ได้พัฒนาเป็นประชาธิปไตยแบบที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคอย่างแท้จริง
2. ทำให้เกิดการบิดเบือนการใช้ทรัพยากรของประเทศที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์สูงสุด เช่น มึงบเพื่อพัฒนาการศึกษาและสาธารณสุขน้อยลง การก่อสร้างถนนหรือถาวรวัตถุต่างๆ มีคุณภาพต่ำ ต้องซ่อมแซมบ่อย อายุใช้งานน้อยกว่าที่ควรเป็น ประชาชนได้รับบริการที่มีคุณภาพต่ำ ฯลฯ
3. ทำให้เกิดการผูกขาดโดยนักธุรกิจการเมืองขนาดใหญ่ ไม่ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความอ่อนแอ ความด้อยพัฒนาถ้าหลังขององค์กรทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชน

4. ทำให้เยาวชนและประชาชนมีค่านิยมแบบยกย่องความร่ำรวย ความสำเร็จ โดยถือว่าการโกงเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ เช่น การโกงข้อสอบ การใช้สิทธิโกง เล่นพวก โกงเล็กโกงน้อยต่างๆ เป็นเรื่องปกติที่ใครๆ ก็ทำกัน ทำให้ประชาชนขาดจริยธรรม ศีลธรรม คิดแต่ในเชิงแก่งแย่งแข่งขัน เอาเปรียบกันอย่างไม่เคารพกติกา ไม่มีวินัย ไม่มีจิตสำนึกที่จะทำงานร่วมกันเพื่อหมู่คณะ กลายเป็นคนเห็นแก่ได้ที่อ่อนแอ ไร้ความภาคภูมิใจ ไร้ศักดิ์ศรี ดังนั้น การจะพัฒนาคน ชุมชนและประเทศชาติเพื่อจะร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่นๆ เป็นไปได้ยาก

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2550) กล่าวว่า การทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐถือว่าการทำลายสังคมและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก แม้ว่าการคอร์รัปชันจะเป็นเรื่องที่เลวร้าย แต่ก็สามารถพบเห็นได้ให้สังคมทุกระดับ ไม่ว่าจะป็นข้าราชการประจำ หรือนักการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ ซึ่งปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้มีการพัฒนาและขยายตัวไปในทุกส่วนของภาครัฐและภาคเอกชน มีการแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับ ที่ผ่านมาแม้ว่าได้มีความพยายามที่จะป้องกันและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง แต่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและสลับซับซ้อน ประกอบกับการพัฒนาของภาคธุรกิจที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้รูปแบบและเครือข่ายของการทุจริตคอร์รัปชันปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและซับซ้อนรัดกุมมากยิ่งขึ้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ สร้างความเสียหายให้แก่สังคม การบริหารงานในหน่วยงานของรัฐ เศรษฐกิจและการเมือง (<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>) ดังนี้

1. ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสังคม การทุจริตคอร์รัปชันทำให้สังคมไม่เจริญเติบโตและพัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากมีการจัดสรรการใช้งบประมาณและทรัพยากรในโครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชกรอย่างไม่เหมาะสม นอกจากนี้ หากพิจารณาในเรื่องของความช่วยเหลือจากต่างประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันทำให้ต่างประเทศหรือองค์กรจากต่างประเทศไม่กล้าหรือลังเลใจที่จะให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากเกรงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศนั้นจะนำเงินช่วยเหลือไปใช้ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือนั้นสูญเปล่าและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ให้

2. ความเสียหายที่เกิดขึ้นในแง่ของการบริหารงานในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การทุจริตคอร์รัปชันทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาไม่เคารพกฎหมายและถืออำนาจและเงินเป็นใหญ่

3. ความเสียหายในทางเศรษฐกิจ ปกติการทุจริตคอร์รัปชัน มักจะกระทำในรูปแบบการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ได้รับการผูกขาดในการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมอย่างมาก ทำให้นักลงทุนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศไม่ยอมมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสังคมได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ราคาสูงเกินความเป็นจริง เนื่องจากได้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินค่าเจรจาในการดำเนินธุรกิจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะถูกนำไปรวมเป็นต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการเสมอ ในสภาวะเช่นนี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเงินและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

4. ความเสียหายทางการเมือง ทุจริตคอร์รัปชันทำให้ประเทศไม่เจริญก้าวหน้าและไม่มีเสถียรภาพ การทุจริตเลือกตั้งทำให้ได้นักการเมืองที่ไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะเข้ามาบริหารประเทศและมีโอกาสที่จะเข้ามาแสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจโดยมิชอบ เพื่อถอนทุนคืนจากการซื้อเสียง และในบางกรณีนักการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันอาจสนับสนุนให้มีการประกาศใช้กฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของตนหรือของพวกเขาฟ้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารและการปกครองประเทศโดยรวม (<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>)

จะเห็นได้ว่า การทุจริตส่งผลกระทบต่อพัฒนาด้านต่างๆ ของประเทศอย่างมาก บวรศักดิ์ อูวรรณโณ (2551) สรุปไว้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นรากเหง้าแห่งปัญหาที่ฝังงอ ดั้งนั้น การเข้าใจปัจจัยหรือสาเหตุการเกิดคอร์รัปชันที่ถูกต้องและครบถ้วนจะนำไปสู่การป้องกันและการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน จากการศึกษาวิจัยและบทความต่างๆ พบว่า มีปัจจัยจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชัน กล่าวคือการเกิดคอร์รัปชันสัมพันธ์กับปัจจัยของสังคมหลายประการ ระบอบการปกครอง ศาสนา เชื้อชาติ ชนชั้น ขนาดเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรมทางการเมืองและเพศ (Graaf, 2007)

2.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นปัญหาคอร์รัปชันมีผลกระทบและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ สร้างความเสียหายให้แก่สังคม การบริหารงานในหน่วยงานของรัฐ เศรษฐกิจและการเมือง จึงทำให้ประเทศต่างๆ ได้คิดหาวิธีการเพื่อมาใช้ในการแก้ปัญหา เช่น การตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลปัญหาคอร์รัปชันโดยเฉพาะ การร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเป็นต้น

ในปี พ.ศ.2541 ภาคเอกชนทั่วโลกได้เริ่มก่อตั้ง สมาคมต่อต้านการทุจริตสากล (Association of Certificated Fraud Examiners – ACFE) เป็นองค์กรวิชาชีพสากล (Professional organization) สำนักงานใหญ่อยู่ที่ Texas ทำงานครอบคลุมทั่วโลก 125 ประเทศ มีสมาชิก 55,000 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านทุจริตและคอร์รัปชันอย่างจริงจัง โดยกำหนดหลักการและเครื่องมือการบริหารความเสี่ยงในเรื่องการทุจริตและมีการจัดทำคู่มือการตรวจสอบทุจริต Fraud Examiners Manual ที่กำหนดแนวทางการทำงานเรื่องต่างๆ เช่น รายการทางการเงินและการทุจริตในลักษณะต่างๆ (http://en.wikipedia.org/wiki/Association_of_Certified_Fraud_Examiners)

ต่อมาในปี พ.ศ.2543 องค์กรสหประชาชาติตระหนักว่าเครื่องมือทางกฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นในการแก้ไขคอร์รัปชัน จึงได้จัดประชุมเพื่อหาเครื่องมือเหล่านี้ที่เวียนนา สำนักงานใหญ่ the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) ต่อมาในปี พ.ศ.2546 ที่ประชุม General Assembly ได้ยอมรับผลข้อตกลงการประชุม United Nations Convention against Corruption (UNCAC) และกำหนดให้สำนักงานสหประชาชาติด้าน UNODC เป็นฝ่ายเลขานุการของการประชุม UNCAC (resolution 58/4) และที่ประชุมได้กำหนดให้วันที่ 9 ธันวาคมเป็นวันต่อต้านคอร์รัปชันสากล (International Anti-Corruption Day) เพื่อความตระหนักของโลกในการต่อสู้และป้องกันปัญหาคอร์รัปชัน นอกจากนี้ UNCAC กำหนดให้ประเทศสมาชิกบัญญัติกฎหมาย จัดระเบียบสถาบันเพื่อป้องกันคอร์รัปชัน รวมถึงการลงโทษ เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ และขอความ

ร่วมมือของศาลให้มีกลไกตรวจสอบทรัพย์สิน พร้อมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล (<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>)

สำหรับแนวทางและวิธีการป้องกันและปราบปรามคอร์ปชั่นต่างประเทศ เช่น ประเทศฟินแลนด์ สิงคโปร์ ฮองกง เกาหลีใต้ นั้น วิทยากร เชียงกูล (2549) ได้นำเสนอไว้พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ 1) การออกกฎหมาย การออกพระราชบัญญัติ การมีระบบนิติบัญญัติ ศาล และการบริหารจัดการที่ดี พร้อมทั้งยุทธศาสตร์ มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอย่างใกล้ชิด 2) การสร้างค่านิยมของประชาชน และการเป็นสังคมที่เสมอภาค ไม่มีความแตกต่างทางชนชั้น 3) การให้มืองค์กรอิสระเป็นองค์กรที่มีอำนาจและมีบทบาทสูงในการปราบปรามคอร์ปชั่นที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส พร้อมทั้งผู้พิทักษ์ความยุติธรรม 4) การทำให้รัฐมีความโปร่งใสและความเปิดเผย โดยการที่ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปมีส่วนร่วม 5) ความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่น 6) การกระจายอำนาจ คือการให้หลายองค์กรทำงานร่วมกันมากกว่าจะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่องค์กรเดียว 7) การให้ผู้หญิงมีบทบาทการตัดสินใจทางการเมืองสูง

วิทยากร เชียงกูล (<http://witayakornclub.wordpress.com/>) กล่าวว่า ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น ดังนี้

1. ภาครัฐต้องมีมาตรการที่มุ่งกำจัดจุดอ่อนของระบบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น วิธีการคัดเลือกและการพัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องประกาศให้ทราบทั่วกัน ดำเนินการอย่างโปร่งใส และคัดคนตามความสามารถ การปรับเงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐให้สูงขึ้น เป็นวิธีเพิ่มแรงจูงใจให้คนเก่งเข้ามาสมัครและอยู่ในอาชีพนี้ได้อย่างพอเพียงโดยไม่ต้องคอร์ปชั่น การเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ต้องมีวิธีประเมินผล และตรวจสอบอย่างเป็นกลาง และมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการเล่นพรรคเล่นพวก บางประเทศใช้วิธีออกกฎจรรยาบรรณ (CODE OF CONDUCT) ของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างชัดเจน เช่น ห้ามรับของขวัญหรือการเลี้ยงดูจากคนอื่น ห้ามการรับสินบนและการใช้ทรัพย์สินสมบัติสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งการออกกฎหมายห้ามเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเมือง เพื่อป้องกันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน และเพื่อป้องกันการที่เจ้าหน้าที่รัฐบางหน่วยงาน เช่น เจ้าหน้าที่ด้านภาษีและออกใบอนุญาตด้านธุรกิจใช้อำนาจตัดสินใจตามวิจารณญาณของตน บางประเทศใช้วิธีการรวมศูนย์การตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลาง และใช้ระบบสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ตมาช่วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และลดการคอร์ปชั่น มีกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน สิ่งที่สำคัญคือ ต้องมีการปราบปรามการคอร์ปชั่นอย่างเอาใจจริงเองจึ่ง เช่น จะต้องมีการอายัดและยึดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้มาด้วยการคอร์ปชั่นได้ มีการออกกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่พยานผู้ให้ข้อมูลเรื่องคอร์ปชั่น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐระดับรองลงมา ซึ่งมีโอกาสรู้ข้อมูลแต่ไม่กล้าแจ้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามคอร์ปชั่น เพราะเกรงว่า ตนจะมีความผิดด้วย หรือถูกหัวหน้างานกลั่นแกล้งหรือทำอันตราย

2. ต้องมีกฎหมายที่เอื้ออำนวย เช่น กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะ และรายได้ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกตั้งข้อสงสัย เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามคอร์ปชั่นขอไป รวมทั้งมีการร่วมมือ ขอข้อมูลจากต่างประเทศได้ด้วย กรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐโยกย้ายเงินไปต่างประเทศ การจะปราบปรามคอร์ปชั่นให้ได้ผล จะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายตำรวจ

และอัยการด้วย ดังนั้นการมุ่งแก้ปัญหาคอร์รัปชันและปฏิรูประบบตำรวจและอัยการจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอันดับต้น

3. ต้องอาศัยความร่วมมือจากสังคมประชา องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชน นักวิชาการ สหภาพแรงงาน สมาคมวิชาชีพ ฯลฯ ให้เป็นหูเป็นตา เป็นกำลังในการช่วยตรวจสอบให้ ข้อมูลและสนับสนุนการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน รัฐบาลบางประเทศให้งบประมาณสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนที่ทำงานด้านต่อต้านคอร์รัปชัน เพื่อช่วยให้การปราบปรามได้ผลดียิ่งขึ้น

สำหรับประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีและทำงานภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อ การต่อต้านการคอร์รัปชัน (United Nations Convention against Corruption) และมีการจัดตั้ง หน่วยงานโดยเฉพาะ 2 หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ดูแลปัญหาคอร์รัปชันในภาพใหญ่ระดับชาติ ตลอดจนความร่วมมือ ระหว่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน พ.ศ.2551 ทำหน้าที่ดูแลคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจากการกระทำของข้าราชการระดับผู้ปฏิบัติการ รวมถึงองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภา โดยถือว่า “การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน” เป็นนโยบายหลักที่สำคัญของรัฐบาลในการบริหารราชการ แผ่นดิน ประกอบกับ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเป็น องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นหน่วยงานหลักในด้านการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2551-2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกลไกในการประสานความร่วมมือในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้นจะต้องรีบ ดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>)

การป้องกันคอร์รัปชันในภาครัฐ อาจจะทำให้ได้ด้วยมาตรการที่มุ่งกำจัดจุดอ่อนของระบบและ เสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น วิธีการคัดเลือกและการพัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องประกาศให้ทราบทั่วกัน ดำเนินการอย่างโปร่งใส และคัดคนตามความสามารถ การปรับเงินเดือน เจ้าหน้าที่รัฐให้สูงขึ้น เป็นวิธีเพิ่มแรงจูงใจให้คนเก่งเข้ามาสมัครและอยู่ในอาชีพนี้ได้เพียงพอเพียง โดยไม่ต้องคอร์รัปชัน การเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ต้องมีวิธีประเมินผลและตรวจสอบอย่าง เป็นกลางและมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการเล่นพรรคเล่นพวก สิ่งที่สำคัญคือ ต้องมีการ ปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างเอาใจจริงเองจึ่ง เช่น จะต้องมีการอายัดและยึดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ รัฐที่ได้มาด้วยการคอร์รัปชันได้ มีการออกกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่พยานผู้ให้ข้อมูลเรื่องคอร์รัปชัน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐระดับรองลงมา ซึ่งมีโอกาสสู้ข้อมูลแต่ไม่กล้าแจ้งสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน เพราะเกรงว่าตนจะมีความผิดด้วย หรืออาจถูกหัวหน้างานกลั่น แก่ล้างหรือทำอันตราย (<http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/27/>)

การจะปราบคอร์รัปชันให้ได้ผลจะต้องมีกฎหมายที่เอื้ออำนวย เช่น กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะและรายได้ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกตั้งข้อสงสัย เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันขอไป กรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐโยกย้ายเงินไปต่างประเทศ การจะปราบปรามคอร์รัปชันให้ได้ผล จะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายตำรวจและอัยการด้วย ดังนั้น การมุ่งแก้ปัญหาคอร์รัปชันและปฏิรูประบบตำรวจและอัยการจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอันดับต้นและต้องอาศัยความร่วมมือจากสังคมประชา องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชน นักวิชาการ สหภาพแรงงาน สมาคมวิชาชีพ ฯลฯ ให้ช่วยตรวจสอบ เป็นกำลังในการช่วยตรวจสอบให้ข้อมูลและสนับสนุนการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน รัฐบาลบางประเทศให้งบประมาณสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนที่ทำงานต่อต้านคอร์รัปชันเพื่อช่วยให้การปราบปรามได้ผลยิ่งขึ้น (<http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/27/>)

จากการศึกษากรณีตัวอย่างของประเทศที่มีคะแนนดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันสูงสุด 3 อันดับแรกคือ นิวซีแลนด์ เดนมาร์กและฟินแลนด์ พบว่าทั้ง 3 ประเทศมีสิ่งที่เหมือนกันคือ มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพและมีการวางรากฐานต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชันมาอย่างยาวนาน ตัวอย่างในปี 1766 ขณะที่หลายประเทศยังไม่รู้ว่าความโปร่งใสคืออะไร แต่สวีเดนกลับเป็นประเทศแรกที่มีการออกกฎหมายให้สาธารณะชนสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือเอกสารสำคัญทางราชการได้ ประเทศเหล่านี้ยังเป็นประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยและมีสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นสูง นอกจากนี้ ทั้ง 3 ประเทศยังมีจิตพิต่อหัวของประชากรสูง มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำ มีอัตราการรู้หนังสือเกือบ 100 % มีการให้ความสำคัญกับประเด็นทางสิทธิมนุษยชน เช่น ความเท่าเทียมกันทางเพศและเสรีภาพของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกในการสร้างความโปร่งใสของภาครัฐ การมีภาคประชาสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วม ล้วนเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างให้เกิดความโปร่งใส ดังตัวอย่างของประเทศสวีเดน ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลได้ หรือประเทศเดนมาร์กที่บังคับให้รัฐมนตรีทุกคนต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายรายเดือนทุกอย่าง รวมไปถึงค่าเดินทางและค่าของขวัญที่ซื้อให้ผู้อื่น ทั้งหมดนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการทำให้ประเทศเหล่านี้จัดการรับมือกับปัญหาคอร์รัปชันได้ดีคือในประเทศต้องมีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจับตาสอดส่องการทำงานของภาครัฐและมีหน่วยงานของรัฐที่มีความโปร่งใสสามารถเปิดเผยข้อมูลให้องค์กรอื่นๆ ตรวจสอบได้นั่นเอง ซึ่งตัวอย่างของทั้ง 3 ประเทศ จะเป็นบทเรียนที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาให้ประเทศไทยให้มีดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันเพิ่มขึ้นต่อไป (<http://thaipublica.org/2011/12/7-things-index-corruption-2011/>)

การจัดปัญหาคอร์รัปชันให้หมดไปจากสังคมไทยได้นั้น ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้น แนวทางหรือมาตรการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย นอกจากการใช้มาตรการทางด้านกฎหมายในการปราบปรามแล้ว มาตรการในการป้องกันทุจริตคอร์รัปชัน โดยการให้ทุกภาคส่วนร่วมกันศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจและช่วยกันเผยแพร่ความรู้ทางด้านธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความหลากหลายและสลับซับซ้อนเพื่อให้รู้เท่าทันนักการเมืองในปัจจุบันได้ โดยให้สื่อมวลชน องค์กรอิสระและองค์กรตรวจสอบภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะป้องกันการคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=348659>)

บทที่ 3

สรุปสถานการณ์การคอร์รัปชัน

3.1 สถานการณ์การคอร์รัปชันในบริบทโลก

ภายหลังจากช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ปัญหาการคอร์รัปชันเป็นที่ปรากฏอย่างชัดเจน และปรากฏในทุกประเทศโดยเฉพาะในสังคมที่กำลังพัฒนา เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆจำนวนมากที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตของการคอร์รัปชัน จากการศึกษาส่วนมากเชื่อว่าการคอร์รัปชันได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ตามสภาวะสงคราม ตามการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช ตามการขยายตัวของระบบราชการ ระบบเศรษฐกิจและความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง และอีกจำนวนไม่น้อยที่มีความเชื่อว่าการคอร์รัปชันมีต้นตอมาจากวัฒนธรรมของชาวเอเชียเอง เช่น จากขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวกับครอบครัว ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ระบบปีตาธิปไตย ขนบประเพณีเกี่ยวกับของฝาก ของขวัญ ของกำนัลและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น หลายประเทศได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นศึกษาหาแนวทางรับมือกับการขยายตัวเหล่านี้ แต่ก็ยังหาข้อยุติที่ตายตัวไม่ได้เพราะการคอร์รัปชันเปรียบเสมือนโรคเอดส์หรือโรคระบาดร้ายแรงที่ป้องกันและปราบปรามได้ยาก ส่วนการเยียวยารักษานั้นก็ดูจะยากยิ่งกว่าเพราะเราไม่สามารถขจัดสาเหตุได้อย่างชัดเจน เพราะนอกจากจะไม่รู้สมุฏฐานที่แท้จริง ยังมีการแพร่ขยายในเชิงลับและปกปิดรวมทั้ง "โรคระบาดสังคม" ที่สามารถไปเปลี่ยนบุคคลอื่นๆ ในสังคมให้เกิดความเคยชินและยอมรับมากขึ้นได้ด้วย เป็นสิ่งที่มีมาอย่างยาวนานพร้อมกับชีวิตมนุษย์และแปรผันรูปแบบไปตามวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของมนุษย์ได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งการคอร์รัปชันมีความเป็นอิสระในตัวเอง โครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ไม่ว่าจะมียุทธวิธีแบบอย่างไรก็ล้วนแต่เสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงโดยการคอร์รัปชันทั้งสิ้น เพราะการคอร์รัปชันก็เหมือนกับปลวกที่จะกัดแทะโครงสร้างทุกประเภท และในแต่ละโครงสร้างจะมีความขัดแย้งปรากฏอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างคนซื้อสตั๊กกับคนทุจริตและคดโกง โครงสร้างแต่ละโครงสร้างสามารถจะอำนวยประโยชน์ให้แก่ทั้งสองฝ่าย สุดแต่ที่ว่าฝ่ายคนดีหรือคนเลวจะมีและสามารถใช้อำนาจบังคับได้เหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544)

ในสังคมของประเทศตะวันตกนั้น การให้สินจ้างรางวัลในการปฏิบัติหน้าที่ราชการมีความละเอียดอ่อนกว่ากล่าวคือ ถึงแม้ว่าไม่ผิดหน้าที่ราชการ ก็ยังถือว่าเป็นการคอร์รัปชัน ส่วนสังคมของประเทศที่มีใช้ตะวันตก เช่น อินเดีย จีน กลับมองว่าเป็นธรรมเนียมที่จะขาดเสียมิได้เพราะเป็นการแสดงน้ำใจหรือไมตรีจิตอย่างหนึ่งในสมัยก่อน (<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้ถือว่าการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญที่บั่นทอนความเจริญเติบโตของทุกประเทศทั่วโลก เนื่องจากประเทศใดที่มีการคอร์รัปชันจำนวนมากจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศนั้นในทุกๆด้าน

ในปี พ.ศ.2536 ปัญหาการคอร์รัปชันจึงถูกยกเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกขึ้นอย่างจริงจัง และได้มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ Transparency International (TI) ในประเทศเยอรมนี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลก (World Bank) รัฐบาลประเทศต่างๆ และองค์กรข้ามชาติบางองค์กร โดย TI เป็นองค์กรนานาชาติ ไม่มุ่งหวังผลกำไรและเป็นองค์กรภาคประชา

สังคมระดับโลก มีเครือข่ายกว่า 120 ประเทศทั่วโลก วัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้ง TI คือ 1) ผลักดันการคอร์รัปชันเป็นวาระของโลก 2) แสดงบทบาทสำคัญในการจัดทำอนุสัญญาการต่อต้านคอร์รัปชัน และ 3) ยกกระดับมาตรฐานความแข็งแกร่งภาครัฐ พร้อมทั้งจัดทำดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) เพื่อเป็นตัวชี้วัดปรากฏการณ์คอร์รัปชันในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ค่าคะแนนของ CPI เริ่มตั้งแต่ 0 คะแนน ถึง 10 คะแนน โดย 0 คะแนน เป็นคะแนนต่ำสุดหมายถึงภาพลักษณ์คอร์รัปชันสูงสุด ส่วน 10 คะแนน เป็นคะแนนสูงสุดหมายถึงมีภาพลักษณ์คอร์รัปชันน้อยสุดหรือมีความโปร่งใสสูงสุด จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาแปลงเป็นค่ามาตรฐานที่มีสเกลเท่ากันคือ 10 คะแนน แล้วจึงนำมาจัดอันดับ (ทั้งนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ.2012 ได้เปลี่ยนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ไปเป็นคะแนนเต็ม 100 คะแนน) จากการสำรวจดังกล่าวทำให้ทราบถึงระดับการรับรู้ต่อปัญหาคอร์รัปชันในประเทศต่างๆ โดยรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจหลายแหล่งร่วมกัน เช่น Economist Intelligence Unit สำนักแกลลัปโพลล์ สถาบันเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการ IMD ที่ปรึกษาความเสี่ยงทางธุรกิจและทางการเมือง World Bank World Economic Forum หน่วยงานในองค์การสหประชาชาติ เป็นต้น ในปีแรกที่จัดอันดับนั้นประเทศที่ถูกมองว่ามีการคอร์รัปชันมากที่สุดสิบอันดับแรกคือประเทศไนจีเรีย ปากีสถาน เคนยา บังคลาเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน คาเมรูน เวเนซุเอลา รัสเซีย อินเดีย และอินโดนีเซีย ส่วนประเทศที่มีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดสิบประเทศคือ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ สวีเดน คานาดา นอร์เวย์ สิงคโปร์ สวิสเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์และออสเตรเลีย (วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2546)

ปัจจุบันองค์การความโปร่งใสสากลมีเครื่องมือหรือดัชนีที่สำคัญในการชี้วัดการคอร์รัปชันในระดับโลก 5 ตัวด้วยกันคือ ดรรชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index – CPI), เครื่องชี้วัดการคอร์รัปชันทั่วโลก (Global Corruption Barometer – GCB) ดัชนีการติดสินบน (Bribe Payers Index – BPI) ผลสำรวจการคอร์รัปชันของโลก (Global Corruption Report – GCR) ผลสำรวจความโปร่งใสทางการเงิน (Promoting Revenue Transparency Project) และผลสำรวจการต่อต้านคอร์รัปชัน (Transparency in Reporting on Anti-Corruption -TRAC) โดยแหล่งที่มาของข้อมูลสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. ข้อมูลที่มาจากผลสำรวจของภาคธุรกิจ มี 4 แห่งประกอบด้วย
  - 1.1 IMD World Competitiveness Year Book 2010 (IMD2010)
  - 1.2 IMD World Competitiveness Yearbook 2011 (IMD2011)
  - 1.3 World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) 2010 (WEF2010)
  - 1.4 World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) 2011 (WEF2011)
2. ข้อมูลที่มาจากนักวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรระหว่างประเทศเป็นผู้ประเมินผลข้อมูลมี 13 แห่งประกอบด้วย
  - 2.1 การจัดอันดับธรรมาภิบาลของธนาคารพัฒนาแอฟริกา : African Development Bank Governance Ratings 2010 (AFDB)
  - 2.2 การประเมินผลงานรายประเทศของธนาคารพัฒนาเอเชีย :Asian Development Bank Country Performance Assessment 2010 (ADB)

2.3 ดัชนีธรรมาภิบาลด้านความยั่งยืนของมูลนิธิเบอร์เทลสมันน์ : Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators

2.4 ดัชนีการปฏิรูปของมูลนิธิเบอร์เทลสมันน์ : Bertelsmann Foundation Transformation Index

2.5 การประเมินความเสี่ยงรายประเทศของอีโคโนมิสต์ อินเทลลิเจนซ์ ยูนิท : Economist Intelligence Unit Country Risk Assessment

2.6 รายงานการปฏิรูปรายประเทศของฟร็ดอม เฮ้าส์ : Freedom House Nations in Transit

2.7 การจัดอันดับความเสี่ยงรายประเทศของโกลบอล อินไซต์ : Global Insight Country Risk Ratings

2.8 รายงานความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเมืองประจำปี 2010 ของเอเชีย อินเทลลิเจนซ์ : Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence 2010 (PERC2010)

2.9 รายงานความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเมืองประจำปี 2011 ของเอเชีย อินเทลลิเจนซ์ : Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence 2011 (PERC2011)

2.10 รายงานทิศทางความเสี่ยงรายประเทศของโพลิตีคัล ริสค์ เซอร์วิสเชส : Political Risk Services International Country Risk Guide

2.11 ผลการจัดอันดับสินบนขององค์กรเพื่อความโปร่งใสสากล : Transparency International Bribe Payers Survey

2.12 การประเมินผลงานรายประเทศและศักยภาพของสถาบัน : World Bank – Country Performance and Institutional Assessment

2.13 ดัชนีเปรียบเทียบหลักนิติรัฐของเวิลด์ ไซติส โปรเจกต์ : World Justice Project Rule of Law Index

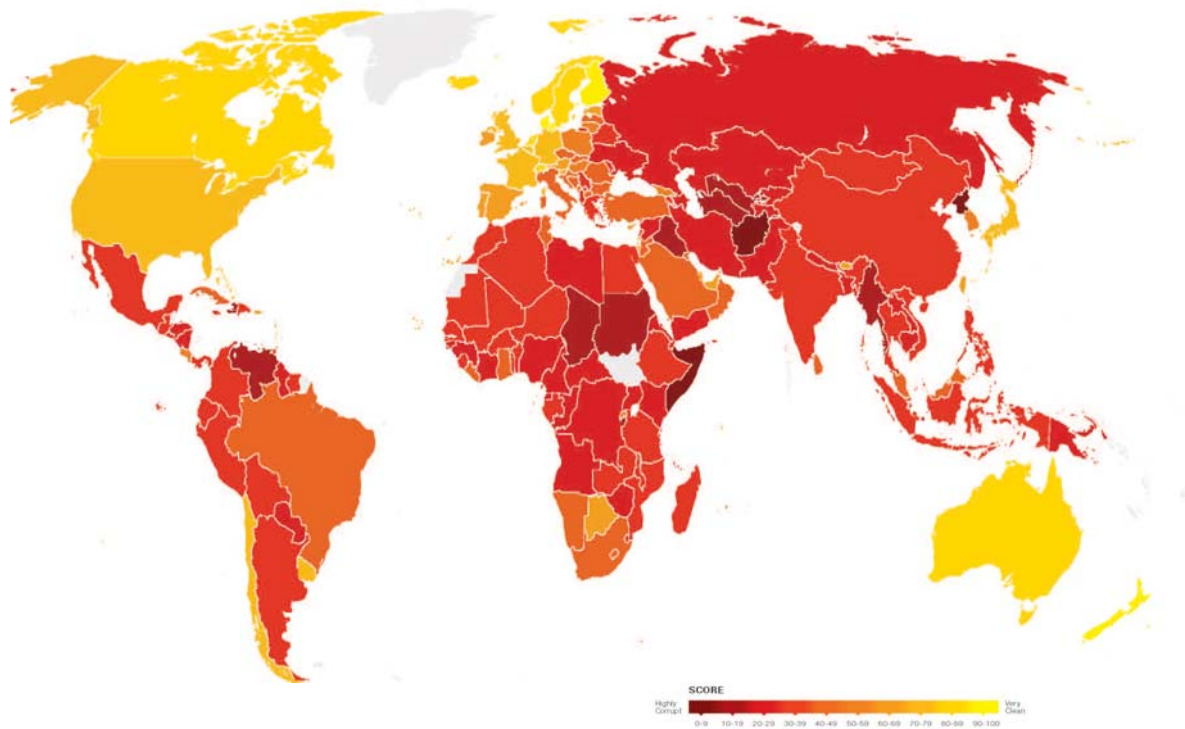
ทั้งนี้ การประเมินของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละองค์กรจะครอบคลุมเฉพาะประเทศที่อยู่ในข่ายความรับผิดชอบและความถนัดขององค์กร เช่น ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) จะประเมินเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชีย ดังนั้นในแต่ละประเทศจะมีจำนวนข้อมูลอ้างอิงที่ได้จากการประเมินไม่เท่ากัน ส่วนคำถามและการให้คะแนนนั้นก็มีความแตกต่างกันตามลักษณะขององค์กรที่เข้าไปสำรวจ เช่น องค์กรประเมินความเสี่ยงทางเศรษฐศาสตร์ (Economist Intelligence Unit Country Risk Assessment) จะมีคำถามเกี่ยวข้องกับความโปร่งใสของภาครัฐในการใช้จ่ายงบประมาณ การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ หรือความสามารถในการตรวจสอบนักการเมืองระดับสูงของประเทศนั้นๆ โดยให้คะแนนตามความถี่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือดัชนีการติดสินบน (Transparency International Bribe Payers Survey) จะมีคำถามต่อกลุ่มตัวอย่างว่า “ในความเห็นของคุณเป็นเรื่องปกติแค่ไหนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเรียกหรือรับสินบน” และมีการให้คะแนนตามความถี่ที่พบ

จากรายงานการจัดอันดับความโปร่งใสของประเทศ ประจำปี 2012 และเป็น การสำรวจจากทั้งหมด 176 ประเทศทั่วโลก (ภาพที่ 3.1) พบว่าประเทศส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งและมีเพียง 53 ประเทศเท่านั้นที่ได้คะแนนตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่

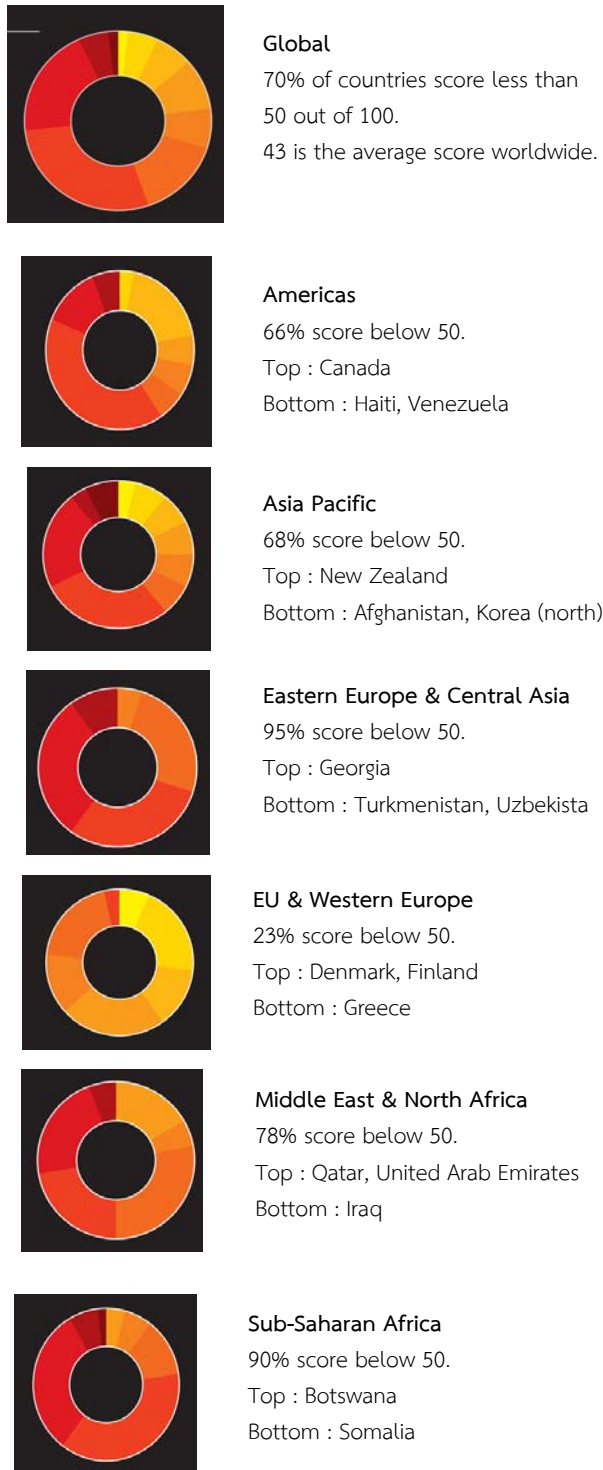

ในโลกจำนวน 70% มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของโลก 2012 อยู่ที่ 43 คะแนน โดยประเทศที่มีความโปร่งใสเป็นอันดับหนึ่งมี 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์และนิวซีแลนด์ ได้คะแนน 90 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และประเทศอันดับสุดท้ายมี 3 ประเทศร่วมกันคือ อัฟกานิสถาน โซมาเลีย และเกาหลีเหนือ ได้ 8 คะแนนเท่านั้น

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มประเทศในภูมิภาคต่างๆ (ภาพที่ 3.2) พบว่า กลุ่มสหภาพยุโรป และยุโรปตะวันตกมีคะแนนดีที่สุด โดยเฉลี่ย 23% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน กลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาและเอเชียแปซิฟิกเฉลี่ย 66% และ 68% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ตามลำดับ กลุ่มประเทศในภูมิภาคตะวันออกและอเมริกาเหนือเฉลี่ย 78% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ขณะที่กลุ่มประเทศในภูมิภาคอาฟริกา ยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง มีคะแนนค่อนข้างน้อย โดยเฉลี่ย 90% และ 95% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน (<http://cpi.transparency.org/cpi2012/press/>)

ภาพที่ 3.1 แสดงค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศต่างๆ ประจำปี 2012

ภาพที่ 3.2 เปรียบเทียบค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของภูมิภาคต่างๆ ประจำปี 2012

นอกจากนี้ จากการสำรวจขององค์กร Transparency International พบว่า ประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อังกฤษ สหรัฐอเมริกามีการจ่ายสินบนน้อยมาก แต่การติดสินบนเป็นที่แพร่หลายมากในประเทศยากจน เช่นในทวีปแอฟริกาและตะวันออกกลาง ประเทศที่มีการรับจ่ายสินบนมากที่สุดคือ เซียร์ราลีโอน (84%) ไลบีเรีย (75%) และเยเมน (74%) ซึ่งกว่าหนึ่งในสี่เป็นการจ่ายเงินสินบนสำหรับการบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับภาษี สุขภาพ ตำรวจ ที่ดินและอื่นๆ สำหรับประเทศไทยมีระดับการจ่ายสินบนอยู่ในระดับต่ำ (18%) เมื่อเปรียบเทียบกับเวียดนาม (30%) อินโดนีเซีย (36%) และกัมพูชา (57%) แต่ก็ยังมากกว่ามาเลเซีย (3%) (<http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2013/07/daily-chart-8>)

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการเปิดเผยคะแนนดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันออกมา พบว่ายังคงมีความไม่รู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งความเข้าใจผิดว่าดัชนีเป็นตัวชี้วัดการคอร์รัปชันของทั้งภาครัฐและเอกชน หรือความเข้าใจผิดว่าดัชนีเป็นตัวสะท้อนการทำงานของนักการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้สามารถนำผลต่างๆ ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการรับมือแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยได้ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน หรือ Corruption Perceptions Index-CPI เป็นดัชนีแสดงถึงการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการคอร์รัปชันของ “ภาครัฐ (Public Sector)” ในประเทศ คำว่าภาครัฐในที่นี้มีความหมายรวมไปถึงหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมด ทั้งนักการเมือง ข้าราชการ ทหาร ตำรวจต่างๆ โดยกลุ่มตัวอย่างมีฐานข้อมูลมาจากผู้เชี่ยวชาญและนักธุรกิจที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ทำการสำรวจ รวมไปถึงสถาบัน หน่วยงานวิจัย และองค์กรอิสระที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก (<http://thaipublica.org/2012/12/corruption-perceptions-index-1/>)

จากปัญหาการคอร์รัปชันที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปีพ.ศ.2541 ภาคเอกชนทั่วโลกจึงได้ก่อตั้งสมาคมต่อต้านการทุจริตสากล (Association of Certificated Fraud Examiners – ACFE) ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพสากล (Professional organization) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ Austin, Texas ทำงานครอบคลุมทั่วโลก 125 ประเทศ มีสมาชิกประมาณ 55,000 คน โดยทำหน้าที่ต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันอย่างจริงจัง ทำการกำหนดหลักการและเครื่องมือการบริหารความเสี่ยงในเรื่องการทุจริตและมีการจัดทำคู่มือการตรวจสอบทุจริต Fraud Examiners Manual ที่กำหนดแนวทางการทำงานเรื่องต่างๆ เช่นรายการทางการเงินและการทุจริตในลักษณะต่างๆ เป็นต้น (http://en.wikipedia.org/wiki/Association_of_Certified_Fraud_Examiners)

ต่อมาในปี พ.ศ.2543 องค์กรสหประชาชาติ ตระหนักว่าเครื่องมือทางกฎหมายต่อคอร์รัปชันเป็นสิ่งจำเป็น จึงได้จัดประชุมเพื่อหาเครื่องมือเหล่านี้ที่สำนักงานใหญ่ the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) และในปี พ.ศ.2546 ที่ประชุม General Assembly ได้ยอมรับผลข้อตกลงการประชุม United Nations Convention against Corruption (UNCAC) พร้อมทั้งกำหนดให้สำนักงานสหประชาชาติด้าน UNODC เป็นเลขานุการของการประชุม UNCAC และที่ประชุมได้กำหนดให้วันที่ 9 ธันวาคมเป็นวันต่อต้านคอร์รัปชันสากล (International Anti-Corruption Day) เพื่อโลกเกิดความตระหนักในการต่อสู้และป้องกันปัญหาคอร์รัปชัน นอกจากนี้ UNCAC กำหนดให้ประเทศสมาชิกบัญญัติกฎหมาย จัดระเบียบสถาบัน เพื่อป้องกันคอร์รัปชัน รวมถึงการลงโทษ เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ และขอความร่วมมือของศาลให้มีกลไกตรวจสอบทรัพย์สิน

พร้อมทั้งให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล (<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 สถานการณ์การคอร์รัปชันในกลุ่มประเทศอาเซียน

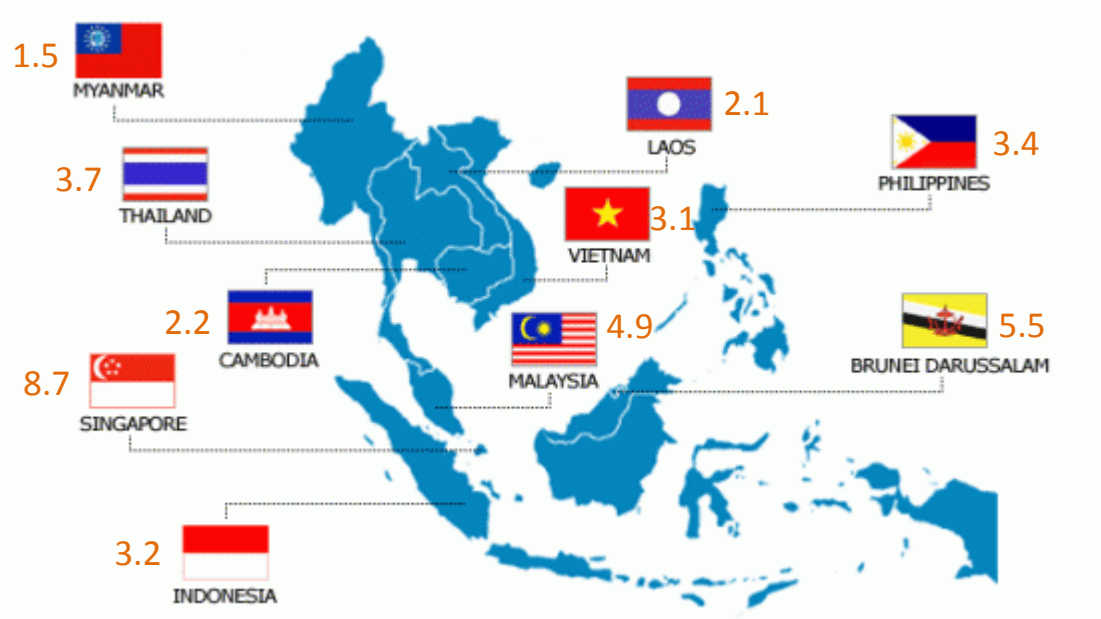
ในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้านที่จะเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้ เว้นเสียแต่มีปัญหาเรื่องทุจริตคอร์รัปชันก็จะไปบั่นทอนความพร้อมดังกล่าวได้ ขึ้นอยู่กับทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีความตั้งใจในการแก้ไขปัญหา นี้อย่างจริงจังหรือไม่ (<http://www.naewna.com/scoop/9798>)

องค์กรความโปร่งใสสากล (Transparency International – TI) ได้เปิดเผยผลการจัดอันดับบรรณานุกรมภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index – CPI) ประจำปี 2012 พบว่า ประเทศไทยได้ 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อยู่อันดับที่ 88 จากการจัดอันดับทั้งหมด 176 ประเทศทั่วโลก และอยู่อันดับที่ 4 จาก 10 ประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยในปีนี้ประเทศไทยมีคะแนนเท่ากับประเทศมาลาวี โมร็อกโก ซูรินัม สวาซิแลนด์และแซมเบีย

คะแนนของประเทศไทยในปี 2011 คือ 3.4 จากคะแนนเต็ม 10 แต่จะแตกต่างเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนในปี 2012 คือ 37 จากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งแทบจะไม่มี ความแตกต่างเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำนึงถึงฐานคะแนนเต็มในปี 2012 ได้เปลี่ยนเป็น 100 คะแนนของไทยที่เพิ่มขึ้นมาอีก 3 คะแนน หากปรับฐานในปีก่อนให้เป็น 100 ไม่น่าจะมีนัยสำคัญอะไร แต่อันดับที่ร่วงลงมาจากเดิมถึง 8 อันดับ มันฟ้องว่าภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของไทยแย่ลง เมื่อเปรียบเทียบกับทั้งโลกและยังสอบตกคะแนนไม่ถึงครึ่ง (<http://www.manager.co.th/politics/viewnews.aspx?NewsID=9550000152963>)

เมื่อพิจารณาบรรณานุกรมภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศต่างๆ เปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ (ภาพที่ 3.2) พบว่าประเทศในภูมิภาคส่วนใหญ่มีคะแนนใกล้เคียงกับประเทศไทย ยกเว้นประเทศสิงคโปร์และบรูไนที่มีคะแนนและผลการจัดอันดับสูงสุดในภูมิภาคได้ 87 คะแนน (อันดับที่ 5 ของโลก) และ 55 คะแนน (อันดับที่ 46 ของโลก) ตามลำดับ สำหรับประเทศเพื่อนบ้านไทยที่มีคะแนนใกล้เคียงกันได้แก่ มาเลเซีย 49 คะแนน (อันดับที่ 54 ของโลก) ฟิลิปปินส์ 34 คะแนน (อันดับที่ 105 ของโลก) อินโดนีเซีย 32 คะแนน (อันดับที่ 118 ของโลก) เวียดนาม 31 คะแนน (อันดับที่ 123 ของโลก) กัมพูชา 22 คะแนน (อันดับที่ 157 ของโลก) ลาว 21 คะแนน (อันดับที่ 160 ของโลก) และประเทศที่มีคะแนนต่ำสุดคือพม่า 15 คะแนน (อันดับที่ 172 ของโลก) (<http://thaipublica.org/2012/12/corruption-perceptions-index-1/>)

โดยสรุป ประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวน 8 ประเทศ มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน หรือต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ ประเทศส่วนใหญ่มีค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของโลกคือ 43 คะแนน ทั้งนี้ ประเทศไทยแม้จะอยู่ในอันดับที่ 4 ของประเทศต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน แต่ก็ยังถือว่ามีปัญหาคอร์รัปชันอยู่ในระดับที่สูง ดังนั้น ประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนจะต้องร่วมมือ และใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดที่จะมาแก้ไขปัญหา ดังกล่าว มิเช่นนั้นการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตคงไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนกลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันอยู่ในระดับที่สูง

ภาพที่ 3.3 แสดงค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ประจำปี 2012

นอกจากนี้ เว็บไซต์อินเดียนเอ็กซ์เพรสส์ของอินเดียรายงานว่า บริษัทที่ปรึกษาความเสี่ยงทางการเมืองและเศรษฐกิจ หรือเพิร์ก (<http://highlight.kapook.com/view/57589>) ได้จัดอันดับการทุจริตใน 16 ประเทศและเขตเศรษฐกิจในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation : APEC) โดยให้คะแนนทุจริตน้อยที่สุดจาก 0 คะแนน จนถึงทุจริตมากที่สุด 10 คะแนน ดังนี้

1. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 1 คือ กัมพูชา ได้คะแนน 9.27
2. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 2 คือ อินโดนีเซีย ได้คะแนน 9.25
3. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 3 คือ ฟิลิปปินส์ ได้คะแนน 8.9
4. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 4 คือ อินเดีย ได้คะแนน 8.67
5. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 5 คือ เวียดนาม ได้คะแนน 8.3
6. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 6 คือ จีน ได้คะแนน 7.93
7. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 7 คือ ไทย ได้คะแนน 7.55
8. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 8 คือ เกาหลีใต้ ได้คะแนน 5.90
9. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 9 คือ มาเลเซีย ได้คะแนน 5.70
10. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 10 คือ ไต้หวัน ได้คะแนน 5.65
11. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 11 คือ มาเก๊า ได้คะแนน 4.68

12. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 12 คือ สหรัฐอเมริกา ได้คะแนน 2.39
13. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 13 คือ ญี่ปุ่น ได้คะแนน 1.90
14. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 14 คือ ออสเตรเลีย ได้คะแนน 1.39
15. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 15 คือ ฮองกง ได้คะแนน 1.10
16. ประเทศที่มีคะแนนทุจริตอันดับ 16 คือ สิงคโปร์ ได้คะแนน 0.37

จากผลสำรวจดังกล่าวจะเห็นว่าไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 7 ของประเทศและเขตเศรษฐกิจที่ทุจริตมากที่สุดในเอเชียแปซิฟิก ซึ่งแสดงถึงการเกิดปัญหาคอร์รัปชันในอัตราที่สูง ทำให้กระบวนการพัฒนาการด้านต่างๆ ของประเทศขาดความสมดุลและก่อให้เกิดสภาพปัญหาที่ต่อเนื่องเกี่ยวพันหลายด้าน ได้ส่งผลกระทบต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งรวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลก ประเทศไทยยังคงต้องประสบปัญหาดังกล่าวที่นับวันจะมีรูปแบบของการกระทำความผิดทุจริตคอร์รัปชันที่หลากหลายมิติและทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ (<http://dlllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>)

3.3 สถานการณ์การคอร์รัปชันในประเทศไทย

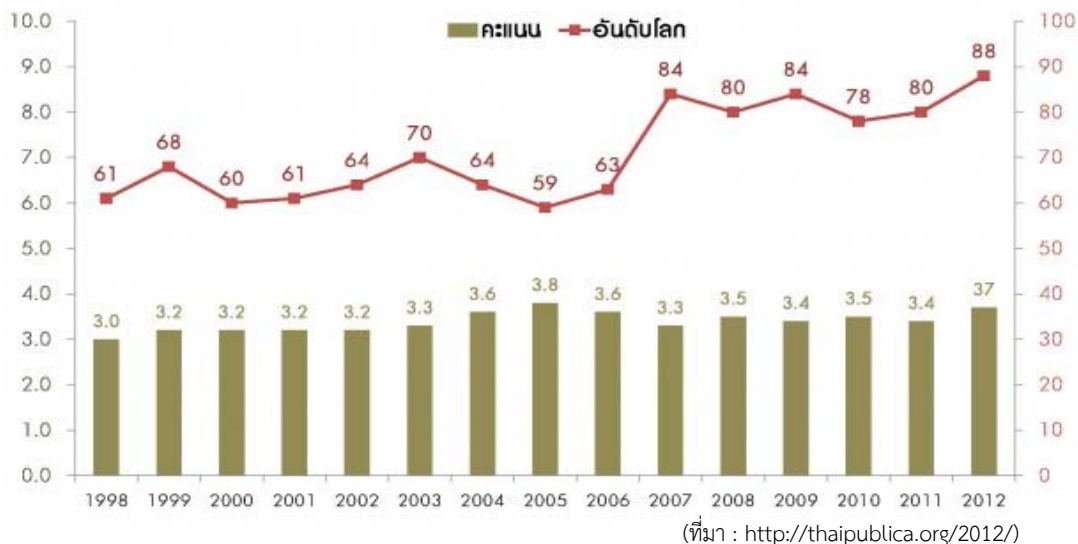
ในอดีตสังคมไทยต่อต้านการทุจริตและการคอร์รัปชันเป็นอย่างมาก แต่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยเกิดเหตุการณ์ที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันมากมายเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน และผลประโยชน์ทับซ้อน โดยในปัจจุบันการคอร์รัปชันก็มีลักษณะซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ และพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตามอัตราเร่งของยุคทุนนิยม และยุคโลกาภิวัตน์ เกินกว่าจะก้าวตามได้ทัน เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็น กรณีทางด่วนบางนา โรงไฟฟ้าบ่อนอกและบ้านหินกรูด เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่ส่งผลเสียหายต่อประเทศอย่างยิ่ง (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549) และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการคอร์รัปชันในระบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยนับว่า เป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรง และมีการแพร่กระจายออกไปอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในบางครั้งประชาชนบางส่วนก็ยอมรับว่า การคอร์รัปชันได้กลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่จะต้องเกิดขึ้น ถ้าหากประชาชนมีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดต่อกับหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า การคอร์รัปชันในหมู่ข้าราชการในอนาคตจะมีแนวโน้มการคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้น และปัจจุบันนักธุรกิจยินดีที่จะจ่ายสินบนอย่างเต็มที่เพื่อแลกกับความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน (วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2546)

จากปัญหาคอร์รัปชันดังกล่าวข้างต้น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามการคอร์รัปชันที่ผ่านมาของประเทศไทยได้ระดับหนึ่งว่า ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายาม ป้องกันและแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม แต่ทว่าในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการคอร์รัปชันก็ได้ถูกแก้ไขได้เท่าใดนัก (วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2546) ทั้งนี้เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2555 องค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้รายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี 2012 (พ.ศ.2555) พบว่าประเทศไทยได้ 37 คะแนน ดีขึ้นกว่าปี 2011 (พ.ศ.2554) ซึ่งได้ 34 คะแนน แต่ยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโลก (43 คะแนน) ส่วนอันดับหล่นมาจากอันดับที่ 80 ในปี 2011 มาอยู่อันดับที่ 88 ของโลก

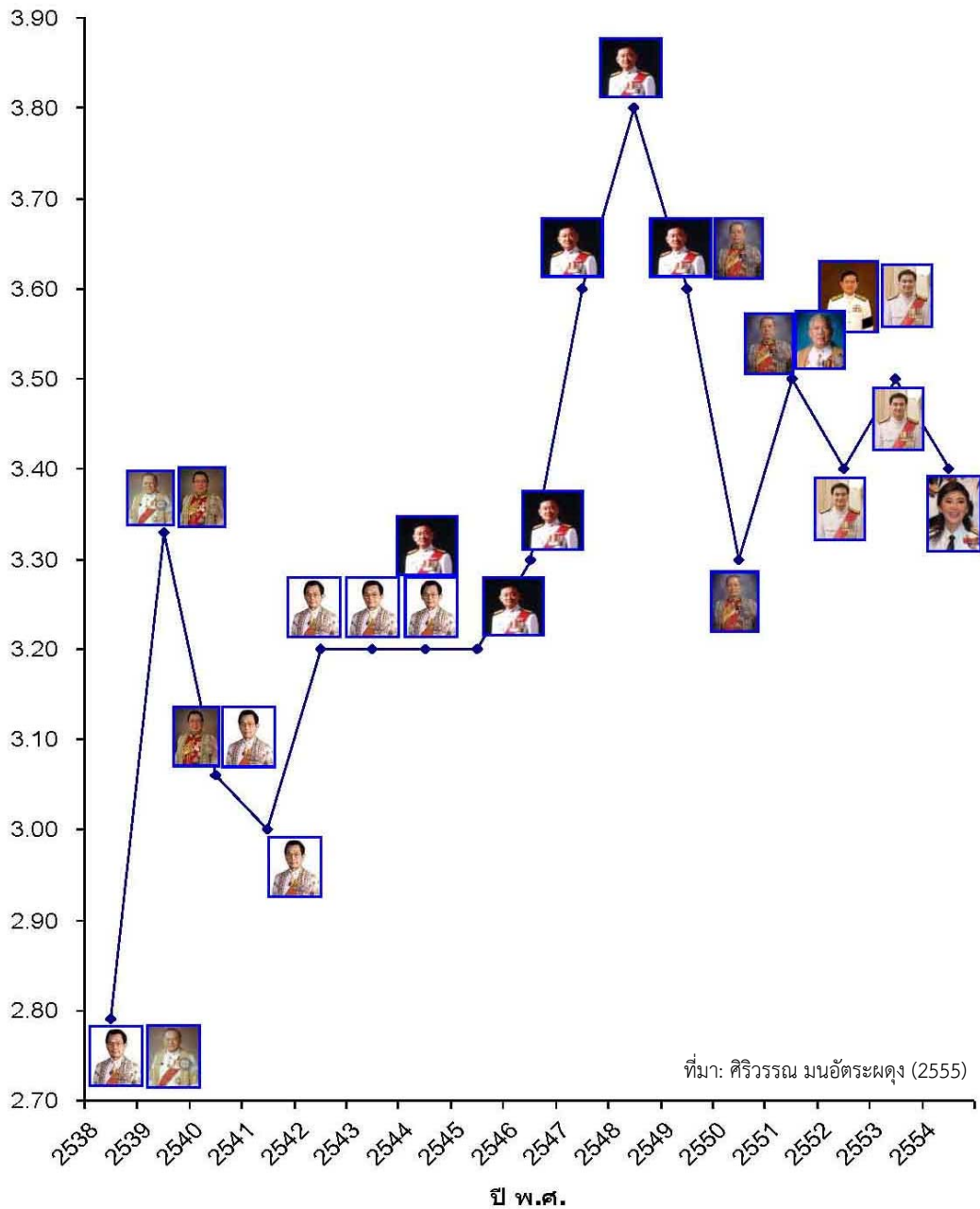
ร่วมกับประเทศมาลาวี โมร็อกโก ซูรินาเม สวาซิแลนด์ และแซมเบีย (http://www.transparency.org/content/download/55725/890310/CPI_report_ForWeb.pdf)

เมื่อเปรียบเทียบค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 (ค.ศ.1998) จนถึงปี พ.ศ. 2554 (ภาพที่ 3.4) พบว่า ค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันยังอยู่ในระดับต่ำนั้นคืออยู่ที่ระดับ 32 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน มาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 จนกระทั่งปี พ.ศ.2545 การคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาคอร์รัปชันในระดับที่สูง และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และทำให้เห็นถึงการดำเนินงานในการต่อต้านการคอร์รัปชันของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีความพยายามในการกำหนดและใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันอยู่อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด (วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2546) ดังนั้น รัฐบาลควรจัดให้ปัญหาการคอร์รัปชันนั้นเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกัน

ภาพที่ 3.4 แสดงดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ.1998-2012

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2555) รายงานการจัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ.2538-2554 พบว่า ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยมีคะแนนต่ำสุด ใน พ.ศ.2538 ในสมัยรัฐบาลนายกนกายน หลีกภัย โดยได้ 2.79 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดใน พ.ศ.2548 สมัยรัฐบาลพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร โดยได้ 3.8 คะแนน (ภาพที่ 3.5) และสอดคล้องกับการศึกษาของธนาคารโลกที่จัดทำดัชนีวัดสภาวะธรรมาภิบาลของประเทศต่าง ๆ พบว่าประเทศไทยในช่วง พ.ศ.2546 และ พ.ศ.2547 มีค่าดัชนีการมีสิทธิมีเสียงและความโปร่งใสที่สุุดค่าดัชนีลดต่ำลงมาโดยตลอดและถึงจุดต่ำที่สุดใน พ.ศ.2549 และ พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นปีที่เกิดความผันผวนอันเนื่องมาจากภาวะทางการเมืองการปกครองของไทย อย่างไรก็ตามจากผลการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันตลอด 16 ปี (พ.ศ.2538-2554) ของประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ย 3.31 ซึ่งถือว่าสถานการณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยยังมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่มีการบริหารจัดการดี เช่น ประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง

ภาพที่ 3.5 แสดงดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์ปชั่น พ.ศ.2538-2554 ของประเทศไทยในรัฐบาลสมัยต่างๆ

จากรายงานค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศดังกล่าว สอดคล้องกับผลสำรวจการคอร์ปชั่นของประเทศไทยโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (<http://www.utcc.ac.th/>) ซึ่งได้รายงานผลสำรวจ “สถานการณ์คอร์ปชั่นไทย ปี พ.ศ.2554” จากหน่วยงานเอกชน ข้าราชการ และประชาชนทั่วประเทศจำนวนกว่า 2,400 ราย พบว่า ดัชนีสถานการณ์คอร์ปชั่นในไทยในช่วงเดือน ธันวาคม พ.ศ.2554 เพิ่มขึ้นจากเดือนมิถุนายน 2554 ธันวาคม 2553 ซึ่งหมายความว่า ขณะนี้ประเทศไทยมีปัญหาคอร์ปชั่นในระดับรุนแรงและสถานการณ์ยังคงแย่ลง นอกจากนี้ ยังสำรวจพบว่า มีภาคเอกชน ประมาณ 81.2% ยอมรับว่าเคยจ่ายสินบน หรือ ”เงินใต้โต๊ะ” กว่า 2 แสนล้าน

บาทต่อปี หรือประมาณ 25-30% ของมูลค่างาน โดยเฉพาะการซ่อมและสร้างถนน/สะพาน ติดอันดับโครงการรับสินบนอันดับแรก รองลงมาคือ การจัดซื้ออุปกรณ์ของภาครัฐ การจ่ายเงินชดเชยช่วยน้ำท่วม การชดเชยพันธุ์พืช/สัตว์ การให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆตามนโยบายของรัฐ ขณะที่หน่วยงานที่มีภาพลักษณ์คอร์รัปชันมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ รองลงมาคือ นักการเมืองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุมัติโครงการ กรมศุลกากร กรมสรรพากร กรมที่ดิน เป็นต้น

ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2555 ดร.เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย แถลงผลสำรวจ “ดัชนีคอร์รัปชัน” ในยุครัฐบาล นายกรัฐมนตรี ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พบว่า ดัชนีคอร์รัปชันพุ่งขึ้นทุกด้าน มีผู้ประกอบการธุรกิจถึง 85.9% ที่ต้องจ่ายเงินพิเศษหรือเงินคอร์รัปชันให้นักการเมือง และข้าราชการประจำ โดยต้องจ่ายเพิ่มจากเดิม 25% เป็น 30-35% มีผู้ประกอบการเพียง 4.7% ที่ตอบว่าไม่ได้จ่ายพิเศษสะท้อนถึงปัญหาคอร์รัปชันที่กำลังขยายตัวลุกลามอย่างรวดเร็วในเมืองไทย นอกจากนี้ หากคิดเป็นตัวเลขให้ดูว่างบลงทุนปี 2555 มีวงเงินประมาณ 840,000 ล้านบาท จะถูกคอร์รัปชันไป 30-35% หรือคิดเป็นเงินประมาณ 252,000-294,000 ล้านบาท และส่งผลกระทบต่อจีดีพีสูงถึง 2.18-2.54% หมายความว่าเงินลงทุน 840,000 ล้านบาท ถ้าไม่ถูกคอร์รัปชันไป 30-35% ได้ลงทุนเป็นเงินเต็มจำนวน จีดีพีที่ปลอดคอร์รัปชันจะสูงถึง 7.78-8.14% โดยกลุ่มอาชีพที่ถูกระบุว่ามีการคอร์รัปชันมากที่สุด คือ 1.นักการเมือง 2.นักธุรกิจ 3.ข้าราชการประจำ (<http://talk.mthai.com/topic/345887>)

จากการจัดอันดับความโปร่งใสของการบริหารงานภาครัฐในปี 2012 (พ.ศ.2555) ถือว่าประเทศไทยสอบตกอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก นับเป็นปัญหาที่เรื้อรังมายาวนานในสังคมไทยและยากต่อการแก้ไข ซึ่งภายหลังจากการจัดอันดับความโปร่งใสนี้ ส่งผลให้การทำธุรกรรมทางการเงินในประเทศไทยกำลังถูกจับตามองจากนานาชาติ โดยเฉพาะในทวีปยุโรป ซึ่งจะทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลก การทำธุรกรรมทางการเงินของเราในระดับนานาชาติจะยากขึ้น เพราะเขาไม่เชื่อถือเรา แล้วจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาประเทศได้ไปด้วย (<http://www.naewna.com/scoop/9798>)

บทที่ 4

การทบทวนนโยบายภาครัฐด้านการคอร์รัปชัน

4.1 นโยบายรัฐบาล

ปัจจุบันเป็นที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่าปัญหาการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติและเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในทุกปี ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในแต่ละปี พ่อค้าและนักธุรกิจประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ต้องสูญเสียเงินให้กับการคอร์รัปชันเป็นจำนวนสูงถึงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ หากไม่ไปตกอยู่กับคนเพียงไม่กี่คนย่อมสามารถอำนวยความสะดวกแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ไม่ว่าจะเป็นการมีถนนหนทางที่มีคุณภาพเชื่อมโยงชนบทกับเมือง หรือภูมิภาคกับภูมิภาค ระบบคมนาคมและระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย มีโรงพยาบาล โรงเรียน เพิ่มขึ้น ตลอดจนคุณภาพและคุณค่าชีวิตของคนไทย (ประภัสสร เสวิกุล, 2554)

นับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันมาอย่างต่อเนื่องทุกยุคทุกสมัย และรัฐบาลได้ใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีในการประชุมครั้งต่างๆ (ภาคผนวก ก) แต่เนื่องด้วยกรอบการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาผลงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการนโยบายรัฐบาลในแต่ละสมัย และสรุปมติประชุมคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องด้านปัญหาการคอร์รัปชันที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ.2546-2555 ซึ่งในช่วงดังกล่าวประเทศไทยมีเสถียรภาพทางการเมืองไม่มั่นคงส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างมาก โดยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนนายกรัฐมนตรีมากถึง 6 ท่าน ดังนี้

1. รัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 - 19 กันยายน พ.ศ.2549
2. รัฐบาล พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์
อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2549 - 29 มกราคม พ.ศ.2551
3. รัฐบาล นายสมัคร สุนทรเวช
อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2551 - 9 กันยายน พ.ศ.2551
4. รัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์
อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2551 - 2 ธันวาคม พ.ศ.2551
5. รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2551 - 5 สิงหาคม พ.ศ.2554
6. รัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร
อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2554- ปัจจุบัน

ซึ่งทุกรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญเรื่องปัญหาการคอร์รัปชัน และได้แถลงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน โดยสามารถสรุปค่าแถลงนโยบายในแต่ละรัฐบาลได้ดังนี้

1. รัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 (วาระที่ 1) และเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2548 (วาระที่ 2) ตามลำดับ โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย นำไปสู่การพอกพอกกินและเหลือจากนั้น จึงนำไปสู่การสร้างชีวิตใหม่ โดยใช้กลไกทุกส่วนของภาครัฐในการสร้างโอกาส ให้ประชาชนใช้ทุนการปัญญา ศักยภาพส่วนตัวและสินทรัพย์ที่มีอยู่ทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อประชาชนมีรายได้ก็ทำให้ครอบครัวมีรายได้ และประเทศชาติมีรายได้ ซึ่งจะกลายเป็นฐานภาษีใหม่ให้รัฐมี รายได้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การลดภาระหนี้สินของประเทศ ในโอกาสต่อไป ทั้งนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างหนี้ ทั้งภาคประชาชนและภาคเอกชน ซึ่งจะเป็นยุทธศาสตร์เบื้องต้นก่อนนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ ดังนั้น ภารกิจเร่งด่วนและสำคัญยิ่งของรัฐบาลคือ การเร่งแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตของระบบเศรษฐกิจ การบริหารสังคมและการเมือง รัฐบาลชุดนี้ได้แบ่งการดำเนินงานในการบริหารราชการแผ่นดินเป็น 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการในปีแรก และระยะการบริหารราชการ 3 ปี สำหรับสาระสำคัญของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์ปชั่นดังนี้

1.1 นโยบายรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร : วาระที่ 1

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ในวาระที่ 1 ได้แถลงนโยบายที่เกี่ยวข้องปัญหาคอร์ปชั่นไว้ดังนี้

1.1.1 นโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก

รัฐบาลถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับประเทศ โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์ปชั่น

1.1.2 นโยบายหลัก :

รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาการเมืองของประเทศไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง และพิทักษ์สิทธิของตนได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งจะมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างความโปร่งใส และขจัดกาทุจริตในการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชน ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต นโยบายหลักสำคัญที่รัฐบาลจะดำเนินในช่วงระยะเวลา 3 ปี และหนึ่งในประเด็นนั้นคือ การให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาคอร์ปชั่น ดังนี้

1.1.2.1 ด้านการปฏิรูปการเมือง โดย

- (1) สนับสนุนการทำงานขององค์กรอิสระต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และถูกตรวจสอบได้
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนขึ้นเป็นองค์กรประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ และส่งเสริมให้องค์กรประชาชนสามารถมีกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและประเมินผลในโครงการสำคัญที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ การตรวจสอบการ

ทำงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
สำคัญ

1.1.2.2 ด้านการบริหารราชการ

- (1) เร่งพัฒนาคุณภาพของข้าราชการ ให้มีทัศนคติที่เอื้อต่องานบริการประชาชน รวมทั้งทบทวนกฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารราชการมีความยืดหยุ่นมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการประเมินผลที่เป็นระบบและเป็นธรรม
- (2) เร่งรัดการปรับเปลี่ยนกระบวนจัดทำและจัดสรรงบประมาณ ให้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมให้กระทรวง ทบวง กรมมีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มีระบบควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส

1.1.2.3 ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- (1) ดำเนินมาตรการลงโทษทั้งทางวินัย ทางปกครอง ทางแพ่ง ทางอาญาและทางภาษี อย่างเด็ดขาดและเป็นธรรมแก่ผู้ทุจริตหรือมีส่วนปกป้องผู้ทุจริต รวมทั้งจะผลักดันให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและพัฒนากระบวนการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้สามารถลงโทษผู้ทุจริตอย่างเด็ดขาดและสามารถชดเชยความเสียหายแก่ภาครัฐหรือประชาชนที่ต้องได้รับความเสียหายจากการกระทำทุจริตที่เกิดขึ้น
- (2) รณรงค์อย่างจริงจังและปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมทั้งส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต
- (3) ส่งเสริมให้มีการรวมตัวเป็นองค์กรภาคประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ
- (4) ปฏิรูปกระบวนการจัดและการใช้งบประมาณแผ่นดิน และระบบการจัดซื้อจัดจ้าง โดยรัฐ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการอนุมัติงบประมาณ โดยสนับสนุนให้ผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชนสามารถมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

ขึ้นในการตรวจสอบและวิเคราะห์การเสนอของ งบประมาณและการใช้งบประมาณ

1.2 นโยบายรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร : วาระที่ 2

จากผลการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2548 ทำให้พันตำรวจโท ทักษิณฯ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยที่สองด้วยคะแนนเสียงสูงที่สุดเป็นประวัติศาสตร์การเมืองไทยและได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2548 ว่าจะดำเนินนโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและสร้างโอกาสใหม่ให้แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศซึ่งประสบความสำเร็จไปในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีปัญหาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจนควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ เรื่องเหล่านี้จำเป็นต้องวางมาตรการป้องกันและแก้ไขทั้งในระดับชาติและนานาชาติเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อเศรษฐกิจและวิถีชีวิตในสังคมไทย โดยให้ความสำคัญแก่ปัญหาคอร์ปชั่น เพื่อนำประเทศไปสู่โครงสร้างที่มีความสมดุล มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน โดยรัฐบาลจะดำเนินนโยบาย ที่เกี่ยวข้องปัญหาคอร์ปชั่น ดังต่อไปนี้

1.2.1 นโยบายพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

รัฐบาลจะดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบราชการที่โปร่งใสและสะอาด โดยการวางระบบการตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม ความคุ้มค่า พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบลงโทษผู้ทุจริตอย่างเด็ดขาด เปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนการจ่ายเงินแผ่นดินให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์เรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง และปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคม ให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

1.2.2 รัฐบาลจะส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในภาคเอกชน

โดยเฉพาะระบบการตรวจสอบกิจการที่โปร่งใส และสนับสนุนให้ภาคเอกชนยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สังคม

1.2.3 นโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมระบอบ

ประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและพัฒนาระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมไทย

1.2.4 รัฐบาลจะส่งเสริมสนับสนุนการทำงานขององค์กรอิสระต่าง ๆ ตาม

รัฐธรรมนูญ ส่งเสริม บทบาทของผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ท้องถิ่น

กระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองและสามารถตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้ และส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนที่สร้างสรรค์และกระบวนการประชาสังคม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

2. รัฐบาล พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์

พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2549 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการที่จะธำรงพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มิให้ผู้ใดล่วงละเมิดได้ และมุ่งประสงค์จะแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การต่างประเทศ และความมั่นคงของชาติ เพื่อนำไปสู่เสถียรภาพและประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทยทั้งมวล ทั้งนี้ ได้ให้นโยบายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาออร์ปชั้นไว้ดังนี้

2.1 เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ทั้งในภาคการเมืองและภาคราชการ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ส่งเสริมองค์กรอิสระ และประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต ประพฤติมิชอบ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการป้องกันการกระทำที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน โดยการจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.2 ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และวางรากฐานการทำงานอย่างเป็นระบบที่ดี

2.3 สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการโครงการที่ดี

2.4 สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่การวางแผน จนถึงการดำเนินโครงการ โดยขับเคลื่อนโครงการการลงทุนขนาดใหญ่ที่อยู่ในแผนแม่บท

3. รัฐบาล นายสมัคร สุนทรเวช

นายสมัคร สุนทรเวช ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาออร์ปชั้น ดังนี้

3.1 เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง เพื่อให้ภาคราชการเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ประชาชน

3.2 ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการและสื่อสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง ถูกต้อง เป็นธรรมและรวดเร็ว

4. รัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2551 เช่นเดียวกับนโยบายของรัฐบาลนายสมัครฯ รัฐบาลนายสมชายฯ มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่นไม่แตกต่างกันมากนักดังนี้

4.1 เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง เพื่อให้ราชการเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชน รวมถึงพัฒนาและนำ มาตรการทางสังคมมาใช้ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบให้หมดสิ้น ตลอดจนสนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องชอบธรรม

4.2 ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการและสื่อสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง ถูกต้อง เป็นธรรม และรวดเร็ว

5. รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ.2551 รัฐบาลนี้เข้าบริหารประเทศในช่วงที่สังคมไทยมีความขัดแย้งและมีความแตกแยก เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องการเมืองและการบริหารประเทศ ความขัดแย้งดังกล่าวระหว่างกลุ่มประชาชนได้ทวีความรุนแรงขึ้น จนส่งผลให้การบริหารบ้านเมืองในช่วงที่ผ่านมาขาดความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศในเรื่องต่างๆ ที่มีความสำคัญเร่งด่วนและมีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นจุดอ่อนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปัจจุบันที่เศรษฐกิจโลกได้เข้าสู่ภาวะวิกฤตที่มีความรุนแรงมากที่สุดในรอบศตวรรษ นอกจากนี้ ยังมีวิกฤตการณ์สถาบันการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ส่งผลเชื่อมโยงถึงระบบการเงินของประเทศต่างๆในโลก ถึงแม้ว่าเหตุการณ์นี้จะไม่ได้มีผลต่อสถาบันการเงินของประเทศไทยโดยตรง แต่ก็มีผลกระทบต่อเกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนของต่างชาติออกจากประเทศในช่วงดังกล่าว เกิดความเสียหายต่อระบบการเงินอย่างรุนแรง เศรษฐกิจไทยเริ่มได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของ นอกจากนี้ปัญหาสำคัญเร่งด่วนดังกล่าวแล้ว รัฐบาลจะให้ความสำคัญแก่ปัญหาพื้นฐานระยะยาวของประเทศไทยซึ่งเป็นสิ่งที่จะละเลยมิได้ ดังนั้นรัฐบาลจะดำเนินนโยบายในด้านต่างๆ ควบคู่กันไปกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเพื่อให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่นดังนี้

5.1 สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดหลักธรรมาภิบาล และปรับระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนความรับผิดชอบต่อชุมชน และมีความโปร่งใสมากขึ้น โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการทำงาน ตลอดจนการจัดบริการสาธารณะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และร่วมติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น

5.2 สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมทั้งพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นใน

ความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องชอบธรรม และส่งเสริมเสรีภาพในการรวมกลุ่มของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

5.3 ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ล้าสมัยและเปิดช่องให้เกิดการทุจริต ประพฤติมิชอบหรือทำให้เกิดประโยชน์ทับซ้อน รวมทั้งออกกฎหมายใหม่ๆ เพื่อป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ ขยายและยกเลิกอายุความในคดีอาญาบางประเภทและคดีทุจริตปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบในทุกระดับอย่างจริงจัง และสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มากขึ้น ส่งเสริมคุณธรรมคู่ความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังค่านิยม “คนไทยต้องไม่โกง”

5.4 เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิด ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของตำรวจ อัยการ และผู้ใช้อำนาจรัฐอื่น ๆ

5.5 ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะจากทาง ราชการ และสื่อสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง เป็นธรรม และรวดเร็ว รวมทั้งให้กลไกภาครัฐเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกมิติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

6. รัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2554 โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ 1. เพื่อนำ ประเทศไทยไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจที่สมดุลมีความเข้ม แข็ง ของเศรษฐกิจภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งจะเป็พื้นฐานที่สำคัญของการสร้างการเติบโตอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน 2. เพื่อนำประเทศไทยสู่สังคมที่มีความปรองดองสมานฉันท์และอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรม ที่เป็นมาตรฐานสากลเดียวกันและมีหลักปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อประชาชนคนไทยทุกคน และ 3. เพื่อนำ ประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างสมบูรณ์ โดยสร้างความพร้อมและความ เข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง ทั้งนี้ รัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ฯ ได้มีนโยบายสำคัญในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันดังนี้

6.1 เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจังเพื่อให้ ข้าราชการเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและ ชุมชน โดยปรับปรุงกฎหมายให้มีการเปิดเผยบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของข้าราชการและ เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งระดับสูงและตำแหน่งที่มีอำนาจมาก รวมทั้งบุคลากรขององค์กรอิสระต่อ สาธารณชน เพื่อความโปร่งใสของผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ และเปิดโอกาสให้สาธารณชนร่วมตรวจสอบ บุคลากรของภาครัฐเพิ่มขึ้น พัฒนาและนำมาตราการทางสังคมมาใช้ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ความเสมอภาคเท่าเทียมกันและความถูกต้องชอบธรรม

6.2 พัฒนาระบบราชการให้เป็นระบบที่โปร่งใสขึ้นโดยการวางระบบการตรวจสอบ และประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมความคุ้มค่า พัฒนาระบบการติดตาม เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินให้เกิด ความสุจริตและมีประสิทธิภาพ

6.3 ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น รวมทั้งให้ประชาชนมีโอกาสแสดงประชามติในประเด็นสำคัญต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่บรรลุตามเป้าหมาย รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมเสนอความเห็น ปัญหา และแนวทางแก้ไข และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

6.4 ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในภาคเอกชนโดยเฉพาะระบบการตรวจสอบกิจการที่โปร่งใส และสนับสนุนให้ภาคเอกชนยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สังคม โดยการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อสร้างความเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากรายละเอียดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ารัฐบาลทุกยุคทุกสมัยตั้งแต่รัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณฯ เข้ารับตำแหน่งครั้งแรกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 จนกระทั่งรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันมาโดยตลอด และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันส่วนใหญ่จะไม่แตกต่างกันมากนัก (ตารางที่ 4.1) โดยจะเน้นอยู่เพียง 13 ประเด็นหลักดังนี้

1. เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ทั้งในภาคการเมืองและภาคราชการ
2. สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม จริยธรรมเพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการโครงการที่ดี
3. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดหลักธรรมาภิบาล และมีความโปร่งใสมากขึ้น โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการทำงาน และร่วมติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น
5. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ล้าสมัยและเปิดช่องให้เกิดการทุจริต ประพฤติมิชอบหรือทำให้เกิดประโยชน์ทับซ้อน รวมทั้งออกกฎหมายใหม่ๆ เพื่อป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ
6. สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์น้ำแก่ชุมชน
7. ส่งเสริมคุณธรรมคู่ความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังค่านิยม “คนไทย ต้องไม่โกง”
8. ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะจากทางราชการ และสื่อสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง เป็นธรรม และรวดเร็ว รวมทั้งให้กลไกภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกมิติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
9. เสริมสร้าง มาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง

10. พัฒนาระบบราชการให้เป็นระบบที่โปร่งใสขึ้นโดยการวางระบบการตรวจสอบ และปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินให้เกิดความสุจริตและมีประสิทธิภาพ

11. ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในภาคเอกชนโดยเฉพาะระบบการตรวจสอบกิจการที่โปร่งใส และสนับสนุนให้ภาคเอกชนยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

12. ดำเนินมาตรการลงโทษทั้งทางวินัย ทางปกครอง ทางแพ่ง ทางอาญาและทางภาษี อย่างเด็ดขาดและเป็นธรรมแก่ผู้ทุจริตหรือมีส่วนปกป้องผู้ทุจริต

13. พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบลงโทษผู้ทุจริตอย่างเด็ดขาด

จากที่ได้รวบรวมนโยบายรัฐบาลแต่ละสมัยข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าช่วงระยะเวลาประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ทุกรัฐบาลได้แถลงนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้เหตุผลไว้หลากหลาย แต่สรุปได้ว่าอาจเป็นผลอันเนื่องมาจากนโยบายต่างๆ เหล่านั้น เป็นนโยบายที่กว้างเกินไป ไม่เฉพาะเจาะจงและขาดความชัดเจน ทำให้การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติทำได้ยาก นอกจากนี้ การคอร์ปชั่นในปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบที่ซับซ้อนและยากต่อการตรวจสอบได้ อีกทั้งความไม่มั่นคงทางการเมืองทำให้มีการปรับเปลี่ยนรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศและนโยบายของแต่ละรัฐบาลก็แตกต่างกันด้วย

ตารางที่ 4.1 แสดงสรุปนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันจำแนกตามรัฐบาลชุดต่างๆ

รัฐบาล (พ.ศ.....)	แถลง นโยบาย ต่อ.....	วันที่ แถลง นโยบาย	สรุปนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน
พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร วาระที่ 1 (17 ก.พ. 2544 ถึง 11 มี.ค. 2548)	รัฐสภา	26 ก.พ. 2544	<ol style="list-style-type: none"> สนับสนุนการทำงานขององค์กรอิสระให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และถูกตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้องค์กรประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสำคัญ ดำเนินมาตรการลงโทษทั้งทางวินัย ทางปกครอง ทางแพ่ง ทางอาญาและทางภาษี อย่างเด็ดขาดและเป็นธรรมแก่ผู้ทุจริตหรือมีส่วนปกป้องผู้ทุจริต ผลักดันให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและพัฒนากระบวนการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้สามารถลงโทษผู้ทุจริตอย่างเด็ดขาดและสามารถชดเชยความเสียหายแก่ภาครัฐหรือประชาชนที่
พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร วาระที่ 2 (11 มี.ค. 2548 ถึง 19 ก.ย. 2549)	รัฐสภา	23 มี.ค. 2548	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบราชการที่โปร่งใสและสะอาด โดยการวางระบบการตรวจสอบ พัฒนากระบวนการติดตาม ตรวจสอบลงโทษผู้ทุจริตอย่างเด็ดขาด เปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ตลอดจนการจ่ายเงินแผ่นดินให้เกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์อย่างจริงจัง ปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคม ให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

ตารางที่ 4.1 แสดงสรุปนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์ปชั่นจำแนกตามรัฐบาลชุดต่างๆ (ต่อ)

รัฐบาล (พ.ศ.....)	แถลง นโยบาย ต่อ.....	วันที่ แถลง นโยบาย	สรุปนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่น
พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ (1 ต.ค. 2549 ถึง 29 ม.ค. 2551)	สถานิติ บัญญัติ แห่งชาติ	3 พ.ย. 2549	<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ทั้งในภาคการเมืองและภาคราชการ 2. ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และวางรากฐานการทำงานอย่างเป็นระบบที่ดี 3. สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างมาตรฐานการบริหารจัดการโครงการที่ดี 4. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
นายสมัคร สุนทรเวช (29 ม.ค. 2551 ถึง 9 ก.ย. 2551)	รัฐสภา	18 ก.พ. 2551	<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน 2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการและสื่อสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง ถูกต้อง เป็นธรรมและรวดเร็ว
นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ (9 ก.ย. 2551 ถึง 2 ธ.ค. 2551)	รัฐสภา	7 ต.ค. 2551	<ol style="list-style-type: none"> 1. เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง 2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการและสื่อสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง ถูกต้อง เป็นธรรม และรวดเร็ว

ตารางที่ 4.1 แสดงสรุปนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันจำแนกตามรัฐบาลชุดต่างๆ (ต่อ)

รัฐบาล (พ.ศ.....)	แถลง นโยบาย ต่อ.....	วันที่ แถลง นโยบาย	สรุปนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (17 ธ.ค. 2551 ถึง 5 ส.ค. 2554)	รัฐสภา	30 ธ.ค. 2551	<ol style="list-style-type: none"> สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดหลักธรรมาภิบาล และมีความโปร่งใสมากขึ้น โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการทำงาน และร่วมติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พร้อมทั้งพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ล้าสมัยและเปิดช่องให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบหรือทำให้เกิดประโยชน์ทับซ้อน รวมทั้งออกกฎหมายใหม่ๆ เพื่อป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ส่งเสริมคุณธรรมคู่ความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อปลูกฝังค่านิยม “คนไทยต้องไม่โกง” เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาธารณะจากทางราชการ และสื่อสาธารณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง เป็นธรรม และรวดเร็ว รวมทั้งให้กลไกภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกมิติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (5 ส.ค. 2554 ถึง ปัจจุบัน)	รัฐสภา	23 ส.ค. 2554 - ปัจจุบัน	<ol style="list-style-type: none"> เสริมสร้าง มาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ พร้อมทั้งป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างจริงจัง

ตารางที่ 4.1 แสดงสรุปนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันจำแนกตามรัฐบาลชุดต่างๆ (ต่อ)

รัฐบาล (พ.ศ.....)	แถลง นโยบาย ต่อ.....	วันที่ แถลง นโยบาย	สรุปนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน
น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (5 ส.ค. 2554 ถึง ปัจจุบัน)	รัฐสภา	23 ส.ค. 2554 - ปัจจุบัน	<p>2. พัฒนาระบบราชการให้เป็นระบบที่โปร่งใสขึ้นโดยการวางระบบการตรวจสอบและปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างตลอดจนการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินให้เกิดความสุจริตและมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน</p> <p>4. ส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในภาคเอกชนโดยเฉพาะระบบการตรวจสอบกิจการที่โปร่งใส และสนับสนุนให้ภาคเอกชนยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย</p>

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ซึ่งสรุปสาระสำคัญของแผนดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ดังนี้

2.2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 โดยยึดหลักสำคัญของแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ และจากการระดมความคิดของสังคมทุกภาคส่วนในทุกระดับ มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิด “วิสัยทัศน์ร่วม” ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดี อันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนได้อย่างแท้จริง (<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91>)

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาคอร์รัปชันโดยตรง ซึ่งจะกล่าวไว้ในบทที่ 2 เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี และบทที่ 9 เรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดโดยย่อได้ดังนี้

1. ปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐไปสู่แนวทางการบริหารจัดการที่ดี ให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการฟื้นฟูประเทศและการสร้างความแข็งแกร่งของระบบเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่กับการกระจายผลการพัฒนาสู่ประชาชนอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ จัดให้มีระบบการทำงาน ระบบข้อมูล และระบบงบประมาณแบบมุ่งผลลัพธ์ ปรับปรุงระบบกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม โดยจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา

2. กระจายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บริการของรัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงาน ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการ ดังนี้

3. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤตินิชอบในทุกภาคส่วน ทุกระดับอย่างจริงจัง ทั้งในภาคการเมือง ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงท้องถิ่นเพื่อสร้างสังคมใสสะอาดและต่อต้านพฤติกรรมอันไม่เหมาะสม รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องและเฝ้าระวังรักษาผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

4. ปรับปรุงกฎระเบียบให้ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้เป็นการเรียกร้องผลประโยชน์และสร้างอิทธิพลให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบางกลุ่ม ปรับปรุงกระบวนการจัดสรรและการใช้งบประมาณ รวมทั้งระบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

5. กำหนดแนวทางต่อต้านการทุจริตประพฤตินิชอบอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหา โดย

5.1 จัดทำแผนปฏิบัติการปราบปรามและป้องกันการทุจริต เพื่อเป็นกรอบแนวทางประสานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติและเป็นไปในทิศทาง

เดียวกัน ควบคู่กับการศึกษาหาสาเหตุของการทุจริตประพฤติมิชอบในเชิงลึกอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาแนวทางป้องกันปัญหาได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา

5.2 พัฒนาระบบข้อมูลการป้องกันทุจริตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือป้องกันปรามการทุจริตที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ สร้างกลไกหรือช่องทางให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง การรายงาน และการตรวจสอบเมื่อพบการดำเนินกิจกรรมทั้งของภาครัฐและธุรกิจเอกชนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งการออกกฎหมายคุ้มครองและให้สิ่งจูงใจแก่ผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสการทุจริตแก่ทางราชการ

5.3 สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ รณรงค์และผลักดันให้การต่อต้านทุจริตเป็นวิถีชีวิตของคนไทย ปลูกฝังค่านิยมภายในครอบครัวให้ดำรงชีวิตในวิถีแห่งความพอดี ยึดหลักคุณธรรม ไม่นิยมความฟุ้งเฟ้อ ไม่ยึดระบบพรรคพวก แยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องส่วนรวม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และกล้าตัดสินใจทักท้วงทำผิด

6. ป้องกันและปรามปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในทุกภาคส่วน ทุกระดับอย่างจริงจัง ทั้งในภาคการเมือง ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงท้องถิ่นเพื่อสร้างสังคมใสสะอาดและต่อต้านพฤติกรรมอันไม่เหมาะสม รวมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องและเฝ้าระวังรักษาผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

6.1 ปรับปรุงกฎระเบียบให้ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้เป็นช่องทางการเรียกร้องผลประโยชน์และสร้างอิทธิพลให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบางกลุ่ม ปรับปรุงกระบวนการจัดสรรและการใช้งบประมาณ รวมทั้งระบบการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

6.2 กำหนดแนวทางต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหา

6.3 จัดทำแผนปฏิบัติการปรามปรามและป้องกันการทุจริต เพื่อเป็นกรอบแนวทางประสานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควบคู่กับการศึกษาหาสาเหตุของการทุจริตประพฤติมิชอบในเชิงลึกอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาแนวทางป้องกันปัญหาได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา

6.4 พัฒนาระบบข้อมูลการป้องกันทุจริตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือป้องกันปรามการทุจริตที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ สร้างกลไกหรือช่องทางให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง การรายงาน และการตรวจสอบเมื่อพบการดำเนินกิจกรรมทั้งของภาครัฐและธุรกิจเอกชนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งการออกกฎหมายคุ้มครองและให้สิ่งจูงใจแก่ผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสการทุจริตแก่ทางราชการ

6.5 สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ รณรงค์และผลักดันให้การต่อต้านทุจริตเป็นวิถีชีวิตของคนไทย ปลูกฝังค่านิยมภายในครอบครัวให้ดำรงชีวิตในวิถีแห่งความพอดี ยึดหลักคุณธรรม ไม่นิยมความฟุ้งเฟ้อ ไม่ยึดระบบพรรคพวก แยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องส่วนรวม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และกล้าตัดสินใจทักท้วงทำผิด

7. การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และระบบการเมืองที่โปร่งใส ปลูกจิตสำนึกของข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง นักธุรกิจ และประชาชน ให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยดำเนินการ ดังนี้

7.1 สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเจตนารมณ์และเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการขององค์กร และตัวชี้วัดผลของงานเสนอต่อสาธารณชนทุกปี รวมทั้งจัดให้มีกลไกติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์กรอิสระเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

7.2 ปรับทัศนคติและการทำงานของข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง ให้ดำเนินงานอย่างเป็นกลาง โปร่งใส ซื่อสัตย์ และเป็นอิสระอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม พร้อมรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบจากประชาชนและภาคส่วนอื่น เพื่อให้ภาคราชการและภาคการเมืองเป็นกลไกหลักในการกระจายผลประโยชน์แก่กลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม

7.3 สนับสนุนบทบาทสื่อในการตรวจสอบนักการเมืองและข้าราชการ ตลอดจนการรณรงค์ยกย่องคนดี โดยกำหนดมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองสื่อให้ทำหน้าที่แสวงหาข้อมูลอย่างอิสระ และมีเสรีภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงธรรม มีความมั่นคงในวิชาชีพและหน้าที่การงาน และให้มืองค์กรควบคุมกันเองของสื่อ ตลอดจนมีกลไกตรวจสอบด้านจริยธรรม และพัฒนาวิชาชีพเพื่อให้สื่อทำหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม

8. การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และระบบการเมืองที่โปร่งใส ปลูกจิตสำนึกของข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง นักธุรกิจ และประชาชน ให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยดำเนินการ ดังนี้

8.1 สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเจตนารมณ์และเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการขององค์กร และตัวชี้วัดผลของงานเสนอต่อสาธารณชนทุกปี รวมทั้งจัดให้มีกลไกติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์กรอิสระเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

8.2 ปรับทัศนคติและการทำงานของข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง ให้ดำเนินงานอย่างเป็นกลาง โปร่งใส ซื่อสัตย์ และเป็นอิสระอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม พร้อมรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบจากประชาชนและภาคส่วนอื่น เพื่อให้ภาคราชการและภาคการเมืองเป็นกลไกหลักในการกระจายผลประโยชน์แก่กลุ่มต่างๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม

8.3 สนับสนุนบทบาทสื่อในการตรวจสอบนักการเมืองและข้าราชการ ตลอดจนการรณรงค์ยกย่องคนดี โดยกำหนดมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองสื่อให้ทำหน้าที่แสวงหาข้อมูลอย่างอิสระ และมีเสรีภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงธรรม มีความมั่นคงในวิชาชีพและหน้าที่การงาน และให้มืองค์กรควบคุมกันเองของสื่อ ตลอดจนมีกลไกตรวจสอบด้านจริยธรรม และพัฒนาวิชาชีพเพื่อให้สื่อทำหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม

8.4 เสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชนให้ประกอบธุรกิจโดยมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน มีระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ รักษาผลประโยชน์ผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม มีความโปร่งใส ปราศจากการเบียดบัง ให้ภาครัฐสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นโครงการและผลประโยชน์ส่วนรวม และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค

8.5 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควบคู่กับการลดความขัดแย้งในสังคมอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการพัฒนา เพื่อให้สามารถประสานแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างราบรื่นสัมฤทธิ์ผลและเกิดความสงบสุขสามัคคีในสังคม โดย

8.5.1 ผลักดันต่อเนื่องในชั้นการศึกษารายละเอียด การนำเสนอและตัดสินใจในโครงการ รวมทั้งชั้นการดำเนินโครงการและติดตามประเมินผล โดยเลือกใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับประเภทโครงการ สถานการณ์ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตสามารถเข้าถึงกลุ่มคนทุกระดับได้อย่างทั่วถึงเพื่อป้องกันและลดความขัดแย้งในสังคม

8.5.2 สนับสนุนให้หน่วยงานเจ้าของโครงการเผยแพร่ให้ความรู้ที่ถูกต้อง รวมทั้งประชาสัมพันธ์ข้อมูลโครงการที่ครบถ้วนเป็นระยะๆ ต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจจากประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ สามารถให้ข้อเสนอแนะต่อโครงการ

8.5.3 ปรับบทบาทและทัศนคติของภาครัฐ ให้สามารถปฏิบัติงานป้องกันแก้ไขข้อขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี โดย

2.2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ว่าประเทศไทยอยู่ในภาวะที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่สำคัญหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจและในตลาดการเงินของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและจำนวนประชากรเป็นต้น จึงเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า (<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>)

การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ แต่สถานะและทิศทาง การปรับตัวของประเทศไทยต้องพัฒนาโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในหลายประการ เพื่อให้คนไทยอยู่ดีมีสุข โดยเฉพาะกระบวนการบริหารจัดการประเทศได้เริ่มเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นๆ เข้ามาร่วมกับภาครัฐมากขึ้น แต่ภาคประชาชนและภาคสาธารณะอื่นๆ ยังมีบทบาทจำกัด อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการภาครัฐดังกล่าวยังไม่ตอบสนองต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาล โดยยังมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจ ไม่เปิดโอกาสให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน แม้การดำเนินงานการกระจายอำนาจมีความก้าวหน้ามากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่เข้มแข็งและขาดอิสระในการจัดเก็บรายได้ให้เพียงพอต่อการพึ่งตนเอง นอกจากนี้ กระบวนการยุติธรรมและกฎหมายปรับตัวไม่ทัน การเปลี่ยนแปลงจึงยังไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมกับทุกภาคี ขณะที่กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐยังขาดประสิทธิภาพและกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลนอกภาครัฐยังมีบทบาทจำกัด ขาดการทำงานเป็นเครือข่ายที่จะก่อให้เกิดพลังร่วมในการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐมีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง โดยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติเพิ่มสูงขึ้นเป็น 38 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ในปี 2548 ซึ่งยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งวัฒนธรรมอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึก ยังคงเป็นอุปสรรคขัดขวางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ประกอบกับการขาดคุณภาพและจิตสำนึกสาธารณะ จึงทำให้ไม่

สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์สาธารณะ ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมและการทุจริตประพฤติดมิชอบที่ซับซ้อนมากขึ้น

ดังนั้น ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงมีวัตถุประสงค์หลักอย่างหนึ่งคือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีเป้าหมายคือ มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 50 ภายในปี 2554 นอกจากนี้ ธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มมากขึ้น และภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รัฐสิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งให้มีการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทยเพิ่มขึ้นในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันไว้ในบทที่ 5 เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และบทที่ 6 เรื่อง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ซึ่งสรุปโดยย่อได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ

1.1 การเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม วัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับ อย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม

1.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ โดยส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวและรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ให้เข้มแข็ง ส่งเสริมให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม และร่วมในกระบวนการบริหารจัดการประเทศให้เกิดความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายการทำงานของกลไกตรวจสอบภาคประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

1.3 สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจด้วยการปรับบทบาทโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐและรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ลดการบังคับควบคุม คำนึงถึงความต้องการของประชาชนและทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในกิจการของรัฐและรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการสาธารณะ และลดการระดมทุนของภาครัฐ ตลอดจนพัฒนา กลไกการกำกับดูแลที่เข้มแข็งเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม โปร่งใส โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและคุ้มครองผู้ใช้บริการ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึกข้าราชการให้เห็นความสำคัญและยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และยึด/ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเคร่งครัด

1.4 การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยพัฒนาศักยภาพ และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ท้องถิ่นมีบทบาทสามารถรับผิดชอบในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

1.5 ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล โดยมีมาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจเอกชนทั่วไปเป็น “บรรษัทภิบาล” เพิ่มมากขึ้น สร้างจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์ ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และเป็นธรรมกับธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งปันผลประโยชน์คืนสู่สาธารณะ ตลอดจนสนับสนุนสถาบันวิชาชีพธุรกิจประเภทต่างๆ ให้มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจมากขึ้น

2. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล โดยเร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ภายใต้กรอบการปรับปรุงกฎหมายที่เอื้อต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันการทุจริต การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ตลอดจนการมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรทางกฎหมายให้มีความรู้ความสามารถทันต่อความจำเป็นของทางราชการและการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีกฎหมายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และการบริหารจัดการที่ต้องเร่งผลักดันการออกกฎหมาย การปรับปรุงแก้ไขและการประกาศใช้

2.2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ว่าประเทศไทยอยู่ในภาวะที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่สำคัญหลายประการและส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนายุทธศาสตร์ที่เหมาะสม กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงมีแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดยมีเป้าหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ดังนี้

1. ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลง และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันไม่ต่ำกว่า 50 คะแนน
2. คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรมและสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น
3. การประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันไว้ในบทที่ 5 เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ซึ่งสรุปโดยย่อได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคมจะให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม และเสริมสร้างการบริหารราชการ

แผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีระบบตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม โดยสร้างค่านิยมใหม่ที่ยอมรับร่วมกันบนฐานของความไว้วางใจ และเกื้อกูลกันในสังคม ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองที่มีธรรมาภิบาลนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม เสริมสร้างระบบบริหารราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีระบบถ่วงดุลอำนาจการตรวจสอบที่เข้มงวดและรอบด้าน พัฒนาข้าราชการให้มีคุณภาพสูง มีคุณธรรม จริยธรรมทางอาชีพ และมีความรับผิดชอบ ปฏิรูปการเมืองไทยทั้งระบบให้เป็นประชาธิปไตยของมวลชน สร้างความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรมและเพิ่มช่องทางในการรับข้อร้องเรียนและให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสนับสนุนการใช้สื่อเพื่อสังคมทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น และสังคมออนไลน์ให้เป็นพลังเสริมต่อการพัฒนา

2.3 มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

ในระหว่างปี พ.ศ.2546–2555 ประเทศไทยมีเสถียรภาพทางการเมืองไม่มั่นคงส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยมีนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งในช่วงเวลาดังกล่าวมากถึง 6 ท่าน มีการประชุมคณะรัฐมนตรี (<http://www.eppo.go.th/admin/cab/index.html>) และมีจำนวนวาระที่เกี่ยวข้องกับการปัญหาคอร์ปชั่นทั้งหมด 113 วาระ (ตารางที่ 4.2) ซึ่งสามารถสรุปมติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปัญหาคอร์ปชั่นในแต่ละรัฐบาลได้ดังนี้

1. รัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

อยู่ในวาระที่ 1 เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 ถึง 11 มีนาคม พ.ศ.2548 และดำรงตำแหน่งในวาระที่ 2 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2548 ถึง 19 กันยายน พ.ศ.2549 แต่การศึกษาครั้งนี้จะรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2546-19 กันยายน พ.ศ.2549 มีจำนวนวาระที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์ปชั่นทั้งหมด 36 วาระ สรุปโดยย่อได้ดังนี้

1. รายงานผลการตรวจสอบหรือรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
  2. จัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ
  3. มาตรการ/การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
  4. การจัดตั้งองค์กรฝ่ายบริหารเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตภาครัฐ

2. รัฐบาล พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2549 ถึง 29 มกราคม พ.ศ.2551 มีจำนวนวาระที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์ปชั่นทั้งหมด 21 วาระ สรุปโดยย่อได้ดังนี้

- 2.1 เสนอให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติของรัฐบาล
- 2.2 จัดทำ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- 2.3 จัดทำร่างพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต พ.ศ. ....
- 2.4 จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- 2.5 จัดพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไทองค์กรราชัน"

- 2.6 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003
  - 2.7 รายงานผลการดำเนินงานและติดตามของกรรมการชุดต่างๆที่เกี่ยวข้อง
3. รัฐบาล นายสมัคร สุนทรเวช อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2551 ถึงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2551 มีจำนวนวาระที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันทั้งหมด 4 วาระ สรุปโดยย่อได้ดังนี้
- 3.1 การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)
  - 3.2 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ
4. รัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2551 ถึงวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2551 มีจำนวนวาระที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันทั้งหมด 1 วาระ คือ
- 4.1 รายงานการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน
5. รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2551 และได้รับรวบรวมข้อมูลจนถึง ณ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2552 มีจำนวนวาระที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันทั้งหมด 28 วาระ สรุปโดยย่อได้ดังนี้
- 5.1 จัดการประชุมนานาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ปี 2553
  - 5.2 ขอความเห็นชอบวาระแห่งชาติการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริตของคนไทย
  - 5.3 แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.)
  - 5.4 การให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย
  - 5.5 การบูรณาการป้องกันทุจริตของโครงการภาครัฐ
  - 5.6 รายงานผลการดำเนินงานและติดตามของกรรมการชุดต่างๆที่เกี่ยวข้อง
6. รัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อยู่ในวาระตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2554-ปัจจุบัน แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะรวบรวมข้อมูลจนถึง ณ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2554-31 ธันวาคม พ.ศ.2555 มีจำนวนวาระที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชันทั้งหมด 20 วาระ สรุปโดยย่อได้ดังนี้
- 6.1 การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
  - 6.2 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ....
  - 6.3 ยุทธศาสตร์และแผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐชุดใหม่
  - 6.4 รายงานผลการดำเนินงานและติดตามของกรรมการชุดต่างๆที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุปแล้วเรื่องเสนอเพื่อทราบของในรัฐบาลทุกสมัย จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะทำงานหรือกรมการชุดต่างๆ ที่ไปติดตามผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคอร์รัปชัน และมาตรการการวางแผนป้องกันปราบปรามการทุจริต มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ แต่ที่เห็นเป็นรูปธรรมคือ การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2555 รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ฯ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันมาโดยตลอด แต่ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่หมดสิ้นไป อีกทั้งดูเหมือนว่าจะรุนแรงและขยายวงกว้างขึ้นอีก ดังนั้น รัฐบาลต้องใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีความเข้มงวดและจริงจัง เพื่ออย่างน้อยปัญหาคอร์รัปชันจะลดลงได้ในอนาคต

ตารางที่ 4.2 แสดงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน ในระหว่างปี 2546-2555

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (9 กุมภาพันธ์ 2544 - 19 กันยายน 2549)	21 มกราคม 2546	1. วาระเรื่อง กระทู้ถามที่ 927 ร. เรื่อง ปัญหาการทุจริตในสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์สภกรณ์อ้อมทรัพย์นครราชสีมา
	11 กุมภาพันธ์ 2546	1. วาระเรื่อง การแก้ไขปัญหาการทุจริตจากการปฏิบัติงานให้บริการประชาชน (เศรษฐกิจนอกระบบ) 2. วาระเรื่อง สัปดาห์ "รักชาติ ร่วมต้านทุจริต"
	4 มีนาคม 2546	1. วาระเรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ (ส่งสำเนาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)
	11 มีนาคม 2546	1. วาระเรื่อง กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อตอบในราชกิจจานุเบกษา(กระทู้ถามที่ 664 ร. เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโครงการแทรกแซงราคาขายพารา)
	8 เมษายน 2546	1. วาระเรื่อง กระทู้ถามที่ 203 เรื่อง การป้องกันการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบล
	26 พฤษภาคม 2546	1. วาระเรื่อง รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องแผนปฏิบัติการสร้างราชการใสสะอาดประจำปี พ.ศ. 2545
	3 มิถุนายน 2546	1. วาระเรื่อง กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อตอบในราชกิจจานุเบกษา (กระทู้ถามที่ 979 ร. เรื่อง มาตรการแก้ปัญหาการทุจริตค่าทางด่วน)

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (9 กุมภาพันธ์ 2544 - 19 กันยายน 2549)	10 มิถุนายน 2546	1. วาระเรื่อง ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน พ.ศ. 2546 2. วาระเรื่อง กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อตอบในราชกิจจานุเบกษา (กระทู้ถามที่ 1016 ร. เรื่อง การสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) 3. วาระเรื่อง กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อตอบในราชกิจจานุเบกษา (กระทู้ถามที่ 556 ร. เรื่อง การปราบปรามการทุจริตโครงการว่าจ้างต่อเรือชุดของกรมเจ้าท่า)
	5 สิงหาคม 2546	1. วาระเรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545
	14 ตุลาคม 2546	1. วาระเรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษกรณีผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษในฐานความผิดตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
	4 พฤศจิกายน 2546	1. วาระเรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ และกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
	18 พฤศจิกายน 2546	1. วาระเรื่อง การพิจารณาลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003 และการดำเนินการในลำดับต่อไป
	2 ธันวาคม 2546	1. วาระเรื่อง การติดตามผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบเกี่ยวกับรถบรรทุกน้ำหนักเกิน

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (9 กุมภาพันธ์ 2544 - 19 กันยายน 2549)	3 กุมภาพันธ์ 2547	1. วาระเรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี (ป.ท.) ครั้งที่ 1/2546
	30 มีนาคม 2547	1. วาระเรื่อง การเข้มงวดในการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ (ไม่ยื่นยันมติ)
	27 เมษายน 2547	1. วาระเรื่อง การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการบังคับใช้กฎหมาย(ไม่ยื่นยันมติ)
	20 กรกฎาคม 2547	1. วาระเรื่อง รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องแผนปฏิบัติการสร้างราชการใสสะอาดประจำปี พ.ศ. 2546
	17 สิงหาคม 2547	1. วาระเรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2546
	28 กันยายน 2547	1. วาระเรื่อง การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
	5 ตุลาคม 2547	1. วาระเรื่อง มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการ
	12 ตุลาคม 2547	1. วาระเรื่อง ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ
	2 พฤศจิกายน 2547	1. วาระเรื่อง แนวทางการดำเนินการขั้นต่อไปในการพัฒนาระบบราชการ
	16 พฤศจิกายน 2547	1. วาระเรื่อง การจัดตั้งองค์กรฝ่ายบริหารเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตภาครัฐ
	30 พฤศจิกายน 2547	1. วาระเรื่อง แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (9 กุมภาพันธ์ 2544 - 19 กันยายน 2549)	1 กุมภาพันธ์ 2548	1. วาระเรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
	15 กุมภาพันธ์ 2548	1. วาระเรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี (ป.ท.) ครั้งที่ 1/2547
	1 มีนาคม 2548	1. วาระเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและอาชญากรรม
	15 มีนาคม 2548	1. วาระเรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
	29 มีนาคม 2548	1. วาระเรื่อง การกวดขันการทุจริตคอร์รัปชัน
	20 กันยายน 2548	1. วาระเรื่อง รายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง แผนปฏิบัติการสร้างราชการใสสะอาด ประจำปี 2547
	29 พฤศจิกายน 2548	1. วาระเรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วย ราชการของไทย
	29 สิงหาคม 2549	1. วาระเรื่อง รายงานการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน (เดือนมกราคม 2549)
	10 กันยายน 2549	1. วาระเรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
	7 พฤศจิกายน 2549	1. วาระเรื่อง วาระแห่งชาติของรัฐบาล (การจัดงานเฉลิมพระเกียรติฯ และการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ) 2. วาระเรื่อง ข้อเสนอแนะที่สำคัญต่อรัฐบาล

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (1 ตุลาคม 2549 - 29 มกราคม 2551)	19 ธันวาคม 2549	1. วาระเรื่อง วาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ
	26 ธันวาคม 2549	1. วาระเรื่อง แจ้งยุติการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี (ปท.)
	23 มกราคม 2550	1. วาระเรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนินการของคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี (ป.ท.) 2. วาระเรื่อง รายงานการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
	30 มกราคม 2550	1. วาระเรื่อง ขอความร่วมมือในการจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่ทุจริตหรือประพฤติมิชอบให้แก่คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.)
	13 กุมภาพันธ์ 2550	1. วาระเรื่อง สำนักรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล พ.ศ.2550 (เมื่อบริหารงานครบ 4 เดือน)
	20 กุมภาพันธ์ 2550	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต(ฉบับที่ ..)พ.ศ. .... (ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542)
	6 มีนาคม 2550	1. วาระเรื่อง ขอส่งบันทึกเรื่อง การแปลงวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐไปสู่การปฏิบัติ
	20 มีนาคม 2550	1. วาระเรื่อง ความคืบหน้าเกี่ยวกับการจัดพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน"

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (1 ตุลาคม 2549 - 29 มกราคม 2551)	22 พฤษภาคม 2550	1. วาระเรื่อง รายงานผลการเร่งรัด ติดตามกรณีเงินขาดบัญชี หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 (ตุลาคม 2549 - มีนาคม 2550) 2. วาระเรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ป้องกันการทุจริตและการละเมิดกฎหมายเกี่ยวกับทางหลวง
	21 สิงหาคม 2550	1. วาระเรื่อง รายงานผลการพิจารณาและศึกษาพันธกรณีต่างๆ ของไทยตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... 2. วาระเรื่อง การจัดตั้งองค์กรฝ่ายบริหารเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตภาครัฐ
	4 กันยายน 2550	1. วาระเรื่อง การจัดตั้งองค์กรฝ่ายบริหารเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตภาครัฐ (ร่างพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....)
	4 กันยายน 2550	2. วาระเรื่อง รายงานการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
	11 กันยายน 2550	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต พ.ศ. ....และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (1 ตุลาคม 2549 - 29 มกราคม 2551)	6 พฤศจิกายน 2550	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 95 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม)
	4 ธันวาคม 2550	1. วาระเรื่อง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003
	18 ธันวาคม 2550	1. วาระเรื่อง รายงานผลการเร่งรัด ติดตามกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 (ตุลาคม 2549 - กันยายน 2550)
นายสมัคร สุนทรเวช (29 มกราคม 2551 - 9 กันยายน 2551)	8 กุมภาพันธ์ 2551	1. วาระเรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
	26 กุมภาพันธ์ 2551	1. วาระเรื่อง การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)
	6 พฤษภาคม 2551	1. วาระเรื่อง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ
	3 มิถุนายน 2551	1. วาระเรื่อง การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) (ร่างกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ....)
	10 มิถุนายน 2551	1. วาระเรื่อง รายงานการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ (9 กันยายน 2551 - 2 ธันวาคม 2551)	4 พฤศจิกายน 2551	1. วาระเรื่อง รายงานการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน (ครั้งที่ 1 วันที่ 1 มกราคม - 30 มิถุนายน 2551)

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (17 ธันวาคม 2551- 4 สิงหาคม 2554)	26 พฤษภาคม 2552	1. วาระเรื่อง การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ปี 2553 (ค.ศ. 2010)
	3 มิถุนายน 2552	1. วาระเรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี พ.ศ. 2550 ต่อคณะรัฐมนตรี
	18 สิงหาคม 2552	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
	29 กันยายน 2552	1. วาระเรื่อง ขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐชุดใหม่
	15 ธันวาคม 2552	1. วาระเรื่อง รายงานผลการเร่งรัด ติดตามกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 (1ตุลาคม 2551 - 30 กันยายน 2552)
	22 ธันวาคม 2552	1. วาระเรื่อง ข้อเสนอของคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
	2 กุมภาพันธ์ 2553	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
	16 กุมภาพันธ์ 2553	1. วาระเรื่อง ข้อเสนอแนะการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ของด่านตรวจคนเข้าเมืองใช้ดวงตราประทับของเจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมือง ประทับในหนังสือเดินทางเพื่อเป็นหลักฐานว่ามี การผ่านเข้า - ออก ราชอาณาจักรไทย ทั้งที่ผู้ถือหนังสือเดินทางมิได้ผ่านเข้า - ออก เพื่อเรียกปรับผลประโยชน์ตอบแทน
	23 มีนาคม 2553	1. วาระเรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี พ.ศ. 2551

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (17 ธันวาคม 2551- 4 สิงหาคม 2554)	11 พฤษภาคม 2553	1. วาระเรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.)
	2 มิถุนายน 2553	1. วาระเรื่อง ขอความเห็นชอบวาระแห่งชาติการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริตของคนไทย
	24 สิงหาคม 2553	1. วาระเรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง "แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน"
	31 สิงหาคม 2553	1. วาระเรื่อง ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ
	14 กันยายน 2553	1. วาระเรื่อง ขอให้ตรวจสอบและแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม โครงการ หรือการก่อสร้างในความรับผิดชอบที่มีมูลค่าตั้งแต่ 1.70 - 1.999 ล้านบาท
	12 ตุลาคม 2553	1. วาระเรื่อง วาระแห่งชาติการส่งเสริมคุณธรรมความ ซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริตของคนไทยและโครงการป้องกันการทุจริต ประพุดติมิชอบในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการ
	25 พฤศจิกายน 2553	1. วาระเรื่อง รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงินสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2552 และ 2551
	7 ธันวาคม 2553	1. วาระเรื่อง ขอความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (17 ธันวาคม 2551- 4 สิงหาคม 2554)	14 ธันวาคม 2553	1. วาระเรื่อง การให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย
	21 ธันวาคม 2553	1. วาระเรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตในการแทรกแซงตลาดข้าวของรัฐบาล
	21 ธันวาคม 2553	1. วาระเรื่อง การบูรณาการป้องกันทุจริตของโครงการภาครัฐ (โดยการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน)
	28 ธันวาคม 2553	1. วาระเรื่อง ข้อเสนอของคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
	8 กุมภาพันธ์ 2554	1. วาระเรื่อง การป้องกันการทุจริตกรณีส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทำสัญญา หรือบริหารสัญญาเสียเปรียบเอกชน หรือตีความสัญญาเอื้อประโยชน์แก่เอกชน ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวนมาก
	8 มีนาคม 2554	1. วาระเรื่อง การแต่งตั้งผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (นายอำพล วงศ์ศิริ)
	22 มีนาคม 2554	1. วาระเรื่อง การบูรณาการป้องกันทุจริตของโครงการภาครัฐ
	28 มีนาคม 2554	1. วาระเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
	3 พฤษภาคม 2554	1. วาระเรื่อง การให้ความเห็นชอบบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)
	3 พฤษภาคม 2554	1. วาระเรื่อง ร่างกฎกระทรวงออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
	3 พฤษภาคม 2554	1. วาระเรื่อง ร่างกฏสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการกำหนดเครื่องแบบพิเศษสำหรับข้าราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร 5 สิงหาคม พ.ศ.2554- ปัจจุบัน	20 กันยายน 2554	1. วาระเรื่อง รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒
	20 กันยายน 2554	1. วาระเรื่อง ขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ และสถานที่ทำการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด
	27 กันยายน 2554	1. วาระเรื่อง ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการนำทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งให้กระทรวงการคลัง พ.ศ. ....
	4 ตุลาคม 2554	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. ....
	4 มกราคม 2555	1. วาระเรื่อง ร่างกฏสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการกำหนดเครื่องแบบพิเศษสำหรับข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. ....
	13 กุมภาพันธ์ 2555	1. วาระเรื่อง ขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐชุดใหม่
	2 เมษายน 2555	1. วาระเรื่อง ขอส่งรายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงินสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๒

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร 5 สิงหาคม พ.ศ.2554- ปัจจุบัน	10 เมษายน 2555	1. วาระเรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา เรื่อง และแล้วความจริงก็ปรากฏ รายงานฉบับสังเขปผลการดำเนินงานในรอบ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๓)
	17 เมษายน 2555	1. วาระเรื่อง รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๕๔
	17 เมษายน 2555	1. วาระเรื่อง รายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓
	8 พฤษภาคม 2555	1. วาระเรื่อง ยุทธศาสตร์และแผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
	20 พฤษภาคม 2555	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....และร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ....
	29 พฤษภาคม 2555	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. ....
	29 พฤษภาคม 2555	1. วาระเรื่อง มาตราการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เรื่อง การกำกับดูแลสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม
	5 มิถุนายน 2555	1. วาระเรื่อง ความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
5 มิถุนายน 2555	1. วาระเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.	

รัฐบาล	วันที่	วาระการประชุม
น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร 5 สิงหาคม พ.ศ.2554- ปัจจุบัน	19 มิถุนายน 2555	1. วาระเรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการทุจริตกรณีการดำเนินตามนโยบายของรัฐบาลในการรับจำนำข้าวเปลือก
	24 กรกฎาคม 2555	1. วาระเรื่อง รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ ภายใต้แผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
	24 กรกฎาคม 2555	1. วาระเรื่อง การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
	11 กันยายน 2555	1. วาระเรื่อง ข้อเสนอแนะแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเกี่ยวกับการซื้อขายประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพอครู

บทที่ 5

การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศไทย

5.1 การจำแนกรายงานการวิจัยด้านคอร์รัปชัน

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นๆ ของประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาช้านานและพบเกือบทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทย เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หรือกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549) เมื่อปัญหาดังกล่าวผูกพันอยู่กับสังคมไทย จึงส่งผลให้คนไทยบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ (<http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/22/corrupt/>)

จากรายงานสถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่าผลจากการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันตลอด 16 ปี (พ.ศ.2538-2554) ของประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ย 3.31 ซึ่งถือว่าสถานการณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยยังมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียนรวมทั้งประเทศไทย ส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน หรือต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ ประเทศส่วนใหญ่มีค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของโลกคือ 43 คะแนน จะเห็นว่าการคอร์รัปชันยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่ต้องการการแก้ไข ซึ่งรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยก็ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังไม่สามารถกำจัดปัญหาคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไปกับสังคมไทยได้ ดังนั้น การศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงต้นเหตุของปัญหา ปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันจึงเป็นเรื่องมีอีกชนิดหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ในบทนี้จะรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการคอร์รัปชันในประเด็นต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคตต่อไป

งานวิจัยด้านคอร์รัปชันในระยะแรกยังมีไม่มากนัก แต่ต่อมาประมาณยี่สิบปีหลังนี้ การวิจัยในด้านดังกล่าวมีความหลากหลายในระดับสากลมากขึ้น โดยผลงานวิจัยที่พบและมีการอ้างอิงค่อนข้างมาก ได้แก่ ผลงานของ Banfield (1958) ซึ่งเป็นงานภาคสนามทางมานุษยวิทยาเชิงสังคมอธิบายถึงพื้นฐานทางคุณธรรมของสังคมแบบดั้งเดิม และผลงานวิจัยของ Scott (1977) ที่ทำวิจัยเชิงรัฐศาสตร์และกฎหมาย เช่น บุคคลิกงานวิจัยคอร์รัปชันในทางการเมืองเชิงเปรียบเทียบจากกรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศต่างๆ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน และในทศวรรษที่ผ่านมา นักวิจัยในสาขาเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความสำคัญกับงานวิจัยด้านคอร์รัปชันมากขึ้น เช่น งานวิจัยด้านทฤษฎีปัญหาโครงสร้างองค์กร (structure of organizations) และปัญหาของความเป็นตัวแทน (agency) ของ Rose-Ackerman (1978a) แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ของอาชญากรรม standard economic model of crime ที่พัฒนาโดย Becker (1968) นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเชิงเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และเชิงนิติศาสตร์ออกมาอีกมากมาย (Bowles, 1999; Andvig et al, 2000) และในระยะหลังเริ่มมีงานวิจัยคอร์รัปชันเชิงจิตวิทยามากขึ้นโดยได้ตีพิมพ์ในวารสาร Psychology Today เป็นต้น

สำหรับงานวิจัยด้านคอร์ปชั่นในประเทศไทย ในยุคแรกจะเป็นงานวิจัยเชิงรัฐศาสตร์หรือกฎหมายปกครอง ได้แก่ ผลงานของ ขวัญชัย สันตสว่าง (2529) เกี่ยวกับระบบคอร์ปชั่นในประเทศไทย กฎหมายปกครองหรือระบบราชการ ต่อมาเริ่มมีผลงานดังกล่าวในแนวเศรษฐศาสตร์การเมือง เช่น ผลงานของ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2538) และโดยเฉพาะงานของผาสุก พงษ์ไพจิตร สังคีต พิริยะ รังสรรค์และคณะที่มีผลงานวิจัยด้านคอร์ปชั่นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี รายงานการศึกษาในครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษารวบรวมผลงานวิจัยด้านคอร์ปชั่นในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 หรือประมาณ 10 ปีที่ผ่านมา ให้ได้มากที่สุด แล้วนำมาสรุปวิเคราะห์ว่าประเทศไทยได้มีผลงานวิจัยในด้านดังกล่าวอย่างไรบ้าง และเสนอแนะแนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคตเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่นอย่างเป็นรูปธรรม จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า มีจำนวนผลงานวิจัยได้ทั้งหมด 124 เรื่อง (ผนวก ก) ทั้งนี้ ได้จำแนกผลงานวิจัยที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น และพิมพ์เผยแพร่ (ตารางที่ 5.1) พบว่าในปี พ.ศ.2548 และ พ.ศ.2550 มีจำนวนผลงานวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.13 และ 15.53 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่าผลงานวิจัยด้านคอร์ปชั่นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามสถานการณ์ด้านคอร์ปชั่นที่มีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี

ตารางที่ 5.1 จำนวนผลงานวิจัยด้านคอร์ปชั่น ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2555

ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการ (เรื่อง)	ร้อยละ
2545	10	8.06
2546	13	10.48
2547	8	6.45
2548	20	16.13
2549	10	8.06
2550	19	15.32
2551	16	12.90
2552	12	9.68
2553	15	12.10
2554	1	0.81
รวม	124	100

5.2 สัเคราะห์งานวิจัยด้านการคอร์ปชั่น

จากการศึกษาวิเคราะห์ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคอร์ปชั่นของหน่วยงานต่างๆ (ตารางที่ 5.2) พบว่า มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ทำงานวิจัยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 รวมทั้งสิ้น 37 หน่วยงาน โดยแบ่งเป็นหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่าจำนวน 11 หน่วยงาน มหาวิทยาลัยต่างๆ จำนวน 20 หน่วยงาน ที่เหลือเป็นสถาบัน องค์กร การ เครือข่าย กลุ่มต่างๆ และนักวิจัยอิสระรวมจำนวน 6 หน่วยงาน

ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนผลงานวิจัยด้านคอร์ปชั่นในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 จำแนกตามหน่วยงานที่ทำวิจัย

หน่วยงาน	ปี พ.ศ.										รวม	ร้อยละ
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554		
มหาวิทยาลัยขอนแก่น								2			2	1.61
มหาวิทยาลัยนเรศวร						1					1	0.81
กรมราชทัณฑ์			1								1	0.81
กองทุนสื่อประชาสังคมต้านคอร์รัปชั่น				1							1	0.81
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย			2	3		5	6		1		17	13.71
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1	1					1				3	2.42
มหาวิทยาลัยชินวัตร							1				1	0.81
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่		2		1			2				5	4.03
มหาวิทยาลัยทักษิณ						1					1	0.81
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1			2		5	1				9	7.26
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์			1					1			2	1.61
มหาวิทยาลัยนเรศวร	1						1				2	1.61
มหาวิทยาลัยบูรพา	1		1	1							3	2.42
มหาวิทยาลัยปทุมธานี					1						1	0.81
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม										1	1	0.81
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา			1								1	0.81
มหาวิทยาลัยรามคำแหง				1	1	2	3	1			8	6.45
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	1				2						3	2.42
มูลนิธิ 50 ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย									1		1	0.81

ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนผลงานวิจัยด้านคอร์ปชั่นในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 จำแนกตามหน่วยงานที่ทำวิจัย (ต่อ)

หน่วยงาน	ปี พ.ศ.										รวม	ร้อยละ
	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554		
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย								1			1	0.81
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม			1								1	0.81
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร				1							1	0.81
ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ				1							1	0.81
สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม						2					2	1.61
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง				1							1	0.81
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ					1						1	0.81
สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม		1		1				1			3	2.42
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	2	5		1	1			2			11	8.87
สถาบันพระปกเกล้า	2	2		3							7	5.65
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย								1			1	0.81
สำนักงานกิจการยุติธรรม		1				1					2	1.61
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	1	1				1		2	13		18	14.52
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ						1					1	0.81
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา					2						2	1.61
สำนักงานศาลยุติธรรม			1	2	1		1				5	4.03
สำนักงานอัยการสูงสุด				1	1						2	1.61
หน่วยงานอิสระ								1			1	0.81
รวม	10	13	8	20	10	19	16	12	15	1	124	100

เมื่อพิจารณาหน่วยงานที่มีจำนวนผลงานวิจัยตีพิมพ์ด้านคอร์ปชั่นมากที่สุดคือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 14.52 และ 13.71 ของโครงการวิจัยทั้งหมด ตามลำดับ ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มมหาวิทยาลัยพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีจำนวนผลงานวิจัยตีพิมพ์ด้านคอร์ปชั่นมากที่สุด

จากตารางภาคผนวก ก แสดงจำนวนผลงานวิจัยด้านคอร์ปชั่น ในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 พบว่า หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ได้ดำเนินการวิจัยที่เน้นด้านวิชาการแตกต่างกันออกไป เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินเป็นส่วนใหญ่ ส่วนมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์จะเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต ทรัพย์สินและหนี้สิน หรือการทุจริต

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริต การป้องกันและปราบปรามการทุจริต คุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ซึ่งสอดคล้องกับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พร้อมทั้งส่งเสริมให้คนไทยมีคุณธรรมอันนำมาสู่การลดปัญหาคอร์ปชั่นได้ในอนาคต

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปภาพรวมการคอร์รัปชันในประเทศไทย

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญลำดับต้นที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง ปัญหาคอร์รัปชันเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านานและมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วน ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอด แต่ดูเหมือนว่าในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาการคอร์รัปชันก็ไม่ได้ถูกแก้ไขได้เท่าใดนัก เนื่องจากการรายงานผลการจัดอันดับค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี 2012 โดยองค์กรความโปร่งใสนานาชาติ พบว่าประเทศไทยได้ 37 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ดีขึ้นกว่าปี 2011 ซึ่งได้ 34 คะแนน แต่ยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของโลก (43 คะแนน) และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยในอดีตตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 (ค.ศ.1998) จนถึงปี พ.ศ. 2554 พบว่า ค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันยังอยู่ในระดับต่ำนั้นคืออยู่ที่ระดับ 32 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน มาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 จนกระทั่งปี พ.ศ.2545 การคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาคอร์รัปชันในระดับที่สูงและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ซึ่งน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และทำให้เห็นถึงการดำเนินงานในการต่อต้านการคอร์รัปชันของประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะได้มีความพยายามในการกำหนด และใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ดังนั้น รัฐบาลควรจัดให้ปัญหาการคอร์รัปชันนั้นเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกัน

ปัญหาด้านการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่พบเกือบทุกประเทศทั่วโลก จากรายงานการจัดอันดับความโปร่งใสของประเทศ ประจำปี 2012 และเป็นการสำรวจจากทั้งหมด 176 ประเทศทั่วโลก พบว่าประเทศส่วนใหญ่มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และมีเพียง 53 ประเทศเท่านั้นที่ได้คะแนนตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกจำนวน 70% มีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของโลก ประเทศที่มีความโปร่งใสเป็นอันดับหนึ่งมี 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก ฟินแลนด์และนิวซีแลนด์ ได้คะแนน 90 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และประเทศอันดับสุดท้ายมี 3 ประเทศรวมกันคือ อัฟกานิสถาน โชมเลียและเกาหลีเหนือ ได้ 8 คะแนนเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามกลุ่มประเทศในภูมิภาคต่างๆ พบว่ากลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกมีคะแนนดีที่สุดในกลุ่ม โดยเฉลี่ย 23% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน กลุ่มประเทศในทวีปอเมริกาและเอเชียแปซิฟิกเฉลี่ย 66% และ 68% ตามลำดับ ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ตามลำดับ กลุ่มประเทศในภูมิภาคตะวันออกและอเมริกาเหนือเฉลี่ย 78% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน ขณะที่กลุ่มประเทศในภูมิภาคแอฟริกา ยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง มีคะแนนค่อนข้างน้อย โดยเฉลี่ย 90% และ 95% ประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้นจึงต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้านที่จะเป็นผู้นำในภูมิภาคนี้

เมื่อพิจารณาดรรชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของประเทศต่างๆ เปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ พบว่าประเทศในภูมิภาคส่วนใหญ่มีคะแนนใกล้เคียงกับประเทศไทย ยกเว้นประเทศสิงคโปร์และบรูไนที่มีคะแนนและผลการจัดอันดับสูงที่สุดในภูมิภาค สำหรับประเทศไทยที่บ้านไทยที่มีคะแนนใกล้เคียงกันได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม กัมพูชา ลาว แต่ประเทศที่มีคะแนนต่ำสุดคือพม่า ซึ่งในภาพรวมแล้วประเทศในกลุ่มอาเซียนจำนวน 8 ประเทศ มีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน หรือต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นของโลก ทั้งนี้ ประเทศไทยแม้จะอยู่ในอันดับที่ 4 ของประเทศต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน แต่ก็ยังถือว่ามีปัญหาคอร์ปชั่นอยู่ในระดับที่สูง ดังนั้น ประเทศต่างๆในกลุ่มอาเซียนจะต้องร่วมมือ และใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดที่จะมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว มิเช่นนั้นการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตคงไม่ประสบผลสำเร็จเหมือนกลุ่มสหภาพยุโรปและยุโรปตะวันตกที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีภาพลักษณ์คอร์ปชั่นอยู่ในระดับที่สูง

โดยสรุปประเทศไทยยังมีปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นอยู่มาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สถาบันการเงินของไทยถูกลดความเชื่อถือในสายตาชาวโลก การทำธุรกรรมทางการเงินในระดับนานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการวิจัยสำหรับประเทศไทย

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้รวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการคอร์ปชั่นสำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. ภาครัฐต้องมีมาตรการที่มุ่งกำจัดจุดอ่อนของระบบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น วิธีการคัดเลือกและการพัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องประกาศให้ทราบทั่วกัน ดำเนินการอย่างโปร่งใส และคัดคนตามความสามารถ การปรับเงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐให้สูงขึ้น เป็นวิธีเพิ่มแรงจูงใจให้คนเก่งเข้ามาสมัครและอยู่ในอาชีพนี้ได้เพียงพอโดยไม่ต้องคอร์ปชั่น การเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ต้องมีวิธีประเมินผล และตรวจสอบอย่างเป็นกลาง และมีประสิทธิภาพ

2. ต้องมีกฎหมายที่เอื้ออำนวย เช่น กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะ และรายได้ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกตั้งข้อสงสัย เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามคอร์ปชั่นขอไป รวมทั้งมีการร่วมมือ ขอข้อมูลจากต่างประเทศได้ด้วย กรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐโยกย้ายเงินไปต่างประเทศ การจะปราบปรามคอร์ปชั่นให้ได้ผล จะต้องได้รับความร่วมมือจากฝ่ายตำรวจและอัยการด้วย ดังนั้นการมุ่งแก้ปัญหาคอร์ปชั่นและปฏิรูประบบตำรวจและอัยการจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอันดับต้น

3. ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาสังคม องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชน นักวิชาการ สหภาพแรงงาน สมาคมวิชาชีพ ฯลฯ ให้เป็นหูเป็นตา เป็นกำลังในการช่วยตรวจสอบให้ข้อมูลและสนับสนุนการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคอร์ปชั่น รัฐบาลบางประเทศให้งบประมาณสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนที่ทำงานด้านต่อต้านคอร์ปชั่น เพื่อช่วยให้การปราบปรามได้ผลดียิ่งขึ้น

4. ภาครัฐต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะ 2 หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ดูแลปัญหาคอร์รัปชันในภาพใหญ่ระดับชาติ ตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต พ.ศ.2551 ทำหน้าที่ดูแลคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจากการกระทำของข้าราชการระดับผู้ปฏิบัติการ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเป็น องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นหน่วยงานหลักในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

5. รัฐบาลได้แถลงนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อรัฐสภาโดยถือว่า “การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน” เป็นนโยบายหลักที่สำคัญของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบกับ ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2551-2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกลไกในการประสานความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย จึงต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเร่งด่วนตามนโยบายที่ได้แถลงไว้

บรรณานุกรม

- กมล สกลเดชา. 2525. การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ : บทวิเคราะห์ทางกฎหมายในแง่ความหมายและการใช้คำในกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกริกไกร จิระแพทย์. 2520. คอร์รัปชันในรัฐบาลท้องถิ่นรัฐนิวเซาท์เวลส์. แปลและเรียบเรียงโดย วาสิษฐ์ บุณนาค. วารสารสำนักงาน ป.ป.ป.
- เกริกศักดิ์ กองศิลป์. 2515. ปัญหาคอร์รัปชัน. วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2547. กลเม็ดเด็ดปึกคอร์รัปชัน. ชัคเซสมิเดีย. กรุงเทพฯ.
- จรัส สุวรรณมาลา. 2555. คอร์รัปชันไทย ก้าวหน้าเกินใคร. เครือข่ายข้อมูลการเมืองไทย.
- ฐานันท์ วรรณโกวิท 2554. ประสบการณ์จากการฝึกอบรมเส้นทางคอร์รัปชัน ณ มหาวิทยาลัยตูลุส กาบปีโตล สาธารณรัฐฝรั่งเศส.
- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. 2543. สามประสานในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. นานาสาระจากรวมพลังเพื่อการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. 2510. กฎหมายกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายไฉน รัตโนดม. โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2550. กฎหมายมหาชน เล่ม 2. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2551. ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง. กรุงเทพฯ:
- ประภัสสร เสวิกุล. 2554. คอร์รัปชัน. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2556, จาก <http://www.psevikul.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539310860&Ntype=5>
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. แผนการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการ. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2555, จาก http://issuu.com/thaireform_library/docs/name3be734.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2544. ดัชนีคอร์รัปชันของไทย : การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้. รายงานผลการวิจัย เสนอต่อมูลนิธิอาเซียนและสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. 368 หน้า.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. 2549. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์. บพิธการพิมพ์. 306 หน้า.
- วิทยากร เชียงกุล. 2549. แนวทางปราบคอร์รัปชันอย่างได้ผล: เปรียบเทียบไทยกับประเทศอื่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร.

- วิทยากร เชียงกุล. 2551. แนวทางการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน จากข้อเสนอแนะของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย(ADB), สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/27>.
- วิวัฒน์ เจริญพาณิชย์ศิริ. 2555. จับตาปัญหา “คอร์รัปชัน” ภัยร้ายที่อยู่ใกล้ตัวคนไทยทุกคน, สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://www.naewna.com/scoop/9798>.
- ศิริวรรณ มนอัครระผดุง. 2555. สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 2 (1) : มกราคม-มิถุนายน 2555.
- สังคีต พิริยรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย. ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ. 2536.
- สุชาติ นนทวงศ์. 2543. รายงานวิจัย เรื่อง ทักษะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2554, จาก <http://www.thaiedresearch.org/thaied/>.
- สุธี อากาศฤกษ์. 2524. มูลเหตุแห่งคอร์รัปชัน. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร.
- สถาพร เริงธรรม. 2546. มาตรการต่อต้านการคอร์รัปชันกับการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย. วารสารสถาบันพระปกเกล้า. 1 (2).
- สภาวิจัยแห่งชาติ. 2509. รายงานผลการวิจัยเรื่องการทุจริตในวงราชการ. กรุงเทพฯ.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. 2549. คอร์รัปชัน ธรรมดาภิบาล และจริยธรรมในสังคมไทย. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2556 , จาก http://humannet.chandra.ac.th/pa/morals_politic/corruption.doc.
- อุทัย หิรัญโต. 2512. ข้าราชการ: ทำไมคอร์รัปชัน. สำนักพิมพ์อินเดียนส์ไตร์. กรุงเทพฯ.
- UNODC. 2009. Corruption Compendium of international legal instrument on corruption. United Nations Office on Drugs and Crime, Vienna International Center. www.unodc.org. (Accessed : 22 June 2012)
- United Nations. 1989. corruption and anti-corruption strategies. <http://mirror.undp.org/magnet/Docs/efa/corruption/Chapter03.pdf>. Accessed : 22 June 2012)
- <http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/22/corrupt/>
- <http://www.naewna.com/scoop/9798>
- <http://www.transparency.org/cpi2011/>

<http://www.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article42.htm>
<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>
<http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php>
<http://www.china.org.cn/english/features/Archaeology/>
<http://tortaharn.net/contents/index>
<http://www.learners.in.th/blogs/posts/96079>
<http://tortaharn.net/contents/index>
<http://www.utcc.ac.th/>
<http://learners.in.th/blog/corruption/333084>
http://www.kalasin3.go.th/view.php?article_id=24336
http://tortaharn.net/contents/index.php?option=com_content&task=view&id=91&Itemid=75
<http://learners.in.th/blog/corruption/333061>
<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>
<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>
http://en.wikipedia.org/wiki/Association_of_Certified_Fraud_Examiners
<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>
<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>
<http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/27/>
<http://witayakornclub.wordpress.com/2008/04/27/>
<http://thaipublica.org/2011/12/7-things-index-corruption-2011/>
<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>
<http://cpi.transparency.org/cpi2012/press/>
<http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2013/07/daily-chart-8>
<http://thaipublica.org/2012/12/corruption-perceptions-index-1/>
<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=348659>
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91>
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>

<http://www.utcc.ac.th/>

<http://talk.mthai.com/topic/345887>

<http://www.naewna.com/scoop/9798>

http://www.transparency.org/content/download/55725/890310/CPI_report_ForWeb.pdf

http://en.wikipedia.org/wiki/Association_of_Certified_Fraud_Examiners

<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>

<http://www.naewna.com/scoop/9798>

<http://www.manager.co.th/politics/viewnews.aspx?NewsID=9550000152963>

<http://thaipublica.org/2012/12/corruption-perceptions-index-1/>

<http://hilight.kapook.com/view/57589>

<http://dllibrary.spu.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/2622/5/5chap1.pdf>

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก. แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2545	การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดย ป.ป.ช. อุปสรรคหรือความสำเร็จ	นายณรงค์ รัฐอมฤต	สถาบันพระปกเกล้า
2545	การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะในขั้นตอนพนักงานอัยการ	นายคัมภีร์ แก้วเจริญ	สถาบันพระปกเกล้า
2545	การศึกษาพฤติกรรมของผู้ประกอบการเอกชนในการรับเหมางานของทางราชการ	อริสา สมตระกูล	มหาวิทยาลัยบูรพา
2545	ความคิดเห็นของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย ที่มีต่อการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการและนักการเมือง	เสนีย์ เทียนทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2545	คอร์รัปชันกับพิธีการนำเข้าส่งออกของไทย คอร์รัปชันกับพิธีการนำเข้าส่งออกของไทย	นาริรัตน์ เตชมหาลาภอนันต์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2545	คอร์รัปชันในวงการศึกษาของไทย : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง	รัตนะ บัวสนธิ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2545	ทัศนคติและภูมิคุ้มกันทางสังคมขององค์กรประชาชนในการต่อต้านคอร์รัปชัน	ศิริพร โรจนารังสรรค์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2545	ธุรกิจ รัฐ และคอร์รัปชัน	ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2545	มาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการฉ้อโกงหรือเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวต่างชาติในธุรกิจการค้าปลีก	กฤตยชญ์ ศิริเขต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2545	รูปแบบและวิธีการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาณุ ลวกุล	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2546	การคอร์รัปชัน ในการซื้อขายตำแหน่งในระบบราชการ	ชินนะพงษ์ บำรุงทรัพย์	
2546	การนำนโยบายป้องกัน และปราบปรามการคอร์รัปชัน ไปปฏิบัติของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	กอบกาญจน์ คำเด่นเหล็ก	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2546	การพัฒนาจริยธรรมในการป้องกันและตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชันการจัดซื้อจัดจ้างโครงการของรัฐ: กรณีศึกษาโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน	นายสรารุช นิยมทรัพย์	สถาบันพระปกเกล้า

ภาคผนวก ก. แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2546	การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	นายศรารุช เมนะเศวต	สถาบันพระปกเกล้า
2546	การศึกษากฎหมายและความต้องการเบื้องต้นของหน่วยงานในประเทศไทย ในกรณีจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต	รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และคณะ	กระทรวงยุติธรรม
2546	ทัศนคติของนายอำเภอต่อปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบการทุจริตที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล	วิโรจน์ ธิตา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2546	ธรรมาภิบาล (Good Governance) และการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ระยะที่ 1)	สุธาวัลย์ เสถียรไทย	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
2546	บทบาทของสำนักงาน ก.พ. ในการป้องกันการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ	อารีย์ อารีรักษ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2546	บทบาทของสื่อมวลชนในการป้องกันและแก้ไขการคอร์รัปชัน : ศึกษากรณีสื่อสิ่งพิมพ์รายวัน	อภิกนิษฐา นาเลาะห์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2546	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ต่อการคอร์รัปชันของนักเรียน ในกรุงเทพมหานคร	ศศิเพ็ญ ไตรโสภณ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2546	ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตในการเลือกตั้งทั่วไป	อินทร์นัย ยอดบางเตย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2546	พฤติกรรมการฮั้วในการจัดซื้อจัดจ้างในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2546	นิพนธ์ ศุภลักษณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2547	การไต่สวนข้อเท็จจริงคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	นายคมศักดิ์ โตโกชนพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2547	การทุจริตประพตมิชอบในหน่วยงานราชการไทย:กรณีศึกษากระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)	ผศ.ดร.นवलน้อย ตริรัตน์ และคณะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก. แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2547	การทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย กรณีศึกษา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิมมณี และคณะ	วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2547	การทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย กรณีศึกษาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ [สถานีตำรวจนครบาล]	สุพจน์ และคณะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2547	ปัญหาการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งพนักงานสอบสวนส่งตัวพร้อมสำนวนการสอบสวนตามมาตรา89 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542	นายชูศักดิ์ ปรีพยุญ	สำนักงานศาลยุติธรรม
2547	ผลกระทบจากการฮั้วงานของผู้รับเหมาต่อการปฏิบัติงานจริงในสนาม กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง	ธรรมาธิติ วุฒิสุมบูรณ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
2547	พฤติกรรมทการทุจริตการสอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2547	มาตรการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีมาตรฐานความโปร่งใสในเรือนจำ		กรมราชทัณฑ์
2548	กรณีศึกษาส่วยรถตู้ : การแสวงผลประโยชน์นอกระบบของกลุ่มอิทธิพลผู้อาศัยกลไกรัฐอ่อนแอบนข้ออ้างของการจัดระเบียบที่ไร้ประสิทธิภาพ	สมพร หลงจี	กองทุนสื่อประชาสังคมต้านคอร์รัปชัน
2548	กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ:ศึกษาเฉพาะกิจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกรณีกระบวนการถอดถอนเจ้าหน้าที่จ้องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542	สถาบันพระปกเกล้า	สถาบันพระปกเกล้า
2548	การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	ปกรณ์ ปิติกุลตั้ง	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก. แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2548	การค้นหาคำความจริงของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง : แนวทางปัญหาสู่ความเป็นระบบใต้สวนเต็มรูปแบบ	นายประพันธ์ ทรัพย์แสง	สำนักงานศาลยุติธรรม
2548	การฉ้อราษฎร์บังหลวง และมาตรการในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2548	การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินและการประเมินมูลค่าทรัพย์สินของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	สุวิมล อ้วนล้ำ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2548	การทุจริตและกลโกงในระบบสารสนเทศ	ศิริวรรณ อภิสิริเดช	ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
2548	การปรับปรุงกระบวนการใต้สวนของ ป.ป.ช.: ศึกษากรณีการใต้สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	นายสรรเสริญ พลเจียก	สำนักงานศาลยุติธรรม
2548	การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	นายวันชัย รุจนวงศ์ และคณะ	สำนักงานอัยการสูงสุด
2548	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง	นภมณ พรแก้ว	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2548	ความจำเป็นในการกำหนดความผิดฐานองค์กรอาชญากรรมเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542	คันฉัตร ปรีชาธนะสุณัฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2548	ทุนสัมปทานกับธรรมาภิบาลทางเศรษฐกิจ	สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์	สถาบันวิจัยเพื่อการ พัฒนาประเทศไทย.
2548	ธุรกิจนอกกฎหมายความผิดมูลฐานและการฟอกเงิน	คณะเศรษฐศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2548	แนวทางในการดำเนินการปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเปรียบเทียบ ไทย ฮองกง เกาหลี	ไม่ระบุ	สถาบันพระปกเกล้า

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2548	ปัญหาและอุปสรรคการตรวจสอบทรัพย์สินของคณะกรรมการ ป.ป.ช.	นายสมชาย เจตชวลิต	วิทยาลัยเสนาธิการทหาร
2548	ระบบยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ	สรารุณี สุวพานิช	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2548	รายงานวิจัยการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการของไทย : กรณีศึกษากระทรวงเกษตรและสหกรณ์	วิชัย รูปขำดี, สังคม คุณคนณากรสกุล	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2548	ลักษณะการทุจริตประพฤติมิชอบในทศวรรษหน้าและการวางแผนแนวทางป้องกัน	สถาบันพระปกเกล้า	สถาบันพระปกเกล้า
2548	สถานการณ์การทุจริตในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอเมืองเชียงใหม่	รัชนิกร ทองสุชาติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2548	องค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ : ศึกษากรณีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี	ไพโรจน์ อนุรัตน์	มหาวิทยาลัยบูรพา
2549	การดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 : ความสำเร็จหรือความล้มเหลวและแนวทางการแก้ไข	นายวรวิทย์ สุขบุญ	สำนักงานศาลยุติธรรม
2549	การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ศึกษากรณีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542	สุรพงษ์ อินทรถาวร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2549	การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ในหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า ด้วยเทคนิคการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2549	การป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยการระดับกรมหรือเทียบเท่าด้วยเทคนิคการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการใช้ดัชนีชี้วัดความเสี่ยงต่อการทุจริตคอร์รัปชัน	รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์ปชั่นของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2549	การพัฒนามาตรการทางเลือกเพื่อใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมในการซื้อขายหลักทรัพย์และการฉ้อฉลทุจริตในการบริหารจัดการนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535	สถาบันกฎหมายอาญา	สำนักงานอัยการสูงสุด
2549	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการแสวงหาบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ดร.ปัญญา อุตชาชน	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
2549	ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการฝึกอบรมของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.)	นายวิทยา อาคมพิทักษ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
2549	แนวทางป้องกันการทุจริตในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรม	ชานินทร์ ศิลป์จารุ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2549	บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในการสอบสวนการทุจริตและประพฤติมิชอบ	สิริวิภา หาญสิริเพชร	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
2549	รูปแบบและกระบวนการคอร์ปชั่นในการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ	พรณี ไชยอำพร,ศิรินทิพย์ อรุณเรือ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2550	การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการระดมเครือข่ายโดยมิชอบตามกฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรงเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	อภินพ สุจิณญ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2550	การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ศึกษากรณี : คณะรัฐมนตรีที่มีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี	ดวงพร รุจิเรช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2550	การนำวิธีการว่าด้วยความร่วมมือของผู้กระทำความผิดมาใช้ในคดีฟอกเงิน	สุชัย สุเฉลิมกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2550	การป้องกันการทุจริตในสังคมไทย	นางสาวดวงพร รุจิเรช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2550	การพัฒนาบทบาทการให้ประชาชนและชุมชน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรม : มาตรการคุ้มครองภาคประชาชนที่มีส่วนร่วม	รศ.ภาณินี กิจพ้อคำ และคณะ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
2550	การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร	จรัญ ศรีบัวนำ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2550	การวิจัยคุณธรรมในกระบวนการยุติธรรมกับการคอร์รัปชันเชิงอำนาจ	สมชาย หอมลออ	สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
2550	การศึกษาแนวทางการร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	ดร.อภิชัย พันธเสน	สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม
2550	การเสริมสร้างมาตรการเพื่อสัมฤทธิ์ผลในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช.	รศ.วีระพงษ์ บุญญากาศ และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2550	โครงการประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชันในบริบทกรมการปกครอง : กรณีศึกษาและยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันเชิงรัฐศาสตร์ โครงการประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชันในบริบทกรมการปกครอง : กรณีศึกษาและยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันเชิงรัฐศาสตร์	เอกวิทย์ มีเพียร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2550	โครงการวิจัยการศึกษาแนวทางการร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน	สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม
2550	แนวทางการประยุกต์มาตรการสากลเพื่อการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย	รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์ วัฒนา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2550	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542	सानิตย์ นิมมานโสภณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2550	ผลการวิเคราะห์ตัวแปรพหุของคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมของราชชนาวิไทย	อาภรณ์ พลเสน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์ปชั่นของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2550	ระบบคอร์ปชั่นในประเทศไทยระบบคอร์ปชั่นในประเทศไทย	ขวัญชัย สันตสว่าง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2550	ระบบอุปถัมภ์กับการพัฒนาสังคม : ด้านหนึ่งในการเปลี่ยนแปลง สังคมไทย	อดิณ รพีพัฒน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2550	รายงานผลการศึกษาศึกษาการประเมินผลเบื้องต้นมาตรฐานความโปร่งใส หน่วยงานภาครัฐในภาคใต้	มหาวิทยาลัยทักษิณ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
2550	รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์ปชั่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ประกอบ กุลเกลี้ยง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2550	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในการตรวจสอบการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	บดีรินทร์ กวีธราธร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2551	การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อ ต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เป็น ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	กมลศักดิ์ หมั่นภักดี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2551	การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช.: กรณีศึกษา นายรักเกียรติ ร่ำรวยผิดปกติ	นายวรวิทย์ สุขบุญ	สำนักงานศาลยุติธรรม
2551	การศึกษาพันธกรณีและความพร้อมของประเทศไทยในการปฏิบัติตาม อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.2003	ศาสตราจารย์ แสง บุญเฉลิมวิภาส และคณะ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2551	ช่องทางและโอกาสในการทุจริตคอร์ปชั่น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พุทธชาติ สุธีวสินนท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2551	ธรรมาภิบาลเมืองในเขตปริมณฑลของประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา	จุฑาทิพย์ มณีพงษ์	มหาวิทยาลัยชินวัตร
2551	ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอก เงิน พ.ศ.2542	ประคอง ดุลคินิจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2551	ปัจจัยเสี่ยงของการทุจริต และผลกระทบต่อการวางแผนการสอบบัญชี ของผู้สอบบัญชี	วชิรพล อินสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2551	ปัญหาการดำเนินการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542	ชนิดาพร ภู่เรือน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2551	ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542	ประคอง ดุลคินิจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2551	ผลของการคอร์รัปชัน ที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	บุศรา อินทฤทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2551	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 : ศึกษากรณีอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่	ทักษอร สุวรรณสายะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2551	มาตรการการป้องกันการทุจริตแนวใหม่ศึกษากรณีการทุจริตเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อน	รศ.สำเรียง เมฆเกรียงไกร,สุพัตรา แผนวิชิต,มธุศร เลิศพานิช,จิรวุฒิ ลิปิพันธ์,ปวีณา จิรัฐติกร และคณะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2551	มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน นอกราชอาณาจักรมาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันนอกราชอาณาจักร	พิสาข์ หุตะสิงห์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2551	รูปแบบความสัมพันธ์ของการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นอย่างมีธรรมาภิบาล	กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข, ดนัย พาหุยุทธ์, ดร.ภรณ์ เดชพลมาตย์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2551	อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการคดีพิเศษ(กคพ.) : ศึกษาเปรียบเทียบกับคณะกรรมการ ป.ป.ง.และคณะกรรมการ ป.ป.ส.	เพชรวรรณ ขำตุ้ม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2551	อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	สิงหนพล พลสิงห์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2552	การนำ “งานด้านการข่าว” และ “เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ” มาปรับใช้กับสำนักงาน ป.ป.ช.	นายอนันต์ เพชรใหม่	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2552	การต้านคอร์รัปชันของภาคประชาชนอย่างบูรณาการและยั่งยืนกับการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	วีระ สมความคิด และคณะ	อิสระ
2552	การทุจริตในองค์กรภาครัฐที่มุ่งดำเนินการในรูปธุรกิจ: ศึกษากรณี บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	สุรพล ศรีวิทยา และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2552	การผูกขาดกับความเหลื่อมล้ำในภาคธุรกิจ	เดือนเด่น นิคมบริรักษ์	มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
2552	ข้อสังเกตบางประการสำหรับลักษณะและความหมายของการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย	ผศ.นพพันธ์ วรรณเทพสกุล และคณะ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2552	ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมระยะที่ 2	สุธาวัลย์ เสถียรไทย	สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
2552	บทบาทและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อการแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม	สนธยา ยาพิณ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2552	ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันจากมุมมองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังทอง	อุไรวรรณ วัฒนสมบูรณ์ชัย	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2552	ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันจากมุมมองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงเสนาท	อารมย์ จันท์สร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2552	ภาวะผู้นำและการบริหารงานของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	บุญแสง ชีระภากร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2552	ธรรมาภิบาลในองค์กรของรัฐ : กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจไทย	ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ และคณะ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2552	วิเคราะห์การคอร์รัปชัน โครงการสัญญาสัมปทานร้านค้าปลอดอากร	สุระชัย กังขุย	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2553	“การติดตามผลสืบเนื่องจากประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฉบับที่ 31 ข้อ 6 (คปค. ข้อ 6) กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี, สระบุรี, พระนครศรีอยุธยา, จันทบุรี, กาญจนบุรี, นครสวรรค์, เชียงใหม่, เชียงราย, นครราชสีมา, ศรีสะเกษ, สุรินทร์, ขอนแก่น, อุบลราชธานี, ภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี”	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	กระบวนการไต่สวนและการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในระดับสูง: ในอำนาจหน้าที่ ของ ป.ป.ช.	รศ.ดร.นิยม รัฐอมฤต และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย	รศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	การประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทย	ผศ.ดร.เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในองค์กรภาครัฐที่มุ่งเน้นการดำเนินการในเชิงธุรกิจ	ณัฐนันท์ อัครเลิศศักดิ์	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	การพัฒนาองค์กรและเพิ่มขีดความสามารถของสำนักงาน ป.ป.ช.	รศ.ดร.โกวิทย์ กังสะนันท์ และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล	รศ.ดร.นวลน้อย ตริรัตน์ และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	การศึกษารูปแบบการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	ดร.พงษ์เทพ วรกิจโกมาตร และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	การเสริมสร้างประสิทธิภาพการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบทรัพย์สินเจ้าหน้าที่ของรัฐ	นายสนธิ จรอนันต์ และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ภาคผนวก ก แสดงโครงการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2545-2554 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ	หน่วยงาน
2553	คอร์รัปชันเชิงระบบ: นวัตกรรมเชิงระบบที่ต้องควบคุม	สังคิต พิริยะรังสรรค์	มูลนิธิ 50 ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย
2553	คุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย	รศ.ดร.ชัตติยา กรรณสูต และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	ต้นทุนต่อหน่วยของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการตรวจสอบทรัพย์สิน กรณีศึกษา ภาคการเมือง 1 และภาคการเมือง 2 รวม 2 เรื่อง	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	ปัญหาการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงแนว ทางการแก้ไขปัญหาและการเพิ่มประสิทธิภาพ	นางสาวสุวณี คัมภกสิกิจ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	ระบบการตรวจสอบการทุจริตในสถาบันการเงิน	รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2553	องค์กรพิเศษเฉพาะกิจ เพื่อตรวจสอบทางทุจริตที่จัดตั้งขึ้นภายหลังการ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง	จาริณี ลิขิตะธรรมวานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2554	คอร์รัปชัน : ศึกษากรณีรัฐวิสาหกิจ	มานะ นิมิตรมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม